

CENTRUM EDUKACYJNE „MANAGER”

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JAKUBÓW 2004 - 2020

JAKUBÓW, 2004r.

Centrum Edukacyjne „MANAGER” w Warszawie **dziękuje za** pomoc i współpracę przy opracowaniu niniejszego dokumentu niżej wymienionym osobom, bez których budowa „Strategii rozwoju gminy Jakubów 2004-2020” nie byłaby możliwa:

1. Władzom gminy Jakubów:

- Stanisław Piotrkowski – Wójt Gminy,
- Tomasz Czerwiński – Z-ca Wójta Gminy,
- Alina Ołdak – Sekretarz Gminy,
- Włodzimierz Aniszewski – sołtys wsi Aleksandrów,
- Janina Wiktorowicz – sołtys wsi Anielinek,
- Jan Piotrkowski – sołtys wsi Antonina,
- Elżbieta Gromulska – sołtys wsi Jędrzejów Nowy
- Lidia Wanat Konca – sołtys wsi Jędrzejów Stary,
- Leszek Gadaj – sołtys wsi Szczytnik,
- Andrzej Żaboklicki – sołtys wsi Strzebula,
- Władysław Ruszpel – sołtys wsi Wola Polska.

2. Radnym gminy Jakubów:

- Kazimierz Wójcicki – Radny Gminy,
- Krzysztof Domański – Radny Gminy,
- Roman Jurek – Radny Gminy,
- Zygmunt Kossakowski – Radny Gminy,
- Stanisław Królak – Radny Gminy,
- Tadeusz Kunka – Radny Gminy,
- Krzysztof Oklesiński – Radny Gminy,
- Maciej Rek – Rada Gminy

3. Pracownikom Urzędu Gminy Jakubów

Danuta Ślusarczyk, Grażyna Janacka, Elżbieta Kruk,

4. Pracownikom innych jednostek organizacyjnych

- Katarzyna Budzyńska – Szkoła Podstawowa w Wiśniewie
- Małgorzata Kowalczyk - Szkoła Podstawowa w Wiśniewie,
- Mirosława Łypaczewska - Szkoła Podstawowa w Wiśniewie
- Urszula Sobotka - Szkoła Podstawowa w Jakubowie,
- Renata Kus - Szkoła Podstawowa w Wiśniewie,
- Marzanna Wiktorowicz - Szkoła Podstawowa w Wiśniewie
- Karolina Płasek - Szkoła Podstawowa w Wiśniewie,
- Anna Gójska - Szkoła Podstawowa w Wiśniewie
- Urszula Jastrzębska - Szkoła Podstawowa w Jędrzejowie Nowym,
- Ewa Grajda - Szkoła Podstawowa w Jędrzejowie Nowym,
- Ewa Borys - Szkoła Podstawowa w Jędrzejowie Nowym

5. Mieszkańcom gminy

Elżbieta Gniado, Jerzy Kopczyński, Jan Gołębiwski, Tadeusz Ślusarczyk, ... Kościerza, Mieczysław Drzazga, Bernard Ciarkowski, Jarosław Bartecki, Grzegorz Drzazga, Dariusz Bodecki, Leszek Bankiewicz, Lech Krupa, Andrzej Tafil, Marek Płasek, Krzysztof Kowalczyk, Marianna Murzynowska, Zygmunt Wocial, Paweł Bodecki, Małgorzata Kościerza, Ewa Bziuk, Danuta Ślusarczyk, Małgorzata Czerwińska, Iwona Koszewska, Renata Bartnicka, Sławomir Leszczyński, Jerzy Grzesiński, Artur Czyż, Daniel Gryz, Andrzej Ślusarczyk, Wojciech Podobas, Józef Przybysz, Leszek Bziuk, Witold Kumorowicz, Henryk Puławski, Władysław Wąsowski, Krzysztof Romański

SPIS TRESCI

1. Wstęp	5
Przedmiot opracowania	6
Założenia ogólne i metodologia wykonania strategii	6
Scenariusze i wizje rozwoju	7
2. Ogólna charakterystyka gminy Jakubów	10
1.1. Demografia	12
Struktura demograficzna wg płci	12
Przyrost naturalny	13
Struktura demograficzna wg grup ekonomicznych	14
Bezrobocie	15
1.2. Infrastruktura społeczna	24
Oświata i wychowanie	24
Ochrona zdrowia	31
Opieka Społeczna	34
Kultura i sztuka	36
Sport i Rekreacja	39
1.3. Infrastruktura techniczna	40
Komunikacja	40
Drogownictwo	41
Energetyka	45
Gazownictwo	46
System zaopatrzenia w wodę	47
Melioracja	49
System odprowadzania ścieków i ich oczyszczania	49
Oczyszczanie gminy	49
Mieszkalnictwo	51
1.4. Środowisko naturalne	52
Ogólna charakterystyka	52
Istniejące zagrożenia środowiska	56
1.5. Budżet	59
Dochody budżetu gminy	59
Wydatki budżetu gminy	60
Inwestycje	64
1.6. Gospodarka lokalna	65
Działalność gospodarcza	65
Produkcja rolna	68
Instytucje około biznesowe (okołorolne)	71
1.7. Środowisko przyrodnicze	72
Grunty	72
Warunki glebowe	72
1.8. Bezpieczeństwo publiczne	74

Policja	74
Straż pożarna	74
3. Analiza możliwości rozwojowych gminy Jakubów.....	77
Analiza SWOT	77
Misja gminy	83
Wizja gminy	85
4. Kierunki rozwoju gminy Jakubów do 2020r.	88
5. Źródła finansowania strategii.....	96
6. Zarządzanie i monitoring strategii.....	99
Wskaźniki monitoringowe dla poszczególnych zadań	104
7. Powiązania Strategii rozwoju gminy Jakubów ze Strategią rozwoju Mazowsza oraz Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego i Sektorowymi Programami Operacyjnymi.....	114
8. Spis tabel i wykresów.....	124

1. Wstęp

Celem poniższego opracowania jest sformułowanie strategii rozwoju gminy Jakubów do 2020 roku.

Ustawa o samorządzie gminnym nie narzuca konieczności przygotowania i realizacji strategii rozwoju lokalnego, jednak aby móc skutecznie i efektywnie działać, władze gminne powinny sięgnąć również po ten instrument zarządzania jakim jest planowanie strategiczne.

„Strategia rozwoju gminy Jakubów 2004-2020” powinna być podstawowym dokumentem decyzyjnym oraz zarządczym wyznaczającym kierunki działań władz gminy w długim okresie, gdyż łączy w sobie problematykę głównych obszarów życia społecznego i gospodarczego gminy.

Nie bez znaczenia jest również fakt bliskiego wejścia Polski do Unii Europejskiej, który wymusi na władzach samorządowych chcących skorzystać z grantów unijnych, przyjęcie i wdrożenie wielu standardów wspólnotowych np. w zakresie wydatkowania pieniędzy publicznych. Dlatego też gminy, które w niedalekiej przyszłości planują ubiegać się o Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, będą musiały spełniać liczne kryteria i warunki - jednym z nich będzie posiadanie strategii rozwoju lokalnego. Stworzenie i wdrożenie strategii rozwoju lokalnego, świadczy o tym, że aby zaspokoić w możliwie jak najwyższym stopniu potrzeby i oczekiwania społeczeństwa, władze gminy zarządzają pieniędzmi publicznymi w sposób planowy i nowoczesny.

"Strategia rozwoju gminy Jakubów 2004-2020" to opis systemowego działania, które polega na określeniu długoterminowych strategicznych celów rozwoju oraz zasobów i środków potrzebnych do ich realizacji. Niezbędne jest również zapewnienie optymalnego i najbardziej efektywnego wykorzystania, przeznaczonych na realizację tych celów, środków finansowych pochodzących z budżetu gminnego, regionalnego, krajowego czy unijnego.

Niniejsza "Strategia rozwoju gminy Jakubów 2004-2020" jest i będzie dokumentem otwartym, który wraz z zmieniającą się rzeczywistością społeczną, gospodarczą i polityczną winien być modyfikowany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania powstałych problemów, w stopniu zależnym od tempa zmian zachodzących wewnątrz i na zewnątrz gminy.

Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania dokumentu "Strategia rozwoju gminy Jakubów 2004-2020" jest:

1. ogólna charakterystyka gminy,
2. diagnoza potencjału gminy,
3. misja, wizja gminy do 2020r.,
4. ankieta i analiza SWOT,
5. cele strategiczne, operacyjne i działania,
6. monitoring i zarządzanie strategią.

Podstawą opracowania "Strategii rozwoju gminy Jakubów 2004-2020" były wyniki prac prowadzonych przez Centrum Edukacyjne "MANAGER" w Warszawie, w okresie od grudnia 2003r. do lutego 2004r. oraz w udostępnione przez władze gminy Jakubów opracowania analityczne, planistyczne, projekty, sprawozdania i programy dotyczące gminy, jak również wnioski sformułowane w trakcie spotkań seminaryjnych z przedstawicielami władz gminy oraz społeczności lokalnej.

Założenia ogólne i metodologia wykonania strategii

"Strategia rozwoju gminy Jakubów 2004-2020" została opracowana zgodnie z przyjętą metodologią (od ogółu do szczegółu) na podstawie informacji analitycznych zawartych w:

1. misji gminy,
2. ogólnej charakterystyce gminy, opartej na diagnozie wybranych obszarów życia społeczno-gospodarczego gminy takich jak: potencjały społeczne i techniczne, ekologia, kultura, sport, działalność gospodarcza,

3. analizie SWOT, której podstawą były informacje zawarte w ogólnej charakterystyce gminy oraz wnioski sformułowane w trakcie spotkań ze społecznością lokalną - z podziałem na mocne i słabe strony gminy oraz jej szanse i zagrożenia,
4. ankiecie wypełnionej przez uczestników seminariów; ankietowani oceniali poszczególne dziedziny życia społecznego i gospodarczego gminy w skali od 1 do 5 punktów. Szczególnie niekorzystnie oceniono obszar tematyczny "Potencjał ludzki" - średnio na 2,20 pkt a szczególnie walkę z bezrobociem i możliwość znalezienia pracy, na 1,46 pkt, pozytywnie oceniono obszar tematyczny "Położenie i środowisko naturalne" średnio na 3,41 pkt, szczególnie stan środowiska naturalnego na 3,98 pkt.

Końcowy dokument "Strategia rozwoju gminy Jakubów 2004-2020", opracowany przez Centrum Edukacyjne "MANAGER", został poddany weryfikacji przez władze gminy Jakubów i przedstawiony do zatwierdzenia Radzie Gminy.

Scenariusze i wizje rozwoju

Przewidywaną ścieżkę rozwoju gminy Jakubów określono przy pomocy metody scenariuszy, będącej opisem możliwych i pożądanych kierunków rozwoju gminy w przyszłości. W trakcie spotkań seminaryjnych władze gminy oraz przedstawiciele społeczności lokalnej zdecydowali o wyborze wariantów rozwoju, które mają przyczynić się do wzrostu konkurencyjności gminy oraz będą odpowiadały interesom społecznym i ekonomicznym gminy Jakubów.

I tak spośród:

1. trzech wariantów rozwoju - pro-gospodarczego, pro-ekologicznego i pośredniego - wybrano rozwój pośredni, łączący w sobie wiele aspektów życia społeczno-gospodarczego gminy, takich jak: ochrona środowiska naturalnego, rozwój turystyki i przedsiębiorczości rolnej i pozarolnej, rozwój społeczeństwa informatycznego oraz promocja działań samorządu, mających na celu eksponowanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez stworzenie przychylnych warunków do inwestowania dla przedsiębiorców krajowych i zagranicznych,

2. trzech wariantów rozwoju - szybkiego, wolnego i pośredniego - wybrano rozwój pośredni; biorąc pod uwagę ograniczoność zasobów i środków jakimi dysponuje gmina, przy założeniu utrzymania wysokich nakładów na inwestycje z budżetu gminy oraz wykorzystania środków pomocowych Unii Europejskiej, scenariusz ten wydaje się najbardziej prawdopodobny do zrealizowania,

3. dwóch wariantów rozwoju:

- optymistycznego - scenariusz pożądaných zmian (szans rozwojowych), który opiera się na maksymalnym wykorzystaniu istniejących oraz potencjalnych uwarunkowań i możliwości wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju gminy Jakubów. Na tej podstawie określono strategiczne kierunki rozwoju gminy (przy uwzględnieniu szans tkwiących w otoczeniu gminy, zapisanych w analizie SWOT), które będą wdrażane poprzez działania służące m.in. lepszemu zaspokojeniu potrzeb społecznych, wykorzystaniu położenia geograficznego gminy, jej walorów i zasobów;
- pesymistycznego - scenariusza niekorzystnych trendów (zagrożeń rozwojowych), który wskazuje na konsekwencje obecnych tendencji rozwojowych gminy oraz sygnalizuje niebezpieczeństwa, zagrożenia i bariery wynikające z niepożądanego rozwoju sytuacji płynące z otoczenia. Może to się przejawiać m.in. w powstaniu sytuacji konfliktowych wynikających z braku realizacji potrzeb społecznych i gospodarczych gminy jak również w dekapitalizacji majątku trwałego, degradacji środowiska naturalnego, braku inwestycji w infrastrukturę techniczną i społeczną.

wybrano scenariusz optymistyczny, gdyż uznano, że potencjał i możliwości rozwoju gminy, jak również uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne (w skali mikro i makro) stwarzają dużą szansę zrealizowania wyznaczonych w strategii rozwoju gminy celów strategicznych. Zgodnie z tym scenariuszem do 2020r. w wyniku wzmocnienia szans rozwojowych i przełamywania zagrożeń i słabych stron, gmina Jakubów wejdzie na ścieżkę szybkiego rozwoju.

Równocześnie wskazano, że najbardziej możliwy w praktyce do realizacji, będzie wariant pośredni, który uwzględnia zarówno możliwości występowania, w trakcie wdrażania i realizacji strategii rozwoju gminy Jakubów, zjawisk i oddziaływań negatywnych jak i pozytywnych. Prawdopodobieństwo spełnienia się tych scenariuszy jest różne i uzależnione

od natężenia występowania elementów obu scenariuszy, co bezpośrednio związane jest z ilością i jakością nierozwiązanych problemów społeczno-gospodarczych oraz od systematycznych, skoordynowanych i aktualnych działań realizowanych (lub nie) zarówno w skali gminy, regionu czy kraju.

2. Ogólna charakterystyka gminy Jakubów

Gmina Jakubów, usytuowana w centralnej części powiatu Mińsk Mazowiecki, jest typową gminą rolniczą, gdzie użytki rolne stanowią 81% powierzchni gminy, dlatego też dochody z pracy na roli są głównym źródłem utrzymania większości mieszkańców.

Gmina Jakubów zajmuje 7,62% powierzchni powiatu mińskiego, zaś mieszkańcy stanowią 4,25% ogólnej liczby mieszkańców powiatu.

Powierzchnia gminy wynosi 87,32 km², w tym około 13% stanowią lasy i grunty leśne.

Teren gminy Jakubów, w 26 sołectwach, zamieszkuje 5,15 tys. osób, przy średniej gęstości zaludnienia 59 osób/km².

Gmina położona jest we wschodniej części Mazowsza, w środkowej części regionu Mazowiecko-Podlaskiego, na północ od szlaku komunikacyjnego Warszawa-Siedlce, w odległości 45 km od Siedlec, 60 km od Warszawy i 10 km od Mińska Mazowieckiego.

Gmina Jakubów usytuowana jest na Wysoczyźnie Kałuszyńskiej - niewielkim powierzchniowo mezoregionie, leżącym na zachodnim krańcu wyższej jednostki geograficznej – Niziny Południowopodolskiej. Obszar wysoczyzny morenowej jest terenem równinnym, wzniesienia osiągają tutaj około 170 – 190 m n.p.m.. Najniżej położone tereny gminy znajdują się w jej północno – zachodniej części a najwyżej położone w części wschodniej.

Gmina znajduje się w obszarze zlewni Bugu i Wisły, tworząc tzw. kałuszyński węzeł wodny tj. obszar źródłany kilku rzek i potoków odpływających w różnych kierunkach. Przez gminę przepływają tylko niewielkie cieki wodne m.in. rzeka Rządza o wyjątkowej czystości wód i bogatej faunie i florze (szczególnie ptactwo) oraz rzeki Czarna, Osownica i Mienia mające charakter rowu melioracyjnego. 337ha (3,86% powierzchni) gminy Jakubów zajmuje obszar prawnie chroniony, będący częścią Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Gmina Jakubów znajduje się w strefie ostrego klimatu kontynentalnego, co objawia się dużymi rocznymi amplitudami temperatur (średnio w lipcu 18,2⁰C , styczniu -3,2⁰C, przy

przeciętnej rocznej wynoszącej $6,9^{\circ}\text{C}$ – $7,1^{\circ}\text{C}$) oraz krótką wiosną, stosunkowo długim i ciepłym latem, długą i chłodną zimą (średnio 97 dni) jak również małą ilością opadów (560 – 600 mm).

Gmina należy do ubogich pod względem występowania surowców mineralnych – na jej terenie występują głównie piaski i żwiry.

Przez teren gminy przebiega międzynarodowa magistrala telekomunikacyjna - linia światłowodowa relacji Warszawa–Siedlce–Terespol a przez jej północną część biegnie nitka gazociągu wysokiego ciśnienia z punktem zaporowym we wsi Nart.

Północno-zachodnia i środkowa część gminy to obszar o dominującej funkcji letniskowej i turystycznej. Na jej terenie nie występują duże zakłady przemysłowe, wśród przedsiębiorstw dominują małe zakłady handlowe i usługowe.

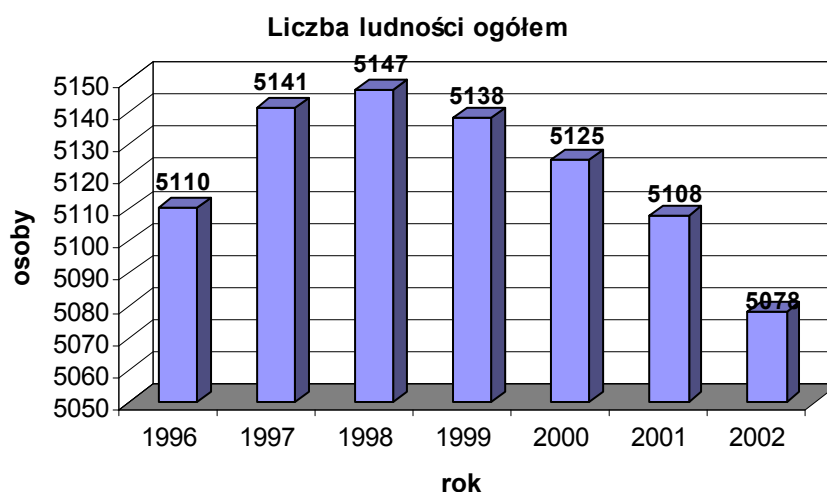
Sieć infrastruktury społecznej jest dość dobrze rozwinięta, szczególnie jeśli chodzi o szkoły podstawowe, ośrodek zdrowia czy sklepy. Poważne braki zauważa się w infrastrukturze sportowej i kulturalnej oraz podstawowej infrastrukturze technicznej. Gmina jest słabo skanalizowana i zgazyfikowana, jednocześnie posiadając dobry dostęp do usług telekomunikacyjnych i elektryczności.

W dziedzinie kultury materialnej gmina posiada liczne obszary o ciekawych walorach krajobrazowych, na uwagę zasługuje budownictwo sakralne m.in. zespoły sakralne parafii p.w. Św. Anny w Jakubowie, kościół parafii mariawickiej p.w. Trójcy Świętej w Wiśniewie oraz zespół dworsko-parkowy w Łaziskach.

1.1. Demografia

Poniższe dane wskazują na wyraźny trend spadkowy liczby ludności gminy od roku 1998. W latach 1996-1998 odnotowano jeszcze wzrost liczby ludności, jednak już w 1998 r. jest to wzrost zaledwie o 6 osób. Od 1998r. można zaobserwować już stały spadek liczby ludności o zmiennej, jednak wzrastającej dynamice – o 9 osób w 1999r. i aż 30 osób w 2002r.

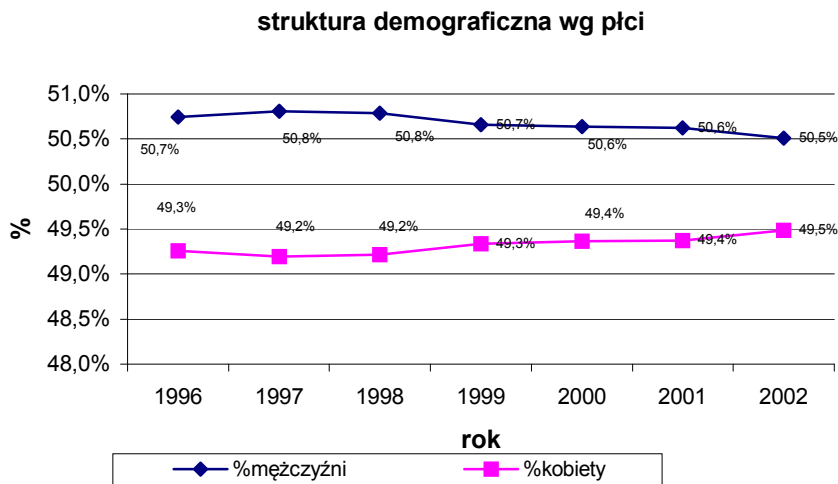

Wykres 1 Ludność w Gminie Jakubów

Źródło: Materiały własne UG Jakubów

Struktura demograficzna wg płci

Struktura demograficzna ludności gminy wg płci wskazuje na nieznaczną przewagę mężczyzn, jednak nawet w latach 1996-1998 (kiedy przewaga liczby mężczyzn była największa) na 100 mężczyzn przypadało 96,9 kobiet. Poczynając od roku 1999 w gminie Jakubów liczba kobiet stale wzrasta a liczba mężczyzn stale spada – w 2002r. na 100 mężczyzn przypadało tutaj 98 kobiet.

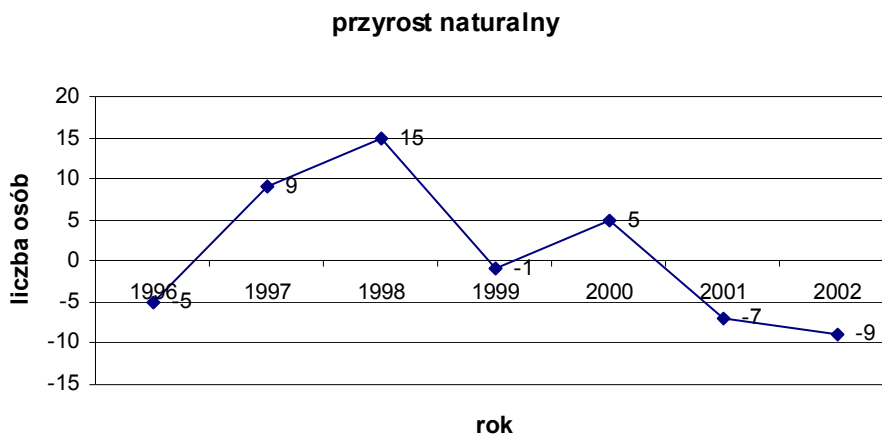

Wykres 2 Struktura demograficzna ludności wg płci w gminie Jakubów

Źródło: Materiały własne UG Jakubów

Przyrost naturalny

W analizowanym okresie 1996 – 2002 można zauważyć słaby trend malejący, pomimo znacznych różnic tej wielkości w poszczególnych latach. Jak wynika z poniższych danych, najwyższy przyrost naturalny w gminie Jakubów odnotowano w 1998r. (o 15 osób), najniższy – w 2002r. (o -9 osób).

Wykres 3 Przyrost naturalny w gminie Jakubów

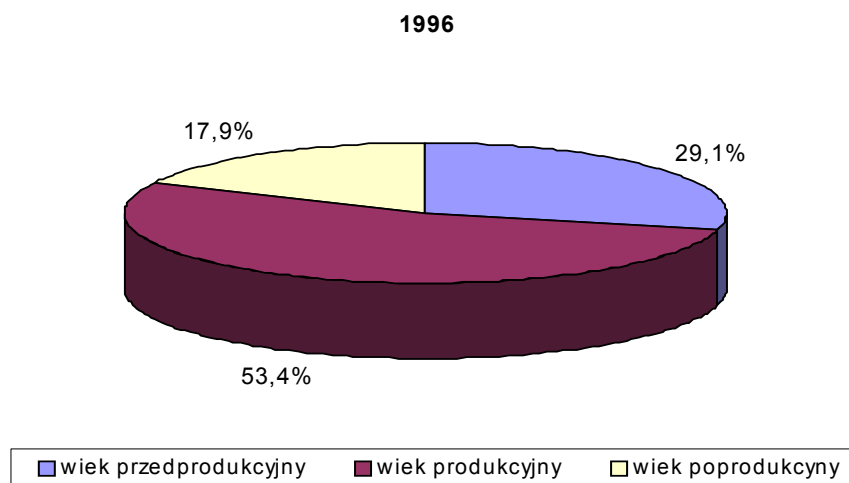
Źródło: Materiały własne UG Jakubów

Niepokojącym zjawiskiem jest utrzymująca się od 2000r. tendencja spadkowa stosunku urodzeń do zgonów – wskazuje to na starzenie się społeczeństwa, w związku z czym należy liczyć się w przyszłości ze zwiększonymi potrzebami w zakresie pomocy społecznej skierowanej bezpośrednio do osób starszych.

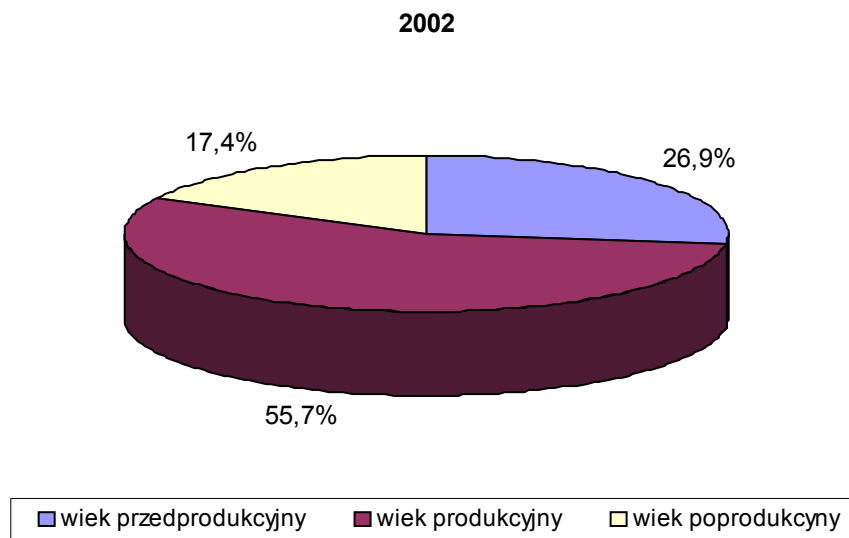
Struktura demograficzna wg grup ekonomicznych

Porównując strukturę demograficzną Jakubowa wg grup ekonomicznych należy zwrócić uwagę na wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym (o 2,3 %) przy niewielkim spadku liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (o 0,5 %) oraz spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 2,2%).

Wykres 4 Struktura demograficzna wg grup ekonomicznych – 1996r.

Źródło: Materiały własne UG Jakubów

Wykres 5 Struktura demograficzna wg grup ekonomicznych – 2002

Źródło: Materiały własne UG Jakubów

Bezrobocie

Problem bezrobocia, bezpośrednio związany z kształtowaniem się rynku pracy, jest problemem dotyczącym obszaru większego niż obszar jednej gminy, dlatego przedstawione poniżej dane obrazują ten problem dla powiatu mińskiego, obejmując również obszar gminy Jakubów. Analiza danych obejmuje okres 1998-2002.

Dane dotyczące gminy Jakubów są jedynie danymi szacunkowymi, gdyż nie prowadzi się pełnych statystyk dotyczących bezrobocia na terenie poszczególnych gmin. Dane pojawiające się w tym opracowaniu są przede wszystkim danymi porównawczymi i dotyczą głównie poszczególnych wielkości odnotowanych w sierpniu 2003r. oraz stopy bezrobocia dla okresu 1998-2002r.

Niewątpliwie bezrobocie jest jednym z problemów powiatu mińskiego, chociaż stopa bezrobocia na tym obszarze, w prawie całym okresie badawczym (1998-2001) była niższa niż w województwie mazowieckim, a dopiero w 2002r., po zmianie ustawy o ustroju miasta

stołecznego Warszawy i przyłączeniu Sulejówka do powiatu mińskiego, wielkość ta przewyższyła wskaźnik wojewódzki, jednak zaledwie o 0,5%.

Jeszcze lepiej przedstawia się sytuacja w gminie Jakubów. gdzie odnotowuje się najmniejszy wskaźnik bezrobocia wśród gmin powiatu mińskiego.

Wyszczególnienie	Lata				
	grudzień 1998r.	grudzień 1999r.	grudzień 2000r.	grudzień 2001r.	grudzień 2002r.
POLSKA	1 831 351	2 349 805	2 702 576	3 115 056	3 216 958
Województwo mazowieckie	195 927	249 216	289 872	346 118	368 856
Powiat miński	3 272	4 717	6 166	7 480	7 599
Gmina Jakubów	94	135	185	232	240

Tabela 1 Bezrobocie ogółem

Źródło: GUS

Jak wynika z przedstawionych danych największą dynamikę wzrostu liczby bezrobotnych odnotowano w 1999r. (144% w stosunku do roku poprzedniego). Choć w kolejnych latach (do 2002r.) liczba bezrobotnych systematycznie wzrasta, to jednak dynamika tego wzrostu nie jest już tak duża i systematycznie spada (do 103% w roku 2002).

Mimo tych pozytywnych tendencji w dynamice wzrostu, liczba bezrobotnych w gminie Jakubów jest nadal wysoka, biorąc pod uwagę fakt, że średnio z jednego miejsca pracy utrzymują się około 3 osoby.

Strukturę bezrobotnych wg płci prezentuje poniższa tabela.

Rok	Obszar	ogółem			% kobiet
		kobiety	mężczyźni		
grudzień 1998	woj. mazowieckie	195 927	111 026	84 901	56,7%
	powiat miński	3 147	2 049	1 098	65,1%
	gmina Jakubów	94	70	24	74,5%
grudzień 1999	woj. mazowieckie	249 216	135 005	114 211	54,2%
	powiat miński	4 717	2 824	1 893	59,9%
	gmina Jakubów	135	87	48	64,4%
grudzień 2000	woj. mazowieckie	289 872	153 987	135 885	53,1%
	powiat miński	6 166	3 470	2 696	56,3%
	gmina Jakubów	185	107	78	57,8%
grudzień 2001	woj. mazowieckie	346 118	175 495	170 623	50,7%
	powiat miński	7 480	3 856	3 624	51,6%
	gmina Jakubów	232	111	121	47,8%
grudzień 2002	woj. mazowieckie	368 856	182 080	186 776	49,4%
	powiat miński	7 599	3 775	3 824	49,7%
	gmina Jakubów	240	108	132	45,0%

Tabela 2 Struktura bezrobotnych wg płci

Źródło: GUS, PUP w Mińsku Mazowieckim

Sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy z roku na rok ulega poprawie. Co prawda, w badanym okresie liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o prawie 55%, jednak udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych, w tym samym okresie, spadł z prawie 75% do 45%.

Tabela poniżej wskazuje na wzrastającą liczbę osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku. W 1998r. bez prawa do zasiłku pozostawało ponad 78% bezrobotnych, natomiast w 2002r. już ponad 85% bezrobotnych. Powodem istnienia tak wysokiego wskaźnika jest długi okres pozostawania bez pracy, a w efekcie utrata prawa do zasiłku. Z punktu widzenia samorządu lokalnego oznacza to wzrost liczby osób objętych pomocą społeczną.

Rok	Obszar	ogółem		
			bez prawa do zasiłku	% bez prawa do zasiłku
grudzień 1998	woj. mazowieckie powiat miński	195 927	151 221	77,2%
		3 272	2 564	78,4%
grudzień 1999	woj. mazowieckie powiat miński	249 216	191 463	76,8%
		4 717	3 808	80,7%
grudzień 2000	woj. mazowieckie powiat miński	289 872	234 003	80,7%
		6 166	5 163	83,7%
grudzień 2001	woj. mazowieckie powiat miński	346 118	281 302	81,3%
		7 480	6 331	84,6%
grudzień 2002	woj. mazowieckie powiat miński	368 856	312 335	84,7%
		7 599	6 574	86,5%

Tabela 3 Bezrobotni bez prawa do zasiłku*Źródło: GUS*

Jak wskazują dane Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim, w sierpniu 2003r. wśród ogółu bezrobotnych dominowały osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, tzw. długotrwale bezrobotni (55,6% ogółu bezrobotnych), w tym przez ponad 2 lata pracy nie mogło znaleźć 88 osób, co stanowi 36% ogółu bezrobotnych. Niepokojące jest również to, że wśród tych 88 osób większość to bezrobotni w wieku 25-34 lata.

W tabelach przedstawiających strukturę bezrobotnych wg wieku należy zaznaczyć, iż najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku do 34 lat (ponad 60% w 2002r.). Biorąc pod uwagę fakt, iż ok. 85% bezrobotnych to osoby bez prawa do zasiłku, skutkiem takiej sytuacji będzie nie tylko spadek dochodów rodzin i rozszerzenie się społecznych kręgów ubóstwa czy utrata nabytych wcześniej kwalifikacji ale przede wszystkim degradacja psychiczna i moralna osób pozostających bez pracy, poczucie beznadziejności, pesymizm i uczucie społecznej bezużyteczności.

Rok	Obszar	w tym według wieku:											
		do 24 lat	% bezrob.	25-34 lata	% bezrob.	35-44 lata	% bezrob.	45-54 lata	% bezrob.	55-59 lat	% bezrob.	60-64 lata	% bezrob.
1999	woj. mazowieckie	82 951	28,6%	75 016	25,9%	69 076	23,8%	54 716	18,9%	6 188	2,1%	1 925	0,7%
	powiat miński	1 333	28,3%	1 150	24,4%	1 181	25,0%	874	18,5%	131	2,8%	48	1,0%
2000	woj. mazowieckie	71 575	28,7%	64 957	26,1%	62 166	24,9%	43 824	17,6%	5 071	2,0%	1 623	0,7%
	powiat miński	1 844	29,9%	1 444	23,4%	1 418	23,0%	1 256	20,4%	144	2,3%	60	1,0%
2001	woj. mazowieckie	95 042	27,5%	90 856	26,3%	78 819	22,8%	70 577	20,4%	8 597	2,5%	2 227	0,6%
	powiat miński	2 185	33,6%	1 839	26,2%	1 680	20,5%	1 526	17,2%	198	2,1%	52	0,4%
2002	woj. mazowieckie	96 440	26,2%	99 258	26,9%	79 847	21,6%	79 871	21,7%	10 864	2,9%	2 576	0,7%
	powiat miński	2 183	33,3%	1 879	26,8%	1 676	19,6%	1 571	17,5%	243	2,2%	47	0,5%

Tabela 4 Bezrobotni wg wieku – powiat miński na tle województwa mazowieckiego

Źródło: GUS

Według danych PUP w Mińsku Mazowieckim dla gminy Jakubów, w sierpniu 2003r. najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby w wieku do 34 lat – 157 osób (ok. 65%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku powyżej 55 lat – 8 osób (ok.3%).

Rok	Obszar	w tym z wykształceniem:									
		wyższe	% bezrob.	polic. i śr. zawod.	% bezrob.	średnie ogólnokszt.	% bezrob.	zasad. zawodowe	% bezrob.	podst. i niepełne podst.	% bezrob.
1999	woj. mazowieckie	5 403	2,2%	50 463	20,2%	14 892	6,0%	94 306	37,8%	83 152	33,4%
	powiat miński	87	1,8%	1 100	23,3%	266	5,6%	1 706	36,2%	1 558	33,0%
2000	woj. mazowieckie	8 149	2,8%	62 064	21,4%	17 386	6,0%	106 389	36,7%	95 884	33,1%
	powiat miński	126	2,0%	1 491	24,2%	372	6,0%	2 145	34,8%	2 032	33,0%
2001	woj. mazowieckie	12 542	3,6%	76 560	22,1%	21 436	5,9%	123 948	35,8%	111 632	32,3%
	powiat miński	174	2,3%	1 769	23,6%	432	5,8%	2 620	35,0%	2 485	33,2%
2002	woj. mazowieckie	16 584	4,5%	82 385	22,3%	23 423	6,4%	128 069	34,7%	118 395	32,1%
	powiat miński	214	2,8%	1 781	23,4%	433	5,7%	2 585	34,0%	2 586	34,0%

Tabela 5 Struktura bezrobotnych wg wykształcenia

Źródło GUS

Z danych zawartych powyżej wynika, że w ogólnej liczbie bezrobotnych z rejonu Mińska Mazowieckiego przeważającą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym oraz bez wykształcenia. Grupa ta stanowi ok. 70% ogółu bezrobotnych. W znacznym stopniu problem bezrobocia dotyka również osób

z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (ok. 23% bezrobotnych). Są to jednak proporcje występujące w całym kraju.

Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Jakubów, w sierpniu 2003r., najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym – ok. 69%. Liczną grupę, bo aż 23% bezrobotnych, stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym.

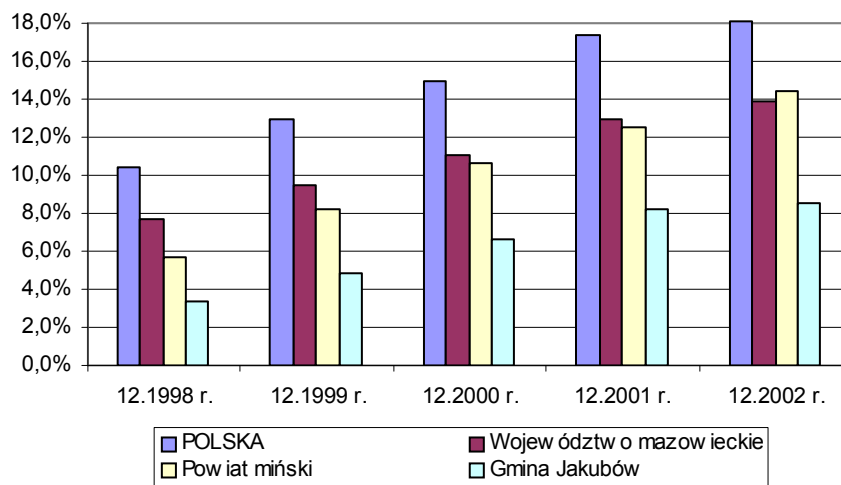
Stopa bezrobocia, czyli ukazywana w % relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo (to jest zdolnych w prawnie określonych warunkach do podjęcia pracy) to podstawowy miernik poziomu bezrobocia.

Wyszczególnienie	Lata				
	grudzień 1998r.	grudzień 1999r.	grudzień 2000r.	grudzień 2001r.	grudzień 2002r.
POLSKA	10,4%	13,0%	15,0%	17,4%	18,1%
Województwo mazowieckie	7,7%	9,5%	11,1%	12,9%	13,9%
Powiat miński	5,7%	8,2%	10,6%	12,5%	14,4%
Gmina Jakubów*	3,4%	4,8%	6,6%	8,3%	8,5%

Tabela 6 Stopa bezrobocia

* stopa bezrobocia obliczona jako stosunek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne do liczby ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: GUS, PUP w Mińsku Mazowieckim

Wykres 6 Stopa bezrobocia 1998-2002

Źródło: GUS, PUP w Mińsku Mazowieckim

Jak wynika z powyższych danych, od 1998r. notuje się stały wzrost stopy bezrobocia, jednak o zróżnicowanej dynamice, od 2000r. stale spadającej. W grudniu 2002r. stopa bezrobocia w gminie Jakubów wzrosła zaledwie o 0,2% w stosunku do roku poprzedniego. Jest to zjawisko zdecydowanie pozytywne, zważywszy na fakt, że zarówno w powiecie mińskim (nie mały wpływ miała tu zmiana ustawy o ustroju miasta stołecznego Warszawy i przyłączeniu Sulejówka do powiatu mińskiego razem z 791 osobami bezrobotnymi), województwie mazowieckim a także w całym kraju od 1998r. notuje się stały wzrost stopy bezrobocia o około 2% rocznie.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Wydatkowanie środków z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu przez Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim, w okresie od 1 stycznia 2003 do 31 sierpnia 2003r., przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	rok 2003				
	limit [zł]	wykonanie do 08.2003r.	skierowani	zakończyli	podjęcie pracy po programie
Prace interwencyjne	872 500	455 779	294	236	148
Roboty publiczne	254 000	124 228	59	26	6
Szkolenia	310 000	95 997	94	72	33
Aktywizacja absolwentów (staże i umowy absolwenckie)	1 034 900	499 582	274	155	85
16 pożyczek dla bezrobotnych	400 000	305 000	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Refundacja wynagrodzeń młodocianych	1 072 000	641 000	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
RAZEM	3 943 400	2 111 686	721	489	272

Tabela 7 Wydatkowanie środków z Funduszu Pracy w powiecie mińskim w okresie styczeń-sierpień 2003

Źródło: PUP w Mińsku Mazowieckim

W rejonie Mińska Mazowieckiego najwięcej środków z Funduszu Pracy przeznaczanych jest na przeciwdziałanie bezrobociu wśród młodzieży. W okresie od stycznia do sierpnia 2003r. PUP w Mińsku Mazowieckim zrefundował 168 pracodawcom z terenu powiatu wynagrodzenia wypłacane młodocianym pracownikom, zatrudnionym na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.

W wyniku subsydiowania umów absolwenckich w okresie styczeń-sierpień 2003r. na dalszy okres, po upływie dofinansowania, zatrudniono 61 osób (w tym samym okresie 2002r. – 21 osób), natomiast w wyniku subsydiowania staży absolwenckich na okres dalszy zatrudniono 24 osoby (w tym samym okresie 2002r. – 8 osób).

W wyniku zorganizowanych prac interwencyjnych i robót publicznych zatrudnienie, na okres dalszy - po upływie okresu dofinansowania, otrzymały 154 osoby (w tym samym okresie roku poprzedniego – 44 osoby)

W ramach przeciwdziałania bezrobociu szkolenia odbyły 72 osoby. Szkolenia grupowe, na które skierowano 41 osób, zorganizowano w następujących kierunkach:

- pracownik ochrony osób i mienia do licencji I stopnia,
- obsługa kasy fiskalnej,
- monter ścianek działowych i sufitów podwieszanych,
- kucharz żywienia zbiorowego.

Bezrobotni najczęściej ubiegali się o skierowanie na szkolenia w kierunkach:

- operator sprzętu ciężkiego,
- prawo jazdy C, D,
- świadectwo kwalifikacyjne,
- pracownik ochrony fizycznej osób i mienia,
- księgowość,
- kurs kosmetyczny.

W omawianym okresie zawarto 53 Trójstronne Umowy Szkoleniowe zapewniające bezrobotnym zatrudnienie po odbyciu szkolenia.

Po zakończeniu szkoleń zatrudnienie uzyskały 33 osoby, w tym 11 kobiet.

Niepokojąco małym zainteresowaniem cieszyło się udzielanie pożyczek dla bezrobotnych na uruchamianie działalności gospodarczej – w omawianym okresie udzielono ich zaledwie 16, co może świadczyć o niewielkim zainteresowaniu tą formą wsparcia a tym samym o wzrastającym poczuciu bezużyteczności społecznej.

Pomimo tego, że na terenie gminy Jakubów odnotowuje się wskaźniki bezrobocia na najniższym w powiecie mińskim poziomie, biorąc pod uwagę niekorzystną strukturę bezrobotnych (zarówno wg wieku, wykształcenia i prawa do zasiłku) należy liczyć się z wystąpieniem w najbliższym czasie niekorzystnych skutków bezrobocia, głównie:

- utraty kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne,
- niewykorzystania i wzrostu nieproduktywności potencjału ludzkiego,
- spadku dochodów rodzin i rozszerzania się kręgów ubóstwa w społeczeństwie,
- degradacji moralnej i psychicznej osób pozostających bez pracy – wzrostu poczucia beznadziejności, pesymizmu i poczucia społecznej bezużyteczności,
- wzrostu niekorzystnych zjawisk patologii społecznej – alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, itp.
- znacznego wzrostu kosztów materialnych związanych z utrzymaniem bezrobotnych oraz służb zajmujących się ich problemami i obsługą.

1.2. Infrastruktura społeczna

Podstawowym czynnikiem wpływającym na poziom życia mieszkańców jest liczba i zakres działania instytucji świadczących usługi dla ludności, czyli placówek oświatowo-wychowawczych, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury i sztuki, sportu oraz rekreacji.

Oświata i wychowanie

Wyszczególnienie	Liczba placówek	Liczba uczniów
Oddziały przedszkolne przy Szkołach podstawowych	4	51
Szkoły podstawowe	5	456
Gimnazja	1	223

Tabela 8 Szkolnictwo dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2001/2002

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego

Gmina wiejska Jakubów jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowo-wychowawczych:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Jakubowie (12 klas, w tym klasa „0”),
2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Jędrzejowie Nowym (4 klasy),
3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Mistowie (7 klas, w tym klasa „0”),
4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Ludwinowie (4 klasy),
5. Publiczna Szkoła Podstawowa w Wiśniewie (7 klas, w tym klasa „0”),
6. Gimnazjum w Jakubowie.

Obsługą finansowo-administracyjną szkół i placówek oświatowych podległych gminie zajmuje się Zespół Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego odbywa się poza terenem gminy Jakubów, głównie w mieście Mińsk Mazowiecki.

Publiczne szkoły ponadgimnazjalne i placówki oświatowe

1. Liceum Ogólnokształcące im. Polskiej Macierzy Szkolnej w Mińsku Mazowieckim

2. Zespół Szkół Nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Mińsku Mazowieckim:

W skład Zespołu wchodzi:

- Liceum ogólnokształcące,
- 5- i 3-letnie Technikum Zawodowe,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna.

3. Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. Powstańców Warszawy w Mińsku Mazowieckim

W skład Zespołu wchodzi:

- 4-letnie Liceum Zawodowe,
- 5- i 3-letnie Technikum Zawodowe,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

4. Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie w Mińsku Mazowieckim

W skład Zespołu wchodzi:

- Liceum ogólnokształcące,
- Technikum Chemiczne,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Medyczne Studium Zawodowe.

5. Zespół Szkół Ekonomicznych w Mińsku Mazowieckim

W skład Zespołu wchodzi szkoły:

- Technikum Ekonomiczne o specjalnościach:
  - bankowość,
  - finanse i rachunkowość,
  - ekonomika i organizacja przedsiębiorstw,
- Technikum Handlowe o specjalności technik handlowiec
- Liceum Sztuk Plastycznych o specjalności reklama wizualna
- Liceum Profilowane, specjalność ekonomiczno - administracyjna
- Liceum Ogólnokształcące profile:
  - matematyczno – informatyczny,
  - humanistyczny,
- Szkoła Policealna o specjalności administracja samorządowa.

6. Zespół Szkół im. H. i K. Gnoińskich w Siennicy

W skład Zespołu wchodzi szkoły:

- Liceum Ogólnokształcące,
- Gimnazjum.

7. Zespół Szkół Rolniczych w Janowie

Zespół tworzą następujące szkoły:

- Technikum Hotelarskie,
- Technikum Architektury Krajobrazu,
- Technikum Agrobiznesu,
- Liceum Techniczne,
- Liceum Agrobiznesu,
- Liceum Profilowane,
- Studium Hotelarskie,

8. Zespół Szkół Specjalnych im. Janiny Porazińskiej w Ignacowie

Publiczna placówka oświatowa dla dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 25 lat o specjalnych potrzebach edukacyjnych, z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim, z mózgowym porażeniem dziecięcym oraz z autyzmem wczesnodziecięcym.

W skład zespołu wchodzi;

- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Gimnazjum Specjalne,
- Szkoła Przystosowująca do Pracy,
- Zespół Rewalidacyjno – Wychowawczy.

Po zajęciach uczniowie mogą swoje zainteresowania i uzdolnienia rozwijać w kołach:

- teatralnym,
- plastycznym,
- turystyczno – krajoznawczym,
- muzyczno – teatralnym,
- sportowym.

9. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Mińsku Mazowieckim

Obecnie w Ośrodku funkcjonuje:

- Szkoła Podstawowa Specjalna, do której uczęszcza 54 uczniów w 4 oddziałach,
- Gimnazjum Specjalne, do którego uczęszcza 112 uczniów w 8 oddziałach,
- Internat, w którym przebywa 72 wychowanków.

Ponadto na terenie powiatu mińskiego działają:

1. Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Mińsku Mazowieckim

W skład Centrum Kształcenia Ustawicznego wchodzi:

- szkoła podstawowa dla dorosłych,
- gimnazjum dla dorosłych,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla dorosłych,
- 4-letnie Liceum ogólnokształcące dla dorosłych na podbudowie 8-letniej szkoły podstawowej,
- 3-letnie Liceum ogólnokształcące dla dorosłych na podbudowie szkoły zasadniczej,
- Technikum zawodowe dla dorosłych na podbudowie szkoły podstawowej, kształci w następujących kierunkach:
  - Technik budownictwa,
  - Technik mechanik,
  - Technik elektryk,
  - Technik handlowiec,
  - Technik technologii drewna.
- Technikum zawodowe dla dorosłych na podbudowie szkoły zasadniczej,
- 2-letnia Szkoła policealna dla dorosłych, kształci na kierunkach:
  - Technik informatyk,
  - Technik ekonomista (2 specjalizacje: finanse i rachunkowość oraz ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa),
  - Technik handlowiec,
  - Technik prac biurowych,
  - Technik elektronik (specjalizacja: systemy i sieci komputerowe),
  - Technik budownictwa,

- Technik urządzeń audiowizualnych,
  - Technik bezpieczeństwa i higieny pracy – 1 rok.
  - Ośrodek dokształcania zawodowego.
2. Centrum Kształcenia Praktycznego w Mińsku Mazowieckim

W skład Centrum wchodzi:

- Zasadnicza szkoła zawodowa:
  - Stolarz,
  - Technolog robót wykończeniowych w budownictwie,
  - Monter instalacji i urządzeń sanitarnych,
  - Posadzkarz,
  - Krawiec odzieży damskiej lekkiej,
  - Kucharz małej gastronomii,
  - Mechanik pojazdów samochodowych,
- Zasadnicza szkoła zawodowa specjalna:
  - Kucharz małej gastronomii,
  - Posadzkarz,
  - Monter instalacji i urządzeń sanitarnych,
- Zasadnicza szkoła zawodowa specjalna:
  - Budowlane,
  - Mechanik pojazdów samochodowych,
- Technikum:
  - Budownictwo ogólne,
  - Mechanik pojazdów samochodowych,
- Liceum:
  - Mechanik pojazdów samochodowych.

Oprócz wymienionych wyżej kierunków kształcenia centrum kształcenia praktycznego jest przygotowane do prowadzenia zajęć praktycznych z następujących zawodów:

- Murarz,
- Malarz – tapeciarski,
- Drogi i mosty kołowe,

- Elektryk,
  - Ślusarz,
  - Spawacz.
3. Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Mrozach.

Szkoły i placówki oświatowe - niepubliczne

1. Selezjańskie Liceum Ogólnokształcące im. Ks. Augusta Czartoryskiego w Mińsku Mazowieckim,
2. Społeczna Szkoła Podstawowa Specjalna - "Otwartych Serc" w Sulejówku,
3. Specjalny Ośrodek Wychowawczy w Ignacowie,
4. "Promocja Zdrowia" - Ośrodek Szkoleniowy w Mińsku Mazowieckim,
5. Zakład Usług Szkoleniowych w Mińsku Mazowieckim "Be Ha Pek",
6. Euro - School Szkoła Języków Obcych w Mińsku Mazowieckim,
7. Pierwsze Społeczne Liceum Ogólnokształcące w Wesolej z siedzibą w Sulejówku,
8. Ośrodek Edukacji Zawodowej w Sulejówku.

Ponadto na terenie powiatu mińskiego swoją działalność prowadzi Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mińsku Mazowieckim. Realizuje ona zadania z zakresu wspomagania rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz udzielania pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej dzieciom i młodzieży, ich rodzicom lub opiekunom, nauczycielom i wychowawcom. Teren działania poradni to:

1. powiat miński - badania, terapia i orzecznictwo dzieci i młodzieży z wadami słuchu, wzroku i autyzmem;
2. miasta: Mińsk Mazowiecki, Kałuszyn, gminy: Ceglów, Dębe Wielkie, Dobre, Jakubów, Kałuszyn, Latowicz, Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Siennica, Stanisławów - badania, terapia i orzecznictwo dzieci i młodzieży ze wszystkimi problemami rozwojowymi.

Poradnia dysponuje wykwalifikowaną kadrą:

- 10 psychologów,
- 3 logopedów,

- 6 pedagogów-reedukatorów,
- 1 surdopedagog,
- 1 tyflop pedagog,
- 2 pedagogów specjalnych,
- 2 doradców zawodowych,
- 2 lekarzy konsultantów - neurolog dziecięcy i psychiatra dziecięcy.

Szkolnictwo wyższe

Biorąc pod uwagę dogodne położenie komunikacyjne gminy Jakubów można stwierdzić, że mieszkańcy gminy mają dobry dostęp do placówek szkolnictwa wyższego zarówno w Warszawie jak i Siedlcach.

Działalność opiekuńcza, pozalekcyjna, pozaszkolna i wypoczynek

Na terenie gminy funkcjonuje 1 świetlica szkolna z dożywianiem przy Szkole Podstawowej w Jakubowie, z której w 2002r. korzystało 250 uczniów.

Ponadto Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych corocznie opracowuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stanowiący część strategii integracji i polityki społecznej Gminy Jakubów, w ramach którego prowadzi profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży. Każdego roku z jej inicjatywy organizowana jest „Dzień Sportu” – impreza ogólnogminna promująca zdrowy styl życia bez alkoholu. W szkołach podstawowych w Jędrzejowie Nowym i Mistowie działają tzw. „Bezpieczne kąciki” - miejsca spotkań po obowiązkowych zajęciach szkolnych dla dzieci z grup ryzyka.

Przy Szkole Podstawowej w Wiśniewie działa również świetlica środowiskowa, zapewniająca opiekę dzieciom z rodzin dotkniętych alkoholizmem, rozbitych, niewydolnych wychowawczo i ubogich, której działalność wspierana jest również przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ochrona zdrowia

Podstawowa Opieka Zdrowotna

Świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Jakubów zapewnia Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jakubowie. Ośrodek obsługiwany jest przez lekarza internistę, lekarza pediatrę, posiada gabinet pielęgniarski z 4 pielęgniarkami i położną.

Na terenie gminy prowadzony jest również 1 prywatny gabinet stomatologiczny w Jakubowie.

Specjalistyczna Opieka Zdrowotna

Usługi w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej świadczy Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim. W skład Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej wchodzi:

1. Izba Przyjęć,
2. Oddziały:
  - Kardiologiczno - Internistyczny
  - Dziecięcy
  - Noworodkowy
  - Ginekologiczno - Położniczy
  - Chirurgiczny
  - Intensywnej Terapii
3. Pogotowie Ratunkowe
4. Pracownie:
  - Diagnostyki Laboratoryjnej
  - RTG
  - USG
  - Mammografii
  - Fizykoterapii i Rehabilitacji
  - Holtera
  - Gastroskopii

5. Poradnie:

- ogólną
- alergologiczną
- diabetologiczną
- endokrynologiczną
- kardiologiczną
- medycyny szkolnej
- medycyny pracy
- dermatologiczną
- neurologiczną
- pulmonologiczną
- reumatologiczną
- chorób zakaźnych
- neonatologiczną
- dla kobiet
- chirurgii ogólnej
- chirurgii urazowo-ortopedycznej
- okulistyczną
- otolaryngologiczną
- urologiczną
- zdrowia psychicznego
- leczenia uzależnień
- rehabilitacyjną
- poszpitalną

Szpital dysponuje bazą 296 łóżek, w ciągu roku hospitalizuje ok. 11.500 pacjentów.

W poradniach ogólnych i specjalistycznych w roku 2002 udzielono 316.800 porad.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Na terenie gminy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która podejmuje zarówno działalność profilaktyczną, finansuje koszty terapii uzależnienia od alkoholu oraz udziela pomocy rodzinom z problemem alkoholowym.

Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych corocznie opracowuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stanowiący część strategii integracji i polityki społecznej Gminy Jakubów. Na rok 2004 Program ten zakłada realizację następujących zadań:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu poprzez:
  - wsparcie działalności punktu konsultacyjnego, jako miejsca pierwszego kontaktu dla osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin,
  - udział w konferencjach, szkoleniach i innych formach spotkań osób pracujących na rzecz uzależnionych i współuzależnionych,
  - kierowanie osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego czy demoralizację małoletnich na badania przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie stopnia uzależnienia i wskazania zakładu leczniczego,
  - dofinansowanie działania Powiatowego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. uzależnień w Mińsku Mazowieckim, który świadczy specjalistyczną pomoc uzależnionym oraz członkom ich rodzin.
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży poprzez:
  - realizację programów profilaktycznych w szkołach na terenie gminy Jakubów,
  - promocję imprez bezalkoholowych i zdrowego stylu życia - organizacja imprezy ogólnogminnej „Dzień Sportu”
  - kontynuację działalności „Bezpiecznych kącików” (miejsce spotkań po obowiązkowych zajęciach szkolnych dla dzieci z grup ryzyka) w szkołach podstawowych w Jędrzejowie Nowym i Mistowie,

- dofinansowanie dożywiania dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
- 3. Ograniczenie dostępności do alkoholu.
- 4. Udzielnie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, materialnej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:
  - wspieranie pracy świetlicy środowiskowej przy Szkole Podstawowej w Wiśniewie, zapewniającej opiekę dzieciom z rodzin dotkniętych alkoholizmem, rozbitych, niewydolnych wychowawczo i ubogich,
  - zakup podręczników dla dzieci pochodzących z rodzin dotkniętych patologią alkoholową.
- 5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- 6. Zorganizowanie i finansowanie działalności Centrów Integracji Społecznej.

Podobne działania Komisja realizowała również w latach poprzednich.

Opieka Społeczna

Pomoc społeczna to realizacja polityki socjalnej państwa, mającej na celu niesienie pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej a jednocześnie nie są w stanie samodzielnie sprostać powstałym problemom i rozwiązać ich przy pomocy własnych środków.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi, stowarzyszeniami, fundacjami oraz osobami fizycznymi.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Na terenie gminy Jakubów realizacją tej polityki zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. GOPS jest samodzielną jednostką budżetową podległą Wójtowi Gminy.

Do zadań GOPS należy w szczególności:

- tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w gminie,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na pomoc społeczną,

- obsługa świadczeń przewidzianych ustawowo,
- pobudzanie aktywności społecznej w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- praca socjalna nakierowana na pomoc osobom i rodzinom wymagającym pomocy, we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenia warunków do życiowego usamodzielniania osób objętych pomocą społeczną,
- współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mającymi na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania problemów,
- organizowanie różnorodnych form pomocy, a także udział w rozwijaniu infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,
- zapobieganie marginalizacji osób i grup, a także przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym.

Działalność GOPS finansowana jest z budżetu gminy, przy czym zadania zlecone gminie, a realizowane przez GOPS finansowane są ze środków budżetu państwa.

Potrzeby osób korzystających z pomocy społecznej na terenie działania GOPS w Jakubowie zaspokajane są przez 3 systemy świadczeń:

- świadczenia pieniężne,
- świadczenia w usługach (przede wszystkim opiekuńczych),
- świadczenia w naturze (dożywianie dzieci, zakup opału, zakup odzieży itp.).

Formy pomocy społecznej realizowane przez GOPS w Jakubowie przedstawia poniższa tabela:

Forma pomocy	Liczba osób, którym udzielono pomocy			
	2000	2001	2002	2003
ZADANIA ZLECONE				
Zasiłki stałe dla osób wychowujących dzieci niepełnosprawne	9	11	7	3
Zasiłki stałe wyrównawcze	-	-	1	4
Zasiłki okresowe	17 rodzin	13 rodzin	20 rodzin	-
Renty socjalne	35	35	35	37

Forma pomocy	Liczba osób, którym udzielono pomocy			
	2000	2001	2002	2003
Zasiłki z tyt. ochrony macierzyństwa	5	7	6	6
Zasiłki na dzieci	5	4	5	6
Zasiłki pielęgnacyjne	24	22	20	20
Pomoc dla kombatantów	33	24	-	-
Wyprawki szkolne dla uczniów klas I szkół podstawowych	-	-	17	10
Składki na ubezpiecz. emerytalno-rentowe	-	8	4	2
Składki na ubezpiecz. zdrowotne	44	44	36	25
ZADANIA WŁASNE GMINY				
Dożywianie dzieci	89	86	156	136
Wyprawki dla dzieci	-	3	-	-
Zasiłki celowe (odpłatność za turnusy rehabilitacyjne, zakup opału, odzieży, żywności, przyborów szkolnych, biletów miesięcznych dla dzieci, remont budynku mieszkalnego, zakup leków i leczenie, dopłata do turnusu rehabilitacyjnego)	-	92 rodziny	118 rodzin	118 rodzin
Usługi opiekuńcze	-	2	3	3
koszty pogrzebu	-	1	-	-

Tabela 9 Formy pomocy społecznej realizowane w latach 1996-2002

Źródło: Sprawozdania roczne GOPS w Jakubowie

Ponadto w 2002r. utworzono punkt wydawania posiłków w Szkole Podstawowej w Wiśniewie.

Kultura i sztuka

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U.01.142.1591 z późn. zm.) do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym. Zadania z zakresu kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury należą zgodnie z ww. ustawą do zadań własnych gminy.

Biblioteka

Realizacją zadań własnych gminy w zakresie oświaty i kultury zajmuje się między innymi Gminna Biblioteka Publiczna w Jakubowie, posiadająca filię w Wiśniewie, w 2003r. świadcząca usługi dla 681 czytelników (Gminna Biblioteka Publiczna – 473, filia w Wiśniewie – 208).

Biblioteka zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców gminy, służy zaspokajaniu i rozwijaniu ich potrzeb czytelniczych i informacyjnych oraz upowszechnianiu wiedzy i kultury w gminie.

Ogółem w 2003r. w swoich zasobach posiadała 21 998 woluminów literatury pięknej, popularnonaukowej oraz lektur szkolnych (Gminna Biblioteka Publiczna – 13 477, filia w Wiśniewie – 8 521).

Prasa lokalna

Na terenie Gminy Jakubów nie ukazują się żadne tytuły prasy lokalnej, jednak w trakcie prowadzonych spotkań z mieszkańcami gminy wyrażali oni duże zainteresowanie ożywieniem komunikacji pomiędzy władzami gminy i mieszkańcami.

Chociaż z inicjatywy Wójta w 2003r. gminy ukazały się 3 numery lokalnego pisma „Nasza Gmina” jednak zaprzestano jego wydawania (ostatni numer ukazał się w czerwcu 2003r.)

Wydawanie regularnego, bezpłatnego miesięcznika informującego o działaniach władz gminy w ostatnim miesiącu wydaje się być tutaj dobrym rozwiązaniem.

Zabytki architektury i budownictwa

Na terenie Gminy Jakubów wartość zabytkową przedstawiają głównie obiekty budownictwa sakralnego, zespoły dworsko-pałacowe oraz w największym stopniu wiejskie obiekty budownictwa drewnianego. Ochroną prawną objęto 2 obiekty wpisane do rejestru zabytków. Do najciekawszych obiektów zabytkowych można zaliczyć:

1. Zespół sakralny parafii p.w. Św. Anny w Jakubowie:

- Kościół murowany, styl neogotycki z 1903r. – wpis do rejestru pod nr 312/83
- Plebania murowana, styl eklektyczny z 1896r.

2. Zespół dworsko-parkowy w Łaziskach:

- Zachowana część dworu drewnianego z końca XIXw. – wpis do rejestru pod nr 267
- Park przy dworze z końca XVIIIw. o powierzchni 1,57ha z zachowaną zabytkową aleją lipową.

3. Zespół sakralny parafii mariawickiej p.w. Trójcy Świętej w Wiśniewie:

- Kościół z lat 1906-1907, odbudowany w 1948r., styl neogotycki
- Plebania z ok. 1903r.
- Stylowa brama prowadząca na plac przed świątynią

4. Zespół sakralny parafii rzymsko-katolickiej w Wiśniewie:

- Kościół drewniany z lat 1922-1923
- dzwonnica bramna, murowana z cegły i kamienia z 1925r.

Wśród pozostałych obiektów sakralnych i cmentarzy przedstawiających wartość zabytkową na uwagę zasługują:

1. Jakubów:

- Cmentarz parafialny

2. Wiśniew:

- Cmentarz rzymsko-katolicki – najstarszy nagrobek z 1891r.
- Cmentarz mariawicki – najstarszy nagrobek z 1913r.

3. Aleksandrów:

- 2 kapliczki murowane z końca XIXw.

4. Brzozówka:

- Kapliczka murowana z lat 30-tych XXw.

5. Jędrzejów:

- Kaplica drewniana

6. Turek:

- Kaplica mariawicka, murowana z lat 20-ych XXw.

Ponadto na terenie gminy zachowały się liczne drewniane budynki mieszkalne i zagrodowe przeważnie z przełomu XIX i XX w., posiadające wartość zabytkową, które w połączeniu z układem ruralistycznym z końca XIXw. stanowią ciekawy układ kulturowo-przyrodniczy.

Na terenie całej gminy tradycyjna zabudowa harmonizuje z łąkami i pólami, tworząc ciekawe formy naturalnego krajobrazu.

Sport i Rekreacja

Poważne braki zauważono w dziedzinie sportu i rekreacji. Na terenie gminy nie ma żadnych obiektów sportowych, nie działają również żadne kluby ani stowarzyszenia propagujące postawy sportowe wśród mieszkańców.

Turystyka

Gmina Jakubów posiada Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jakubów. W opracowaniu tym dokonano rozpoznania i opisanie terenów atrakcyjnych turystycznie oraz wartościowych ekologicznie.

Do tej pory nie podjęto żadnych działań promujących te walory. Gmina nie wydała folderu promującego walory turystyczne, nie wyznaczono szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych czy konnych), nie oznakowano miejsc wartych odwiedzenia.

Kierunek wykorzystania walorów przyrodniczych gminy położonej pomiędzy dwoma dużymi ośrodkami miejskimi wydaje się być dobrym kierunkiem rozwojowym dla Gminy Jakubów.

1.3. Infrastruktura techniczna

Komunikacja

Stan komunikacji autobusowej

Obsługa ludności w gminie Jakubów odbywa się transportem autobusowym. Przez jej teren prowadzone są połączenia o znaczeniu regionalnym na trasie Warszawa – Siedlce - Biała Podlaska oraz powiązania międzygminne a także wewnątrzgminne.

Większość połączeń autobusowych na terenie gminy realizowanych jest przez przedsiębiorstwo PKS Mińsk Mazowiecki.

Powiązania zewnętrzne Gminy za pośrednictwem PKS odbywają się z dworca autobusowego w Mińsku Mazowieckim w kierunku: Warszawa, Białystok, Biała Podlaska.

W ramach komunikacji podmiejskiej działa jeden przewoźnik prywatny (Autokarowy Przewóz Osób - przedsiębiorstwo „Bags”), który realizuje połączenia na trasie Dobrze – Jakubów – Mistów – Niedziałka – Mińsk Mazowiecki. Odpowiedzialny jest również za przewóz uczniów do Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Jakubowie.

Mieszkańcy wsi Moczydła i Aleksandrów mają utrudnioną komunikację autobusową z Mińskiem Mazowieckim. Głównym problemem jest mała częstotliwość kursów autobusowych i brak dopasowania ich do pór rozpoczynania i kończenia pracy czy nauki. Niewystarczający jest również system połączeń pomiędzy Jakubowem a pozostałymi miejscowościami w gminie.

Na bieżąco Gmina przy udziale finansowym mieszkańców przeprowadza modernizację przystanków autobusowych, w ten sposób do końca roku 2003 zmodernizowano około 50% wiat przystankowych na terenie gminy.

Ze względu na niedostatki techniczne sieci drogowej, zwłaszcza dróg gminnych, układ tras autobusowych jest niewystarczający przede wszystkim w zakresie powiązań wewnętrznych. Wiele domostw pozostaje w odległości przekraczającej 1,5 km od przystanków.

Dostęp do komunikacji autobusowej i do przystanków można ocenić w gminie jako niewystarczający.

Stan komunikacji kolejowej

Gmina Jakubów znajduje się poza zasięgiem linii kolejowej Warszawa – Terespol. Najbliższe przystanki: Cegłów i Mienia znajdują się w odległości 4 – 5 km od południowej granicy gminy.

W planach rozwoju krajowej sieci szybkich kolei, przewidywana jest linia przechodząca przez południową część gminy, która w przybliżeniu będzie równoległa do planowanej autostrady A2 (Berlin) granica państwa - Świecko - Poznań - Łódź - Warszawa - Biała Podlaska - Kukuryki - granica państwa (Mińsk). Realizacja tej inwestycji przewidywana jest po roku 2010.

Przez teren powiatu przebiegają 2 linie kolejowe, w tym jedna międzynarodowa o dużym znaczeniu w transporcie - magistrala kolejowa Paryż - Berlin - Warszawa - Moskwa. Drugą linią kolejową, mającą mniejsze znaczenie, jest linia Tłuszcz-Pilawa. Dla tych dwóch linii miasto Mińsk Mazowiecki stanowi węzeł kolejowy.

Gmina Jakubów, ze względu na bliskie położenie Mińska Mazowieckiego - 10 km, ma dostęp do wyżej wymienionych linii.

Drogownictwo

Stan dróg

Gmina Jakubów leży na północ od szlaku komunikacyjnego Warszawa-Siedlce, w odległości 45 km od Siedlec, 60 km od Warszawy i 10 km od Mińska Mazowieckiego. Położenie przy drodze krajowej nr 2 relacji Warszawa - Terespol i budowa planowanej autostrady A2 wraz z punktami obsługi podróżnych w Antoninie i Józefinie stwarzają bardzo dobre warunki do inwestowania na tych terenach.

Ponadto na terenie gminy planuje się lokalizację przebiegu obwodnicy Mińska Mazowieckiego w ciągu drogi nr 2 na odcinku od węzła Arynów do węzła Ryczołek. Obejście Mińska Mazowieckiego w ciągu drogi krajowej nr 2 w powiązaniu z drogą nr 50 jest

elementem trasy o znaczeniu międzynarodowym, łączącym kraje Europy Wschodniej (Białoruś i Rosję) z Europą Zachodnią. W związku z tym w 2001 roku powstał projekt obejścia Mińska Mazowieckiego, w którym zostało założone wybudowanie obwodnicy Stojadeł wzdłuż drogi nr 50 oraz obwodnicy północnej Mińska Mazowieckiego po śladzie przyszłej autostrady A-2. Powiązanie obu dróg zostało przewidziane w Arynowie poprzez bezkolizyjny węzeł.

W związku z planowaną inwestycją, Gmina Jakubów zobowiązana została do wprowadzenia zmian w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego. Zmiany w MPZP będą wymagały przeznaczenia terenów zgodnie z istniejącym "Studium lokalizacji dodatkowego wariantu przebiegu obwodnicy Mińska Mazowieckiego w ciągu drogi nr 2, na odcinku od węzła Arynów do węzła Ryczołek (od km 524 +380 do km 541+249)" pod:

- przebieg autostrady,
- bezkolizyjne przecięcia projektowanej obwodnicy na terenie gminy,
- drogi serwisowe na terenie gminy.

Dostępność do projektowanej obwodnicy będzie całkowicie ograniczona, wyjazd będzie możliwy tylko na skrzyżowaniach w Arynowie i w Ryczołku. Wszystkie przekroczenia poprzeczne trasy będą odbywały się bezkolizyjnie. W tym celu, na terenie gminy Jakubów i gmin sąsiednich, zaprojektowano zgodnie z ww. studium, wiadukty:

- w ciągu drogi powiatowej łączącej miejscowości Niedziałka Stara - Mistów,
- w ciągu drogi powiatowej łączącej miejscowości Niedziałka Stara - Jakubów,
- w ciągu drogi gminnej Brzozów - Janów,
- w ciągu drogi powiatowej Jędrzejów - Jakubów,
- łączący miejscowości Stary Jędrzejów i Aleksandrów.

Wszystkie ważniejsze ciągi komunikacyjne przecięte przyszłą autostradą zostaną spięte, równoległymi do drogi głównej, drogami serwisowymi, które zapewnią obsługę terenu przyległego do obwodnicy.

Powiązania zewnętrzne Gminy oraz jej obsługę drogową zapewnia sieć dróg powiatowych, gminnych, krajowych, wojewódzkich oraz ogólnodostępnych nie zaliczonych do żadnej z wymienionych kategorii.

Przez teren Gminy przebiegają następujące drogi:

- krajowe:

droga krajowa nr 2 (zachodnia granica państwa - Świecko – Poznań – Września – Słupca - Konin – Koło – Krośnice – Kutno – Łowicz – Sochaczew – Błonie – Warszawa – Mińsk Mazowiecki – Siedlce – Międzyrzec Podlaski – Biała Podlaska – Terespol – wschodnia granica państwa) – posiada nawierzchnię bitumiczną w dobrym stanie o długości na terenie gminy 3,7 km - pobocze utwardzone.

- wojewódzkie:

- nr 36227 - Jędrzejów- Jakubów - Dobrze – posiada nawierzchnię bitumiczną o długości 9,4 km, nawierzchnia drogi w złym stanie,
- nr 36229 Stanisławów – Młęczyn – Kamionka – posiada nawierzchnię żwirową o długości 0,910 km,
- nr 36242 – Stara Niedziałka – Mistów – Libertów – posiada nawierzchnię częściowo twardą ulepszoną o długości 6,102, częściowo gruntową – ulepszoną o długości 0,6 km oraz gruntowo – nieulepszoną o długości 0,9 km. Łączna długość drogi na terenie gminy wynosi 7,602 km i większa część drogi jest w złym stanie,
- nr 36243 - Mistów - Anielinek – Jakubów – posiada nawierzchnię bitumiczną o długości 3,788 km, stan drogi dosyć dobry,
- nr 36244 Jakubów – Wiśniew – Kluki – posiada nawierzchnię twardą ulepszoną o długości 8,650 km, droga w dobrym stanie,
- nr 36245 - Mińsk Mazowiecki- Niedziałka- Jakubów – posiada nawierzchnię bitumiczną o długości 1,785 km, nawierzchnia w złym stanie,
- nr 36247 –Jędrzejów – Cegłów – Kuflew – posiada nawierzchnię bitumiczną o długości 0,8 km, nawierzchnia w złym stanie,
- nr 36308 – Kałuszyn – Czarnogłów – Wiśniew, posiada nawierzchnię twardą ulepszoną o długości 4,350 km, stan nawierzchni dobry,
- nr 36309 - Kałuszyn - Przytoka – Jakubów – ma nawierzchnię twardą ulepszoną o długości 4,810 km, większa część drogi w złym stanie.

- gminne:
  - nr 3613001 (Młęcin), nr 3613002 (Rudno), nr 3613003 (Czarnogłów), nr 3613004 (Kamionka), nr 3613005 (Wiśniew), nr 3613006 (Turek), nr 3613007 (Jakubów), nr nr 3613008 (Wiśniew), nr 3613009 (Rządza), nr361310 (Szymankowszczyzna), nr 3613011 (Łaziska), nr 3613012 (Ludwinów), nr 3613013 (Rządza), nr 3613014 (Góry), nr 3613015 (Rządza), nr 3613016 (Góry), nr 3613017 (Jędrzejów), nr 3613018 (Moczydła), nr 3613019 (Młęcin), nr 3613020 (Jakubów), nr 3613021 (Dłużka), nr 3613022 (Podedwór), nr 3613023 (Kolonja Mistów).

Wszystkie wymienione drogi gminne z założenia służą do bezpośredniej obsługi przyległych zagospodarowań.

Na obszarze gminy istnieją również drogi nie zaliczone do żadnej ww. kategorii, są to tak zwane drogi ogólnodostępne.

Wyszczególnienie	Długość sieci dróg [km]
Łączna długość sieci dróg na terenie gminy	108,095
Łączna długość sieci dróg wojewódzkich	41,895
Łączna długość sieci gminnych	62,5
Drogi krajowe	3,7
Drogi wojewódzkie:	
o nawierzchni twardej, w tym:	
• o nawierzchni bitumicznej	15,773
• o nawierzchni twardej ulepszonej	23,912
• żwirowej	0,910
o nawierzchni gruntowej:	
• gruntowo – ulepszona,	0,6
• gruntowo - nieulepszona	0,9
Drogi gminne:	
o nawierzchni twardej, w tym:	
• o nawierzchni twardej ulepszonej	5,59
• o nawierzchni twardej nieulepszonej	3,636
o nawierzchni gruntowej:	
• o nawierzchni ulepszonej	25,708
• o nawierzchni nieulepszonej	27,566

Tabela 10 Ogólna charakterystyka sieci dróg w Gminie – dane 2001 r.

Źródło: UG Jakubów

Na ogólną długość dróg wojewódzkich, nawierzchnię twardą ulepszoną posiada 96,3%, jedynie 3,5% dróg wojewódzkich ma nawierzchnię gruntową. Nawierzchnia twarda ulepszona na tych drogach jest w dobrym stanie, jednak nie można tego powiedzieć o nawierzchni bitumicznej, która wymaga wzmocnienia.

Znacznie gorszy jest stan sieci dróg gminnych. Nawierzchnię twardą ulepszoną posiada 8,9% tych dróg, twardą nieulepszoną 5,8%. 85,3% dróg ma nawierzchnię gruntową z czego 41,1% to nawierzchnia gruntowa ulepszona a 44,2% nawierzchnia nieulepszona. Z tego powodu utrudniona jest obsługa przyległych zagospodarowań.

Problemem dla mieszkańców Gminy jest brak chodników oraz ścieżek rowerowych wzdłuż większości dróg. Ruch pieszy i rowerowy z konieczności odbywa się na jezdniach co stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa.

Energetyka

Ciepłownictwo

Na terenie gminy nie funkcjonują ciepłownie. Budynki mieszkalne znajdujące się w zasobach komunalnych oraz zakłady pracy wyposażone są w kotłownie opalane przeważnie węglem kamiennym, olejem lub gazem płynnym. Obiekty szkolne wyposażone są w kotłownie węglowe.

Domy wolnostojące ogrzewane są piecowo przy użyciu węgla kamiennego, paliwem uzupełniającym jest drewno.

Po zgazyfikowaniu wsi możliwe będzie zaopatrywanie obiektów w ciepło przy użyciu paliwa gazowego.

Elektroenergetyka

Poszczególne miejscowości gminy Jakubów zasilane są w energię elektryczną z trzech linii średniego napięcia 15 kV:

- "Mińsk Mazowiecki - Dobre" - linia dostarczająca energię elektryczną do centralnej części gminy,

- "Mińsk Mazowiecki - Głęboctyce" - dostarcza energię elektryczną do skrajnej zachodniej części gminy,
- "Mrozy - Wiśniew" - dostarcza energię elektryczną do wschodniej części gminy.

Ponadto w skład lokalnego systemu elektroenergetycznego wchodzi: stacje transformatorowe 15/0,4 kW oraz linie niskiego napięcia bezpośrednio zasilające odbiorców.

Przeciętnym odbiorcą energii elektrycznej jest średnie gospodarstwo rolne, pobierające energię o mocy szczytowej 5-7,5 kW do celów socjalnych oraz zasilania urządzeń służących do produkcji rolnej. Jedynie nieliczne gospodarstwa, zakłady produkcyjne oraz usługowe korzystają z energii elektrycznej o mocy szczytowej przekraczającej 7,5 kW.

Przez teren gminy Jakubów prowadzi trasa projektowanej jednotorowej linii wysokiego napięcia 400kV Miłosna-Siedlce (Ujrzanów), która przebiega przez wsie Ludwinów, Tymoteuszew, Łaziska, Szczytnik i Góry.

Lokalne urządzenia elektroenergetyczne, zasilające poszczególne wsie, wymagają działań modernizacyjnych. 20% miejscowości w gminie wymaga reelektryfikacji, którą przewiduje się przeprowadzić do roku 2005. Najpilniejszych działań modernizacyjnych wymaga sieć niskiego napięcia w miejscowości Strzebula. W dobrym stanie technicznym są jedynie urządzenia po kapitalnych remontach i modernizacjach wykonanych w ciągu ostatnich kilkunastu lat.

Oświetlenie ulic

Gmina kontynuuje prace związane z budową i rozbudową oświetlenia ulicznego. Ze względu jednak na brak środków istnieje zagrożenie, że prace te nie zostaną dokończone w 2004 roku. Istnieje obawa, że z wejściem w życie od stycznia 2004 r. znowelizowanej ustawy o finansach publicznych, pomniejszającej dochody gmin o cofnięte dotacje między innymi na oświetlenie i modernizację dróg krajowych i powiatowych, problem może się pogłębiać.

Gazownictwo

Długość czynnej sieci rozdzielczej na koniec 2002 r., wynosi 2 811 m. Sieć ta nie obejmuje swoim zasięgiem wszystkich miejscowości w gminie. W perspektywie przewiduje się

gazyfikację całej gminy poprzez budowę gazociągu wysokiego ciśnienia średnicy 150 (odgałęzienia magistrali gazowej wysokiego ciśnienia średnicy 700 "Kobryń -Warszawa" w kierunku gmin Kałuszyn i Mroży) oraz stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Nart, skąd siecią gazową średniego ciśnienia gaz doprowadzany będzie do odbiorców.

System zaopatrzenia w wodę

Długość czynnej sieci wodociągowej ogółem na koniec 2002r. wynosiła 37 km. Poza zasięgiem gminnej sieci wodociągowej jest około 50% mieszkańców gminy.

1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.	2002 r.
8,2 km	19,1 km	23,2 km	31,2 km	36,0 km	36,0 km	37,0 km

Tabela 11 Budowa sieci wodociągowej w latach 1996- 2002

Źródło: UG Jakubów

Gmina Jakubów zaopatrywana jest w wodę ze studni głębinowych i studni kopalnych. Studnie głębinowe zlokalizowane są w miejscowościach: Jakubów (2 studnie), Witkowizna (2 studnie), Mistów (2 studnie).

Na terenie gminy eksploatowany jest wodociąg "Mistów" ze stacją uzdatniania wody w Mistowie, oraz wodociąg "Garczyn" ze stacją uzdatniania wody w Garczynie (gmina Kałuszyn).

Wodociąg Mistów swoim zasięgiem obejmuje wsie: Mistów, Anielinek, Leontyna oraz część wsi gminy Mińsk Mazowiecki. Przewiduje się, że docelowo wodociąg zasili w wodę wsie: Jakubów, Moczydła, Aleksandrów oraz Nowy i Stary Jędrzejów. Wodociąg "Garczyn" swoim zasięgiem obejmuje miejscowości: Rządza, Nart, Turek i Wiśniew.

Planuje się zwodociągowanie terenów zwartej zabudowy wiejskiej w miejscowościach: Strzebula, Kamionka, Ludwinów, Łaziska, Rządza, Szczytnik, Izabelin, Jakubów, Moczydła, Aleksandrów, Antonin.

Gmina na bieżąco prowadzi inwestycje dotyczące rozbudowy gminnych wodociągów.

W roku 2003 złożono wnioski w ramach programu SAPARD na wodociągowanie miejscowości: Moczydła, Aleksandrów, Jędrzejów Nowy i Stary.

Stopień zwodociągowania wsi na terenie gminy można ocenić jako niski. Do końca 2003 roku jedynie 50 % mieszkańców korzystało z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Najważniejszym zbiornikiem wodnym na terenie gminy jest zbiornik retencyjny "Olechów" na rzece Rządza. Jest on zlokalizowany w bezpośredniej dolinie Rządzy, na gruntach wsi Wola Polska i Ludwinów. Tereny funkcjonalnie związane ze zbiornikiem to grunty rolne i leśne. Na obrzeżach znajdują się tereny rekreacyjne o luźnej zabudowie. W rejonie zbiornika wodnego nie znajduje się składowisko odpadów. Teren zbiornika przecina linia energetyczna NN, która wymaga przebudowy.

Funkcje zbiornika:

pojemność zbiornika to 120 tys. m³ i powierzchni 7,0 ha. Jego funkcją jest transformowanie spływu wielkiej wody poprzez rezerwę jeziorową w przypadku wejścia fali powodziowej na zbiornik wypełniony lub rezerwę przygotowaną przez opróżnienie zbiornika przed nadejściem wielkiej wody. Rezerwa nie będzie przekraczała 70 tys. m³, a czas jej wypełniania wynosi ok. 5 h.

Funkcja wiodąca:

podstawową funkcją zbiornika jest rekreacja. Zbiornik pełni funkcję kąpieliska, ponadto jest miejscem gdzie można uprawiać kajakarstwo, żeglarstwo. Po wytyczeniu i przygotowaniu odpowiednich tras, w otoczeniu zbiornika można będzie uprawiać turystykę pieszą i rowerową. Na zbiorniku można prowadzić ekstensywną gospodarkę rybacką dla potrzeb wędkarskich.

Zbiornik, ze względu na liczne funkcje jakie pełni, ma decydujący wpływ na pobudzenie działalności inwestycyjnej na przyległych do niego terenach, co z pewnością będzie miało wpływ na rozwój gminy.

Rolnictwo:

Na terenach przyległych do zbiornika nie występują grunty rolne wymagające nawodnienia. Wykorzystanie wody do celów rolniczych będzie minimalne.

Ochrona przeciwpożarowa:

Zbiornik z powodzeniem może być wykorzystany do ochrony przeciwpowodziowej. Nie ma ograniczeń w ilości pobieranej wody dla celów przeciwpożarowych, natomiast pobór będzie wymagał przygotowania odpowiednich stanowisk.

W dalszej perspektywie planuje się budowę dwóch dalszych zbiorników na Rządzy - w rejonie Woli Polskiej oraz przy północnej granicy gminy.

Melioracja

W dolinach rzecznych i obniżeniach terenu istnieją systemy rowów melioracyjnych w których występują użytki zielone, przygotowane są do szybkiego odprowadzania okresowego nadmiaru wody wczesną wiosną. W okresach letnich często brakuje wody aby podnieść jej poziom z wykorzystaniem urządzeń piętrzących i nawodnić użytki zielone. W gminie nie prowadzi się spójnej polityki w tym zakresie.

System odprowadzania ścieków i ich oczyszczania

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na koniec 2002 roku wynosiła 1,2km. Na terenie Gminy nie ma gminnych oczyszczalni ścieków.

W ramach programu inwestycyjnego uchwalonego na lata 2004 - 2006, gmina przyjęła do realizacji budowę oczyszczalni ścieków w Jędrzejowie Nowym (200 m³/d) oraz kanalizacji w miejscowościach: Moczydła, Aleksandrów, Jędrzejów Stary, Jędrzejów Nowy. Ponadto dla potrzeb gminy planowana jest budowa kolejnych oczyszczalni ścieków: w Jakubowie (200 m³/d), Mistowie (150 m³/d) i Wiśniewie (200 m³/d), wyposażonych w punkty zlewne do przyjęcia ścieków z pozostałych nieskanalizowanych terenów gminy. Część gmin zostało przewidzianych do indywidualnego skanalizowania ze zbiornikami szczelnymi na własnych działkach.

Obecnie system odprowadzania ścieków można ocenić jako zły.

Oczyszczanie gminy

Odpady z terenu Gminy wywożone są przez - Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe "EKO-SAM" BIS s.c. na składowisko odpadów zlokalizowane na jej terenie. Przedsiębiorstwo to

odbiera odpady zarówno od mieszkańców prywatnych, jak i od instytucji, handlu, szkół, zakładów przemysłowych.

W zakresie obowiązków przedsiębiorstwa leży również całoroczne utrzymanie czystości na ulicach i placach gminy.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy zostały wyposażone w pojemniki na gromadzenie odpadów komunalnych.

Na terenie gminy funkcjonuje Składowisko Odpadów Komunalnych w Moczydłach, będące własnością gminy Jakubów. Obiekt rozpoczął swoją działalność w 2000r. a czas jego eksploatacji przewidziano do 2022 roku.

Składowisko usytuowane jest na gruntach wsi Moczydła przy drodze do wsi Góry.

W otoczeniu znajdują się pola uprawne, od zachodu las sosnowy. Najbliższe zabudowania mieszkalne znajdują się w odległości około 400 m. Do najbliższych wód powierzchniowych jest 400 m, 500 m dzieli wysypisko od ujęć wodnych a 4 km od obszarów chronionych.

Składowisko z zewnątrz zabezpieczone jest ogrodzeniem.

Parametry:

- pojemność wykorzystywana - 1176,00 [Mg],
- rzeczywista ilość odpadów na dobę - < 10 [Mg],
- rodzaj zastosowanego uszczelnienia - geomembrana PEHD o grubości 1,5 km.

Nie jest prowadzony monitoring gazu wysypiskowego, wód powierzchniowych, odciekowych oraz podziemnych.

Planuje się odzysk surowców wtórnych z odpadów wywożonych na wysypisko. Wysypisko służyć będzie tylko mieszkańcom gminy Jakubów, nie przewiduje się przyjmowania na wysypisko odpadów z gmin sąsiednich.

Na terenie gminy nie znajdują się duże zakłady przemysłowe, które mogą mieć znaczący wpływ na ilość i morfologię wytwarzanych odpadów. W głównej mierze powstają odpady komunalne pochodzące od wytwórców prywatnych oraz odpady organiczne pochodzące z hodowli zwierząt, uciążliwe zapachowo. Większość odpadów organicznych przetwarzana jest na paszę dla zwierząt, utylizowana w przedsiębiorstwach poza województwem bądź bezpośrednio wykorzystywana w rolnictwie do nawożenia terenów pod uprawy.

Na terenie Gminy nie występują nielegalne wysypiska śmieci, problemem są jednak wyrzucane na teren lasów, w wyrobiska i na nieużytki odpady. Pomimo tego, że odpady te nie stanowią większego zagrożenia dla środowiska i są systematycznie likwidowane, znacząco wpływają na obniżenie walorów estetycznych gminy.

Mieszkalnictwo

Ogólna charakterystyka zasobów mieszkaniowych

Stan zasobów mieszkaniowych Gminy ogółem na koniec roku 2001 wynosił – 1 366 mieszkań.

Na zasoby mieszkaniowe Gminy składają się:

- zasoby mieszkaniowe indywidualne
- zasoby mieszkaniowe komunalne

Stan zasobów mieszkaniowych na koniec 2001 roku przedstawiał się następująco:

- ogółem liczba izb – 4 776,
- powierzchnia użytkowa mieszkań w m² – 95 609,
- ludność w mieszkaniach – 5 080.

Na koniec roku 2001 przeciętna liczba osób w jednym mieszkaniu wyniosła 3,72, przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania kształtowała się na poziomie 70,0m² a przeciętna powierzchnia użytkowa na jedną osobę to 18,8 m².

Komunalne i indywidualne zasoby mieszkaniowe

Z ogólnej liczby mieszkań:

- ok. 58% posiada własne CO,
- ok. 66% jest podłączonych do sieci wodociągowej,
- 100% wyposażonych jest w energię elektryczną,
- ok. 30% wyposażonych jest w gaz,
- ok. 49% wyposażonych jest w splukiwany ustęp.

1.4. Środowisko naturalne

Ogólna charakterystyka

Położenie

Gmina Jakubów położona jest w środkowej części Wysoczyzny Kałuszeńskiej, która znajduje się na Nizinie Południowo-Podlaskiej. Rzeźba terenu jest wyraźnie zróżnicowana, zwłaszcza w części północno-wschodniej. W części tej występują wzgórza morenowe, które w najwyższych punktach osiągają wysokość powyżej 200m n.p.m. np.: w okolicach Kamionki 204,6m n.p.m., w okolicach wsi Nart 206,8m n.p.m., w okolicach wsi Turek 216m n.p.m. Różnica w wysokości między najniższym terenem i najwyższym wzniesieniem wynosi około 50m. (okolice Kolonii Mistów).

Budowa geologiczna i gleby

Pod względem tektonicznym gmina Jakubów położona jest na obszarze określanym jako obniżenie podlaskie, stanowiące część platformy wschodnioeuropejskiej. Na osadach prekambryjskich leżą morskie osady pochodzące z ery paleozoicznej. Powyżej osadów paleozoicznych położone są morskie osady ery mezozoicznej. Osady mezozoiczne przykryte są osadami trzeciorzędu i czwartorzędu. Współczesne osady powierzchniowe związane są z działalnością lodowca.

Na zachód od Jakubowa znajdują się piaski rzeczne o miąższości kilku metrów, występują tam również ropy plastyczne brązowo-czekoladowe, warstwowane. Na znacznej powierzchni gminy występują brązowe lub żółtobrązowe znacznie odwapnione gliny zwałowe. Bezpośrednio na tej warstwie występują piaski różnoziarniste i żwiry. Najmłodsze osady (początek holocenu) to piaski i żwiry występujące w dolinie Rządzy.

Klimat

Gmina położona jest w środkowej części regionu zwanego Mazowiecko-Podlaskim. Region ten charakteryzuje się wpływami ostrego klimatu kontynentalnego, z dużymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza, krótką wiosną, stosunkowo długim i ciepłym latem oraz długą i chłodną zimą. Średnia temperatura lipca wynosi 18,2°C, średnia temperatura stycznia – 3,2°C, okres trwania zimy przeciętnie 97 dni, a lata 98 dni. Liczba dni z pokrywą śnieżną

wynosi 74. Średnia roczna wartość zachmurzenia gminy jest nieco niższa niż przeciętna w kraju i wynosi 6,5 stopnia pokrycia nieba (w 19 stopniowej skali). Średnia roczna wielkość opadów atmosferycznych wynosi 560-600mm. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3,0m/sek

Wody

1. Powierzchniowe:

przez gminę Jakubów przepływają tylko niewielkie ciekі. Najważniejszy z nich to rzeka Rządza, która wypływa z sąsiedniej gminy Kałuszyn i płynie w kierunku północno-zachodnim. We wschodniej części gminy dolina Rządzy jest stosunkowo szeroka, a jej brzegi niewyraźne. Na docinku od Wiśniewa do zachodniej granicy gminy koryto rzeki meandruje, a dolina jest węższa, z dobrze wykształconymi krawędziami. Rządza uchodzi do Zalewu Zegrzyńskiego.

Z okolic Jakubowa wypływa Czarna, która ma charakter rowu melioracyjnego. Czarna uchodzi do Kanału Żerańskiego. Podobny charakter ma Osownica, mająca swe źródła w okolicy wsi Wiśniew i Turek. Osownica jest dopływem Liwca i pośrednio leży w zlewni Bugu. Południowa część gminy jest odwadniana przez Srebrną, Wiśniówkę i Mielinę. Srebrna wypływa z okolic Anielinka, Wiśniówka wypływa z niewielkiego kompleksu leśnego, położonego między Jakubowem a Niedziałką Drugą, natomiast źródła Mieni znajdują się między Aleksandrowem a Jędrzejowem Starym. Rzeki mają charakter rowu melioracyjnego.

Gmina Jakubów jest uboga w zbiorniki wód stojących. Największym zbiornikiem powstałym w wyniku eksploatacji torfu jest Jezioro Torfisko, położone między Mistowem a Ludwinowem.

Powierzchnia lustra wody wynosi około 16 ha. Jezioro to planowane jest do objęcia ochroną rezerwatową. Inne zbiorniki wodne zajmują dużo mniejszą powierzchnię, zazwyczaj od kilkunastu do kilkudziesięciu arów. Zbiorniki typu: torfianki, sadzawki, zbiorniki powstałe w wyniku eksploatacji piasku i żwiru rozsiane są na całym obszarze gminy. Zbiorniki te nie mają znaczenia jako zasoby wody użytkowej ale są istotne z przyrodniczo-siedliskotwórczego punktu widzenia

2. Podziemne:

Na terenie gminy użytkowy poziom wodonośny występuje od jednej do czterech warstw wodonośnych położonych w północnej części gminy na głębokości 50-100 m, natomiast w części południowej na głębokości 20-50 m. Przeciętna wydajność typowego otworu wynosi 1-30 m³/h we wschodniej części gminy i 2 – 10 m³/h w części zachodniej.

Lasy

Lasy w gminie Jakubów zajmują powierzchnię 1160 ha co stanowi ok. 13% powierzchni gminy. Jest to znacznie poniżej średniej lesistości dla kraju, która wynosi 28,2%. Charakterystyczne dla gminy jest duże rozdrobnienie kompleksów leśnych. Brak jest nawet średniej wielkości zwartych kompleksów. Powierzchnia leśna jedynie w trzech wsiach przekracza 100 ha: Wola Polska – 132 ha, Wiśniew – 128 ha, Jakubów – 106 ha). Lasy w gminie Jakubów należą głównie do prywatnych właścicieli. Do Skarbu Państwa należy niewiele ponad 1% ogólnej powierzchni lasów tej gminy.

Dominują tu przede wszystkim siedliska borowe - 71% ogólnej powierzchni lasów, w tym bór świeży - 40%, bór mieszany świeży - 11%, bór wilgotny i bór mieszany wilgotny - 18%. Siedliska lasowe zajmują 29% ogólnej powierzchni lasów w gminie. Główne gatunki lasotwórcze na tym terenie to:

- sosna 53% powierzchni wszystkich drzewostanów,
- brzoza 23% powierzchni wszystkich drzewostanów,
- olsza 19% powierzchni wszystkich drzewostanów,
- dąb 3% powierzchni wszystkich drzewostanów,
- osika, grab, lipa, modrzew, świerk to około 2% ogólnej powierzchni drzewostanów.

Struktura wiekowa drzewostanów w gminie jest bardzo niekorzystna. Brak jest drzewostanów starszych klas, czyli powyżej 60 lat - na terenie gminy jest ich zaledwie 10 %. Ponad 50% powierzchni wszystkich drzewostanów stanowią drzewostany w wieku 31 – 50 lat, drzewostany najmłodsze stanowią 12% ogólnej powierzchni.

Taka struktura wynika głównie z nadmiernej eksploatacji lasów i braku skutecznych uregulowań prawnych, które nakładałyby na prywatnych właścicieli obowiązek prawidłowej gospodarki zasobami leśnymi.

Gmina posiada program zalesiania gruntów rolnych, który zakłada zalesienie na powierzchni ok. 360 ha, co spowoduje wzrost lesistości gminy do 17%. Jest to i tak znacznie poniżej średniej krajowej.

Świat zwierzęcy

Gatunki zwierząt, które można spotkać na terenie gminy, będące zarówno gatunkami łowieckimi to:

- sarna,
- dzik,
- lis,
- zając,
- kuropatwa,
- bażant,
- kaczka krzyżówka.

W przypadku sarny pozyskanie tego gatunku w ostatnich latach spadło do ok. 0,15szt/100ha, również zwierzyna drobna jak: zające, kuropatwy czy bażanty odnotowały znaczący spadek pozyskania, jedynie w przypadku dzika dla którego średnie roczne pozyskanie wynosi 0,07szt/100ha odnotowano dwukrotny wzrost pozyskania.

Na terenie gminy występuje również wiele gatunków ptaków, między innymi: szpak, mazurek, zięba, dzwonec, szczygieł, grubodziób, trznadel, ortolan, puszczyk, derkacz, dzięcioł zielony, mysikrólik, sosnówka, pełzacz leśny, czyż, pełzacz ogrodowy, czy gil. W okolicy Jeziora Torfisko zaobserwowano interesujący zespół ptaków lęgowych: żurawie, zielonka, perkoz rdzawoszyi, trzciniak, postorz, trzciniaczek, rokitniczka, cyranka, kurka wodna, czy wodnik. W okolicy Woli Polskiej zaobserwowano siedliska bobrów.

Analizując dane dotyczące pozyskania zwierzyny na terenie gminy można stwierdzić, że gmina nie jest zasobna w zwierzynę, zwłaszcza łowiecką.

Obszary i obiekty prawnie chronione

Na terenie gminy Jakubów znajdują się następujące obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione:

- Miński Obszar Chronionego Krajobrazu,

- Zabytkowy park dworski w Łazienkach,
- 6 pomników przyrody.

Istniejące zagrożenia środowiska

Skazanie atmosfery

Na terenie gminy Jakubów głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery są paleniska domowe oraz środki transportu. Zanieczyszczenia napływające z innych obszarów są niewielkie, ze względu na korzystne położenie gminy. Największy ośrodek przemysłowy położony w pobliżu gminy to Mińsk Mazowiecki, który może emitować na teren gminy część zanieczyszczeń.

Najczęstszym powodem zanieczyszczenia atmosfery w gminie, ale stosunkowo niewielkim, są paleniska domowe. Większość gospodarstw używa jako paliwo węgla kamiennego co powoduje lokalne zanieczyszczenie atmosfery, głównie tlenkami węgla i dwutlenku siarki. Ze względu jednak na niewielką zwartość zabudowy zanieczyszczenia te szybko przenoszone są poza zabudowania. Po zgazyfikowaniu gminy, możliwe będzie zastąpienie węgla kamiennego, gazem ziemnym.

Najpoważniejszym problemem są zanieczyszczenia transportowe. Szczególnie dotyczy to części wsi położonych w pobliżu drogi krajowej Warszawa – Terespol. Jest to trasa o bardzo dużym nasileniu ruchu. Takie wsie jak Stary czy Nowy Jędrzejów położone wzdłuż tej trasy narażone są na oddziaływanie szkodliwych gazów emitowanych przez samochody oraz wzmożony hałas.

Potencjalnym zagrożeniem jest budowa planowanej autostrady A-2. Jej przebieg został jednak tak zaprojektowany, aby w bezpośrednim sąsiedztwie nie znajdowały się osiedla wiejskie. Zagrożenie może dotyczyć jedynie pojedynczych zabudowań znajdujących się w pobliżu autostrady. Planowana autostrada z pewnością wpłynie na zmniejszenie ruchu na drodze krajowej nr 2 gdyż część transportu tranzytowego, zwłaszcza towarowego, zostanie skierowana na autostradę.

Zanieczyszczenie wód

Cieki płynące przez gminę Jakubów nie są objęte monitoringiem. Na terenie gminy występują tylko górne odcinki małych rzek – Rządy, Mieni, Czarnej czy Osownicy. Nie występują zakłady przemysłowe czy rzemieślnicze, które odprowadzałyby ścieki do tych rzek. Zanieczyszczenia mogą pochodzić głównie z przydomowych szamb, z których ścieki mogą być odprowadzane nielegalnie do rzek. Drugim rodzajem zanieczyszczeń wód gminnych mogą być spływy powierzchniowe, głównie nawozów mineralnych z pól i łąk.

Wody podziemne znajdują się pod kontrolą Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Jakość tych wód jest dobra i nie wymagają uzdatniania.

Największym problemem jest skażenie płytkich wód gruntowych wykorzystywanych na potrzeby bytowe ze studni kopalnych. Większość gospodarstw zaopatruje się w wodę ze studni kopalnych. Przeprowadzone w 1996 roku badania wykazały, że na terenie byłego województwa siedleckiego 45 % studni kopalnych posiadało wodę skażoną, nie kwalifikującą się do wykorzystania.

Można przypuszczać, że podobny odsetek dotyczył gminy Jakubów. Główną przyczyną zanieczyszczenia było prześlakanie ścieków z nieszczelnych szamb, budynków gospodarskich i innych. Taki stan rzeczy można wyeliminować jedynie poprzez budowanie wodociągów zbiorowych i kanalizacji, budowę szczelnych szamb oraz małych przydomowych oczyszczalni.

Zanieczyszczenie gleb

Dotyczy skażenia gleby metalami ciężkimi przy głównej trasie komunikacyjnej przebiegającej przez gminę Jakubów. Potwierdza to uciążliwość tras komunikacyjnych o dużym nasileniu ruchu dla mieszkańców i środowiska naturalnego.

Zanieczyszczenia związane z produkcją odpadów

Na terenie gminy funkcjonuje Składowisko Odpadów Komunalnych w Moczydłach, będące własnością gminy Jakubów. Ponieważ na terenie gminy nie znajdują się duże zakłady przemysłowe, które mogą mieć znaczący wpływ na ilość i morfologię wytwarzanych odpadów, w głównej mierze powstają odpady komunalne pochodzące od wytwórców prywatnych oraz odpady organiczne pochodzące z hodowli zwierząt, uciążliwe zapachowo.

Na terenie gminy nie występują nielegalne wysypiska śmieci, problemem są jednak wyrzucane na teren lasów, w wyrobiska i na nieużytki, odpady. Pomimo tego, że odpady te nie stanowią większego zagrożenia dla środowiska i są systematycznie likwidowane znacząco wpływają na obniżenie walorów estetycznych gminy. Najbardziej szkodliwe dla środowiska są odpady wyrzucane do „oczek wodnych”. Te niewielkie zbiorniki wodne pełnią bardzo ważną rolę w krajobrazie. Są często jedynym miejscem występowania na terenie gminy niektórych gatunków roślin i zwierząt, zwłaszcza wodnych i bagiennych. W celu ich zabezpieczenia przed dalszą dewastacją, najcenniejsze z nich powinny być objęte ochroną w formie użytków ekologicznych.

1.5. Budżet

Zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym gmina prowadzi swoją gospodarkę finansową na podstawie uchwalonego budżetu, który z jednej strony wskazuje dochody z drugiej wydatki, wskazuje również źródła pokrycia możliwego niedoboru oraz kierunki rozdysponowania powstałej nadwyżki.

Dochody budżetu gminy

Dochody i wydatki można podzielić na:

1. Wpływy z podatków:
  - od nieruchomości,
  - rolnego,
  - leśnego,
  - od środków transportu,
  - od działalności gospodarczej osób fizycznych,
  - od spadków i darowizn,
  - od posiadania psów,
2. Wpływy z opłat:
  - skarbowej,
  - eksploatacyjnej, określonej Ustawą - prawo geologiczne i górnicze,
  - lokalnych, określonych Ustawą o podatkach i opłatach lokalnych,
  - innych,
3. Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.
4. Subwencje.
5. Dochody i wpłaty z jednostek budżetowych gminy i gospodarstw pomocniczych.
6. Dotacje celowe z budżetu państwa.
7. Odsetki od środków finansowych gminy na rachunkach bankowych.
8. Dochody z majątku gminy.

Wydatki budżetu gminy.

Wydatki z budżetu gminy obejmują dwie zasadnicze grupy: wydatki na zadania własne pokrywane z własnych dochodów oraz wydatki na zadania zlecone pokrywane z środków finansowych przekazywanych z budżetu państwa.

Do zadań własnych gminy zalicza się wszelkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym dotyczące:

- ładu przestrzennego, gospodarki terenami, ochrony środowiska,
- dróg gminnych, ulic, organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów, kanalizacji, oczyszczalni ścieków komunalnych, wysypisk i utylizacji odpadów komunalnych, dostarczania energii elektrycznej,
- lokalnego transportu drogowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej,
- komunalnego budownictwa mieszkaniowego,
- oświaty,
- kultury fizycznej i turystyki,
- zieleni komunalnej,
- cmentarzy komunalnych,
- targowisk,
- porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej,
- utrzymania gminnych obiektów użyteczności publicznej,
- promocji gminy,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

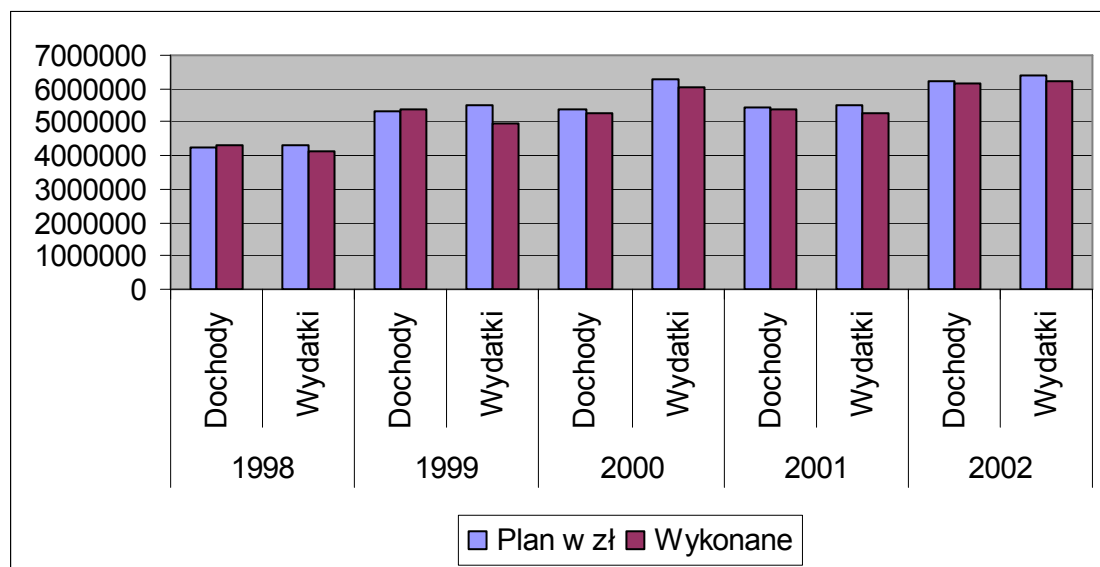

Zestawienie dochodów i wydatków gminy Jakubów w okresie lat 1998-2002 (w cenach bieżących) przedstawia poniższa tabela.

Rok	Wyszczególnienie	Plan w zł	Wykonane	% Wykonania
1998	Dochody	4 253 405	4 281 247	100,65
	Wydatki	4 321 624	4 153 250	96,10
1999	Dochody	5 334 533	5 407 986	101,38
	Wydatki	5 530 749	4 951 205	89,53
2000	Dochody	5 411 251	5 293 777	97,83
	Wydatki	6 274 697	6 026 538	96,01
2001	Dochody	5 419 496	5 376 597	99,21
	Wydatki	5 475 181	5 291 103	96,64
2002	Dochody	6 248 467	6 152 518	98,46
	Wydatki	6 423 646	6 232 355	97,02

Tabela 12 Budżet gminy Jakubów na lata 1998 – 2002

Źródło: Materiały UG w Jakubowie

Wykres 7 Budżet gminy Jakubów na lata 1998 – 2002

Źródło: Materiały UG w Jakubowie

Z danych zawartych w tabeli wynika, że w badanym okresie występował stopniowy wzrost dochodów ogółem budżetu gminy. Wykonanie planu po stronie dochodów wahało się od 97,83% w 2000r. do 101,38% w 1999r., zaś po stronie wydatków od 89,53% w 1999r. do 97,02% w 2002r. Uwagę zwraca również fakt, że w tym okresie nigdy nie przekroczone

planowanych wydatków, dodatkowo można wskazać, że w latach 1998 - 2002 budżet gminy był zrównoważony, co świadczy o właściwym zarządzaniu budżetem w tym okresie przez władze gminy.

Zgodnie z pozycjami zapisanymi w budżecie w latach 1998 - 2002, główne wydatki to: oświata - około 50% (średnio) oraz (łącznie) opieka społeczna, rolnictwo, transport, administracja publiczna i inne – pozostałe 50%. Przykładowo w 2001r. dochody gminy wynosiły 5 376 597zł z czego wydatki na oświatę i wychowanie ogółem wynosiły 3 236 913 zł czyli 60%. Główne pozycje po stronie dochodów to rozliczenia różne oraz dochody od osób prawnych od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnych - około 90%.

Dynamika wzrostu dochodów z roku na rok w cenach bieżących wyglądała następująco:

- Od 1998r. do 1999r. - 26,32%
- Od 1999r. do 2000r. – (-2,12)%
- Od 2000r. do 2001r. - 1,56%
- Od 2001r. do 2002r. - 14,43%

Powyższe dane posłużyły do wyznaczenia średniorocznej zmiany dochodów gminy - w tym przypadku jest to wzrost o 9,5% w stosunku do roku poprzedniego.

W oparciu o średnioroczny wzrost dochodów gminy można wyznaczyć przewidywaną wielkość jej dochodów w następnych latach do 2020r.(tabela poniżej).

Rok	Prognozowane dochody w mln zł
2003	6,8
2004	7,4
2005	8,1
2006	8,9
2007	9,7
2008	10,6
2009	11,6
2010	12,7
2011	13,9
2012	15,2
2013	16,6
2014	18,2
2015	19,9

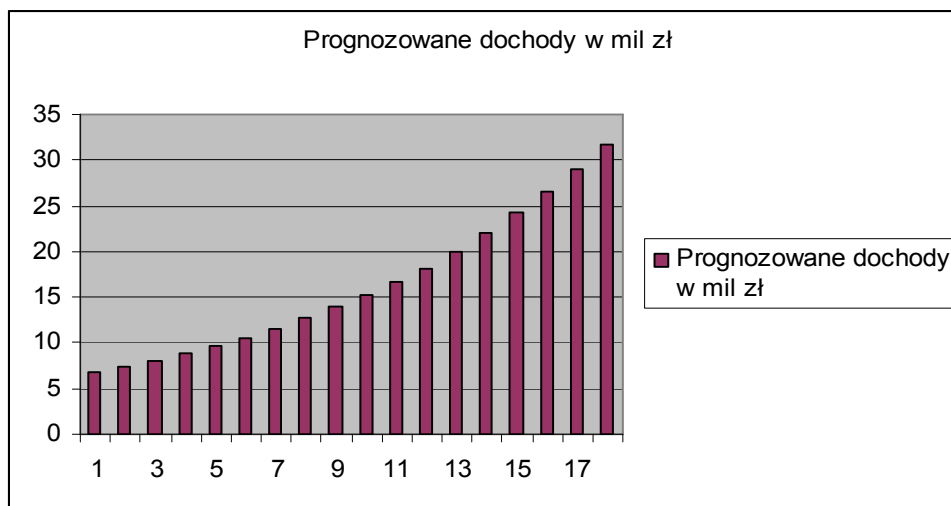

Rok	Prognozowane dochody w mln zł
2016	22,1
2017	24,2
2018	26,5
2019	29,0
2020	31,8

* rok bazowy - dochody gminy w roku 2002 wynosiły w przybliżeniu 6,2 mln zł

Tabela 13 Przewidywana wielkość dochodów gminy do 2020r.

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 8 Przewidywana wielkość dochodów gminy do 2020r.

Źródło: opracowanie własne

Powyższą prognozę należy traktować szacunkowo, mając na uwadze fakt, że przyjęto w niej optymistyczny średnioroczny wzrost dochodów budżetu (występują duże wahania wzrostu dochodów od -2,12% do 26,32%) oraz toczące się obecnie (2003r.) prace nad zmianą ustaw dotyczących decentralizacji dochodów budżetu państwa.

Inwestycje

Lata	1998	1999	2000	2001
ogółem w zł	400 445	776 463	1 284 326	302 457
% udział wydatków z budżetu ogółem na inwestycje	9,6	15,6	21,3	5,7

Tabela 14 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 1998 – 2001 (w cenach bieżących)

Źródło: Materiały własne UG w Jakubowie

Powyższe dane wskazują, że średnio w latach 1998 – 2001 z ogólnych wydatków budżetu na inwestycje wydawano 13.5%.

1.6. Gospodarka lokalna

Działalność gospodarcza

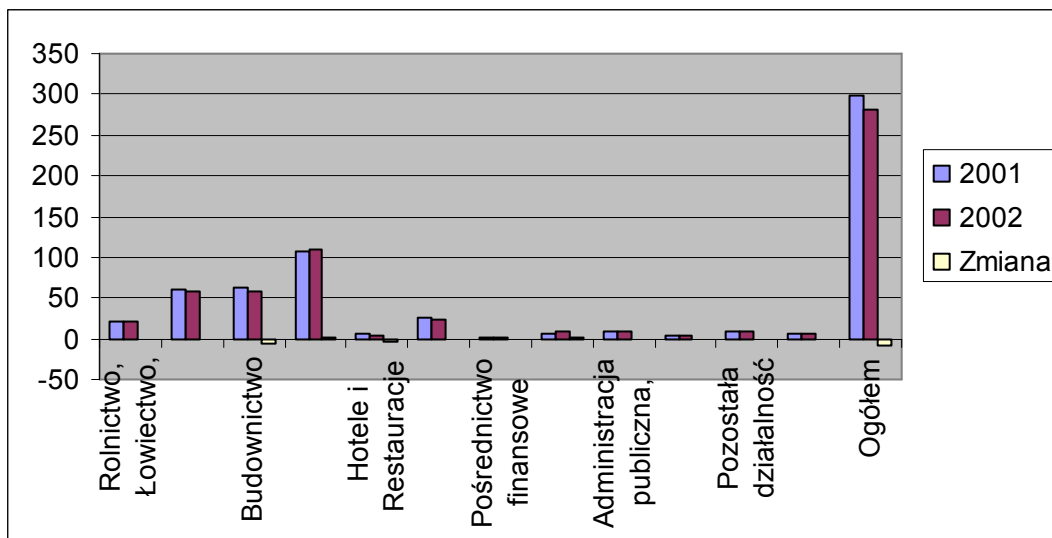
Wielkość produkcji materialnej wywiera istotny wpływ na poziom gospodarczy gminy. O tej wielkości decyduje głównie aktywność gospodarza, posiadany i zaangażowany potencjał ludzki, środki finansowe oraz infrastruktura techniczna.

Obecna struktura podmiotowo-gospodarcza gminy powstała w wyniku zmian zachodzących w gospodarce kraju po 1989r. Okres ten charakteryzował się powstawaniem małych i średnich prywatnych firmy, co w dalszych latach skutkowało wzrostem ich znaczenia w gospodarce narodowej. Wynikało to nie z przewagi ilościowej firm prywatnych nad sektorem państwowym ale głównie z wyższej efektywności tych firm.

Rok \ Podmiot	2001	2002	Zmiana
Rolnictwo, Łowiectwo, Leśnictwo	20	20	0
Przemysł i Przetwórstwo przemysłowe	61	59	-2
Budownictwo	62	57	-5
Handel i Naprawy	108	110	2
Hotele i Restauracje	6	3	-3
Transport, Gospodarka magazynowa, Łączność	25	24	-1
Pośrednictwo finansowe	2	2	0
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	7	8	1
Administracja publiczna, Ubezpieczenia społeczne	8	8	0
Ochrona zdrowia, Opieka społeczna	4	4	0
Pozostała działalność usługowa komunalna i społeczna	9	8	-1
Edukacja	7	7	0
Ogółem	298	281	-8

Tabela 15 Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Jakubów wg wybranych sekcji stan na 31. XII. 2001 i 2002 w sztukach

Źródło: GUS

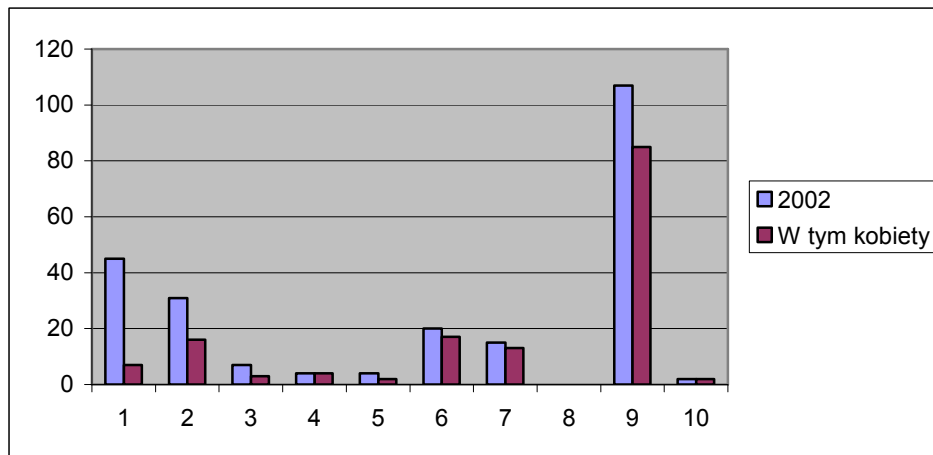
Wykres 9 Podmioty gospodarcze wg wybranych sekcji EKD

Źródło: opracowanie własne

Lp.	Rok/Podmiot	2002	w tym kobiety
1	Przemysł i Przetwórstwo przemysłowe	45	7
2	Handel i Naprawy	31	16
3	Transport, Gospodarka magazynowa, Łączność	7	3
4	Pośrednictwo finansowe	4	4
5	Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka	4	2
6	Administracja publiczna, ubezpieczenia społeczne	20	17
7	Ochrona zdrowia, Opieka społeczna	15	13
8	Pozostała działalność usługowa komunalna i społeczna		
9	Edukacja	107	85
10	Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna	2	2
Ogółem		235	149

Tabela 16 Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Jakubów (stan na 31.12.2002r.)

Źródło: GUS

Wykres 10 Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Jakubów

Źródło: opracowanie własne

Sklep i punkty sprzedaży paliw	Liczba sklepów	Liczba pracujących	Pow. sprzedażowa w m ²
Ogólnospożywcze	6	9	330
Pozostałe sklepy	18	26	629
Stacje benzynowe	1	1	-
Ogółem	25	36	959

Tabela 17 Sklepy i punkty sprzedaży paliw w gminie Jakubów (stan na 31.12.2002r.)

Źródło: GUS

Charakterystyka podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Jakubów

Na terenie gminy Jakubów w 2003r. zarejestrowanych było 238 podmiotów gospodarczych:

- Mechanika maszyn i naprawa pojazdów.....6 szt.
- Usługi ślusarskie.....2 szt.
- Usługi budowlane, remontowe i malarskie.....24 szt.
- Usługi transportowe i roboty ziemne.....29 szt.
- Handel, handel detaliczny.....114 szt.
- Usługi stolarskie i leśne.....6 szt.
- Gastronomia.....1 szt.
- Usługi wodociągowo-kanalizacyjne, melioracyjne, studniowe, gazowe..17 szt.
- Instalatorstwo i usługi elektryczne.....4 szt.
- Usługi weterynaryjne i obsługa zwierząt.....2 szt.

- Pozostałe.....33 szt.

Forma prawna działalności gospodarczej - osoby fizyczne.

- Zakłady przemysłowe na terenie gminy.....2 szt.
- Obiekty gastronomiczne.....1 szt.

Większość z nich to niewielkie podmioty handlowo-usługowe, bądź drobne zakłady wytwórcze zatrudniające kilka osób.

Oprócz działalności produkcyjnej i usługowej, na terenie gminy prowadzona jest głównie działalność rolna, w której zatrudnionych jest większość mieszkańców, dla których działalność ta stanowi podstawowe źródło utrzymania.

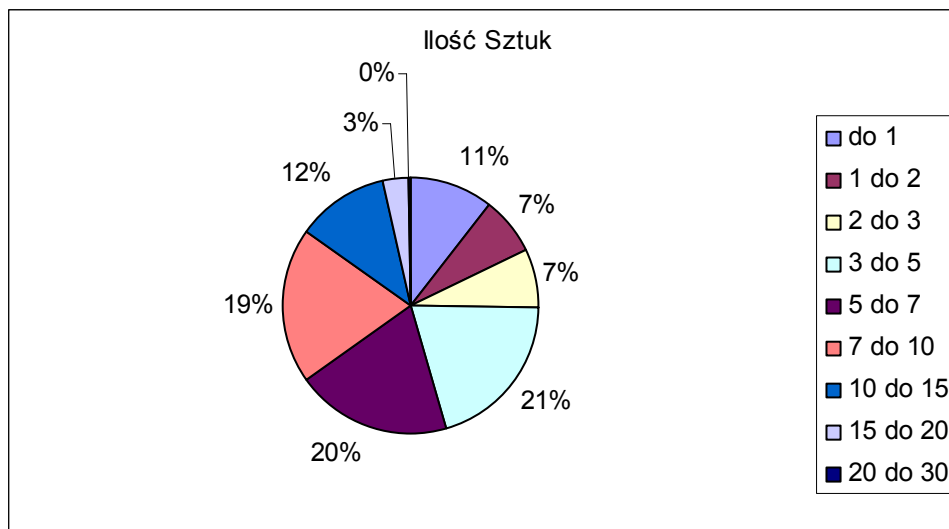
Produkcja rolna

Powierzchnia w ha	Ilość Sztuk	% Ogólnej Ilości	Średnia powierzchnia 1 gospodarstwa
do 1	118	10,51	0,51
1 do 2	83	7,39	2,29
2 do 3	82	7,30	3,04
3 do 5	230	20,48	4,72
5 do 7	219	19,50	7,04
7 do 10	218	19,41	9,53
10 do 15	133	11,84	13,44
15 do 20	36	3,21	20,22
20 do 30	4	0,36	28,75
Razem	1123	100,00	Średnia gospodarstwa w gminie 6,95

Tabela 18 Ilość gospodarstw rolnych i działek, ich powierzchni wg spisu rolnego w 1996 roku w ha

Źródło: GUS

Na terenie gminy znajduje się 1 123 gospodarstw i działek do 1 ha, przy średniej wielkości gospodarstwa 6,95 ha.

Wykres 11 Udział procentowy gospodarstw wg wielkości w ha

Źródło: opracowanie własne

Podstawowym kierunkiem produkcji w gospodarstwach indywidualnych w gminie Jakubów jest produkcja mieszana (roślinno-zwierzęca) - patrz tabela.

Rodzaj produkcji	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
Produkcja roślinna	273	27,7
Produkcja zwierzęca	233	23,5
Produkcja mieszana	474	47,8
Nie prowadzące produkcji	10	1,0
Razem	991	100,0

Tabela 19 Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych wg kierunku produkcji w 1996r.

Źródło: GUS

	Ogółem
Trzoda chlewna:	5555
w tym lochy	507
Bydło:	2795
w tym krowy	1599

Tabela 20 Produkcja trzody chlewnej i bydła wg spisu rolnego z 1996r.

Źródło: GUS

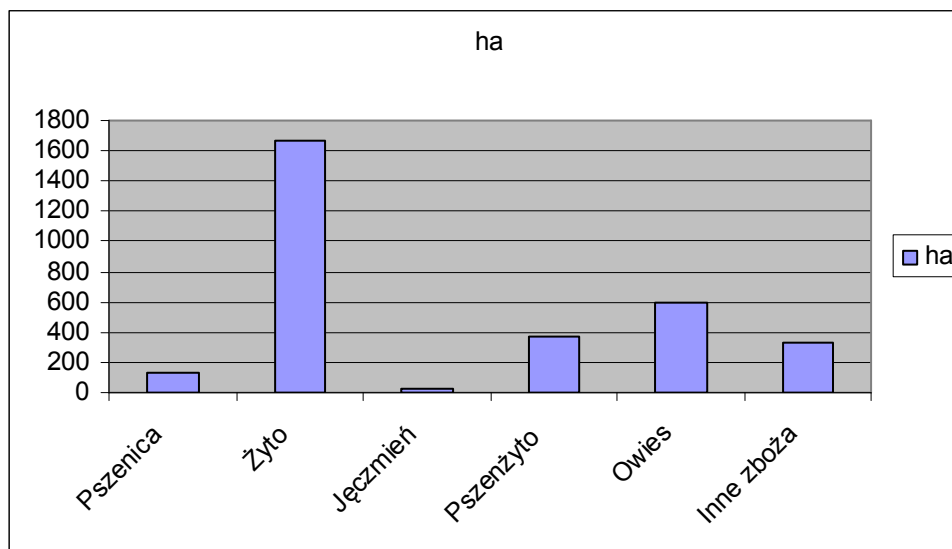
Tereny gminy o najbardziej rozwiniętej hodowli bydła to wsie: Wisniew, Miastów, Jakubów i Ludwinów, zaś trzody chlewnej to Moczydło, Jakubów, Wisniew.

Powierzchnię zasiewów pod produkcję rolną wg spisu rolnego z 1996r. przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	ha
Pszenica	128
Żyto	1 674
Jęczmień	20
Pszennyżyto	371
Owies	591
Inne zboża	336
Razem	3 120

Tabela 21 Powierzchnia zasiewów pod produkcję roślinną wg spisu rolnego z roku 1996 w indywidualnych gospodarstwach rolnych

Źródło: Materiały własne UG w Jakubowie

Wykres 12 Powierzchnia zasiewów pod produkcję roślinną

Źródło: opracowanie własne

Znaczną powierzchnię (1001 ha) zajmują uprawy ziemniaka. Z powodu słabej jakości gleb na terenie gminy nie są uprawiane inne gatunki roślin (uprawa warzyw ma miejsce tylko na działkach przyzagrodowych).

Poniższa tabela przedstawia liczbę gospodarstw rolnych w gminie w ramach prowadzonej działalności sprzedających swoje wyroby na rynek a ile na potrzeby własne.

Rodzaj działalności	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
Gospodarstwa o nieustalonej wartości produkcji	38	3,73
Prowadzące działalność rolniczą na własne potrzeby	472	46,32
Prowadzące działalność rolniczą na rynek	449	44,06
Prowadzące pozarolniczą działalność na własne potrzeby	26	2,55
Prowadzące pozarolniczą działalność na rynek	34	3,34
Razem	1 019	100,00

Tabela 22 Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych wg rodzaju prowadzonej działalności z roku 1996.

Źródło: Materiały własne UG w Jakubowie

Weterynaria

Służba weterynaryjna na terenie gminy Jakubów oparta jest o 1 prywatną lecznicę dla zwierząt.

Instytucje około biznesowe (okółorolne)

Na terenie gminy zlokalizowany jest Bank Spółdzielczy, pozostałe instytucje zlokalizowane są na terenie pobliskiego (6 km) Mińska Mazowieckiego.

1.7. Środowisko przyrodnicze

Grunty

Warunki glebowe w gminie są przeciętne i charakteryzują się dużym zróżnicowaniem gleb, co przedstawia poniższa tabela.

Lata	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska		
1996	8723	7088	5933	236	268	751	1135	500
% ogólnej powierzchni	100	81,3	66,9	2,7	3,1	8,6	13,0	5,7
2001	8723	7126	5682	67	860	517	1125	472
% ogólnej powierzchni	100	81,7	65,1	0,8	9,9	5,9	12,9	5,4

Tabela 23 Struktura użytkowanie gruntów (ha) w 1996 i 2001r w gminie Jakubów

Źródło: GUS

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że przeważającą część gminy stanowią grunty orne, pastwiska, lasy i grunty leśne. Zdecydowana większość powierzchni użytków rolnych (ok. 99%), lasów i gruntów leśnych (ok. 86%) znajdują się w zasobach indywidualnych gospodarstw rolnych.

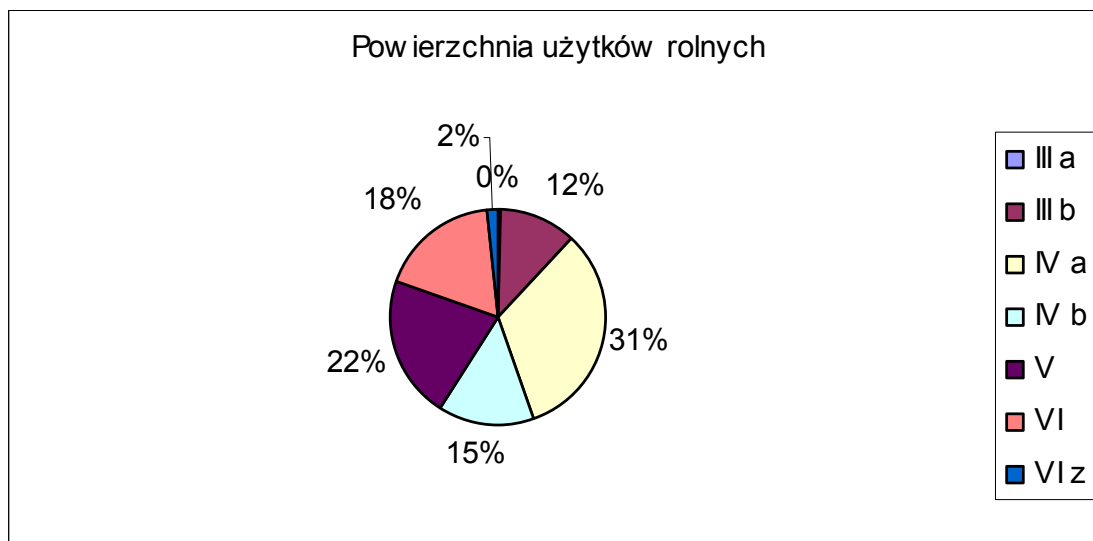
Warunki glebowe

Klasa gleby	Powierzchnia użytków rolnych	Struktura w %
III a	13	0,2
III b	748	11,8
IV a	2 054	32,4
IV b	920	14,5
V	1 375	21,7
VI	1 113	17,6
VI z	114	1,8
Razem	6 337	100,0

Tabela 24 Warunki glebowe w gminie Jakubów w 1996r. w ha

Źródło: GUS

Wykres 13 Udział procentowy klas gleby w gminie Jakubów w 1996r. w ha

Źródło: opracowanie własne

Przedstawione dane wskazują, że w gminie dominują gleby słabe i bardzo słabe, najlepsze gleby występują we wsiach: Józefin, Brzozówka, Nowy Jędrzejów, Przedewsie, Moczydła, Jakubów, Łaziska, Nart, Stary Jędrzejów, Strzebole.

Podstawowym kierunkiem produkcyjnym w gminie jest produkcja roślinna, w tym zbóż i ziemniaków, dużą rolę odgrywa też hodowla bydła oraz trzody chlewnej.

1.8. Bezpieczeństwo publiczne

Jednym z negatywnych skutków transformacji systemowej, zjawisk kryzysowych oraz spadku poziomu życia mieszkańców gminy jest wzrastająca liczba przestępstw i wykroczeń.

Dodatkowo, wraz z wzrostem przestępczości, narasta również brak społecznego poczucia bezpieczeństwa, które kojarzone jest z porządkiem, spokojem oraz zdolnością do zorganizowanego i szybkiego reagowania na pojawiające się zagrożenia.

Policja

Na terenie gminy Jakubów nie działa komisariat policji, obszar ten obsługiwany jest przez Komisariat Policji w Dobrem. Z uwagi na położenie gminy (okolice Mińska i Warszawy) na terenie działania Komisariatu Policji w Dobrem obserwuje się nasilenie przestępczości o dużym ciężarze gatunkowym.

Na obszarze gminy dominowały przestępstwa przeciwko mieniu, głównie dotyczy to kradzieży samochodów, kradzieży z włamaniem oraz rozbojów. Należy również zwrócić uwagę na wzrost przestępczości nieletnich oraz na patologie takie jak alkoholizm i narkomania.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa na terenie powiatu mińskiego, na obszarze którego znajduje się gmina Jakubów, wprowadzony został zintegrowany program przeciwdziałania przestępczości, patologiom społecznym oraz eliminowania skutków klęsk żywiołowych i katastrof związanych z rozwojem cywilizacyjnym na okres 2003 - 2006 - "Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego powiatu mińskiego".

Straż pożarna

Na terenie gminy Jakubów działa 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego 1 jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego. Spośród 7 jednostek 5 jest typu S - czyli posiada na swoim wyposażeniu co najmniej jeden samochód pożarniczy, pozostałe 2 to jednostki typu M - posiadające na swoim wyposażeniu jedynie motopompę. Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych utrzymywane są z funduszy samorządów gminnych oraz z wypracowanych przez siebie środków finansowych. Jednostki OSP

włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego są wspierane finansowo przez Budżet Państwa.

Jednostki OSP zrzeszone są w Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, które reprezentuje na obszarze powiatu Oddział Powiatowy ZOSP RP.

Lp.	Siedziba jednostki OSP	Rok powstania OSP	Rok włączenia do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego	Typ jednostek	Ilość członków czynnych w OSP w wieku 18 - 45
1	Jakubów	1927	1997	S1	24
2	Jędrzejów	1928	Nie włączona	S1	10
3	Ludwinów	1967	Nie włączona	M1	8
4	Łaziska	1966	Nie włączona	S1	22
5	Mistów	1918	Nie włączona	S1	20
6	Moczydła	1969	Nie włączona	M1	10
7	Wiśniew	1935	Nie włączona	S1	12

Tabela 25 Jednostki OSP w gminie Jakubów

Źródło: www.powiatminski.pl

Na terenie gminy Jakubów w latach 2000 - 2003 wystąpiło ogółem odnotowano 97 zdarzeń, których charakter przedstawia poniższa tabela:

Lata	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy Falszywe	Ogółem zdarzenia
2000	15	6	1	22
2001	10	6	0	16
2002	21	4	1	26
2003	19	14	0	33
Ogółem	65	30	2	97

Tabela 26 Zdarzenia ogółem na terenie gminy Jakubów

Źródło: www.powiatminski.pl

Wszystkie jednostki OSP z terenu gminy Jakubów współpracują z Państwową Strażą Pożarną z Mińska Mazowieckiego, która jest zawodową służbą mundurową wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, powołaną do prowadzenia działań ratowniczo - gaśniczych na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Jednostką organizacyjną na szczeblu powiatu mińskiego jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, którą kieruje Komendant Powiatowy przy pomocy zastępcy.

Współpraca między OSP a Państwową Strażą Pożarną prowadzona jest w zakresie:

1. organizowania i prowadzenia akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń oraz wykonywania specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych oraz podczas likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne podmioty ratownicze,
2. utrzymywania gotowości do prowadzenia działań ratowniczych,
3. prowadzenia rozpoznania w zakresie niezbędnym do podjęcia działań ratowniczych na obszarze powiatu,
4. organizowanie ćwiczeń i doskonalenia zawodowego.

3. Analiza możliwości rozwojowych gminy Jakubów

Analiza SWOT

Jednym z elementów strategii rozwoju lokalnego jest analiza SWOT. Celem tej analizy jest określenie czynników :

- zewnętrznych, czyli zdarzeń, zjawisk, tendencji i procesów wpływających pozytywnie lub negatywnie na rozwój gminy - to tak zwane *szanse* i *zagrożenia* rozwoju gminy ,
- wewnętrznych uwarunkowań, które wynikają z obecnej i przewidywanej sytuacji w sferze społeczno-gospodarczej i funkcjonalno-przestrzennej gminy, czyli zidentyfikowanie *silnych* i *słabych* stron gminy.

Analiza tych dwóch grup czynników, rozpatrywana pod kątem pozytywnego i negatywnego wpływu na rozwój gminy, pozwala określić następujące grupy czynników, zjawisk i procesów:

- zewnętrzne pozytywne - SZANSE,
- zewnętrzne negatywne - ZAGROŻENIA,
- wewnętrzne pozytywne - SILNE STRONY,
- wewnętrzne negatywne - SŁABE STRONY,

Przez *szanse* należy rozumieć zjawiska stwarzające możliwości rozwoju gminy niezależnie od niej samej. Szanse jako czynniki, które mają pozytywny wpływ na funkcjonowanie i dalszy rozwój gminy mogą stać się istotnymi bodźcami jej rozwoju.

Przez *zagrożenia* należy rozumieć negatywne zjawiska pochodzące z otoczenia gminy, niezależne od podejmowanych przez nią działań. Zagrożenia te stanowią bariery utrudniające rozwój gminy i wykorzystywanie szans płynących z otoczenia oraz silnych stron gminy.

Przez *silne* strony należy rozumieć pozytywne zjawiska, na które wpływ ma sama gmina. Mogą one być wynikiem położenia geograficznego, potencjału społecznego, gospodarczego, intelektualnego, stanu środowiska naturalnego oraz kondycji finansowej gminy.

Natomiast *słabe* strony to zjawiska ograniczające możliwości rozwoju gminy, na które ma ona wpływ. Można tu jako przykłady wymienić: braki w podstawowej infrastrukturze, słabą komunikację wewnętrzną czy niedostateczną promocję gminy.

Analiza możliwości rozwoju gminy polega na prawidłowym zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, a to z kolei pozwala na określenie jej szans rozwojowych

w przyszłości oraz stanowi podstawę do określenia strategicznych celów rozwoju oraz działań przewidzianych do realizacji.

Aby cele i działania przewidziane do realizacji odzwierciedlały rzeczywiste potrzeby gminy warto większą uwagę zwrócić na otoczenie samej gminy, która odbiera impulsy stamtąd płynące również jako szanse i zagrożenia. Otoczenie to można krótko scharakteryzować jako:

- otoczenie globalne (makrootoczenie) - gmina działa w określonym systemie ekonomicznym, społecznym, prawnym i politycznym; pomimo tego, że otoczenie to bardzo silnie wpływa na funkcjonowanie i rozwój gminy to ona sama nie ma na nie większego wpływu. Jako przykładowe elementy takiego otoczenia można wymienić: dynamikę rozwoju gospodarczego, ogólną kondycję gospodarki, zmiany w stylu życia, preferencje konsumpcyjne, formy spędzania wolnego czasu, procesy innowacyjne zachodzące w gospodarce i inne,
- otoczenie terytorialne (przestrzenne) - gmina w nieoderwalny sposób powiązana jest z procesami integracji z Unii Europejskiej, koniunkturą w gospodarce, handlu zagranicznym, polityką zagospodarowania przestrzennego, regionalną, ochrony i kształtowania środowiska itp..

Analizując te czynniki na bieżąco, gmina może w skuteczny sposób realizować podjęte działania niwelując jednocześnie sytuacje, które mogą być dla niej źródłem problemów.

Poniżej przedstawiono analizę SWOT dla gminy Jakubów, przygotowaną w trakcie spotkań z mieszkańcami, w oparciu o Studium Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jakubów oraz wyniki ankiety. Analiza dotyczy sytuacji w jakiej obecnie znajduje się gmina.

MOCNE STRONY

- korzystna struktura wiekowa mieszkańców gminy,
  - dobry dostęp do szkół średnich i wyższych,
  - wysoka jakość środowiska naturalnego,
  - walory przyrodnicze stwarzające możliwość rozwoju usług rekreacyjno – wypoczynkowych, w tym dla mieszkańców aglomeracji warszawskiej,
  - możliwość przeznaczenia terenów pod działalność inwestycyjną, zwłaszcza w pobliżu projektowanej autostrady A2,
  - dobra dostępność usług telekomunikacyjnych,
  - dobry dostęp do sieci energetycznej,
  - rozwiązany problem gospodarki odpadami – wysypisko śmieci na terenie gminy,
  - dobrze rozwinięta sieć handlowa,
  - dobry dostęp do Podstawowej Opieki Zdrowotnej,
  - zrównoważony budżet,
  - wzrost dochodów budżetowych.
-

SŁABE STRONY

- odpływ młodych ludzi z gminy,
  - ciągły wzrost bezrobocia,
  - ubożenie gminy,
  - brak zaplecza turystycznego,
  - brak kompleksowej obsługi turystycznej,
  - niska jakość gminnej infrastruktury drogowej,
  - brak infrastruktury okołodrogowej,
  - słabe zgazyfikowanie gminy,
  - zły stan infrastruktury energetycznej,
  - zaległości w melioracji,
  - braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej,
  - brak gminnych oczyszczalni ścieków,
  - brak stacji uzdatniania wody,
  - rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
  - brak kompleksowego systemu wspierania przedsiębiorczości,
  - niewystarczająca promocja gminy,
  - niedostatecznie rozwinięty sektor przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - zły dostęp do Internetu,
  - brak bazy sportowej,
  - zła komunikacja autobusowa pomiędzy Jakubowem a pozostałymi miejscowościami gminy,
  - niezadowalający stan bezpieczeństwa publicznego,
  - brak zainteresowania mieszkańców alternatywnymi źródłami utrzymania (agroturystyką) – brak przedsiębiorczości,
  - nierozwiązany problem bezpańskich psów,
  - zanikanie organizacji integrujących społeczność lokalną,
  - brak systemu wymiany informacji między Urzędem Gminy a mieszkańcami,
  - niedostateczna specjalistyczna opieka lekarska,
  - niska świadomość ekologiczna mieszkańców i właścicieli działek letniskowych, małe zainteresowanie ekologią, zanieczyszczenie wód powierzchniowych, gleby ściekami
-

SZANSE

- dogodne położenie geograficzne,
  - możliwość rozwoju turystyki,
  - bliskość Warszawy,
  - projektowana autostrada A2 przebiegająca przez teren gminy i w jej pobliżu,
  - dostępność dużych ośrodków akademickich,
  - wzrost roli samorządu lokalnego,
  - rozwój rozmaitych form wypoczynku i turystyki, szczególnie wzrost popularności turystyki weekendowej wśród mieszkańców aglomeracji warszawskiej,
  - możliwość korzystania ze środków pomocowych Unii Europejskiej,
  - możliwość produkcji energii elektrycznej poprzez wykorzystanie alternatywnych źródeł energii,
  - możliwość wykorzystania potencjału środowiskowego,
  - inicjowanie programów odnowy wsi oraz zachowania dziedzictwa kulturowego,
-

ZAGROŻENIA

- wzrost bezrobocia w kraju,
  - zjawisko odpływu młodzieży z małych miast i wsi,
  - fiskalizm państwa, ulegające ciągłej zmianie przepisy wykonawcze,
  - ubożenie społeczeństwa,
  - przepisy utrudniające rozwój przedsiębiorczości,
  - słabe gleby,
  - pogarszająca się sytuacja sektora rolnego, zła polityka rolna państwa,
  - napływ konkurencji z krajów UE
  - utrata poczucia wartości lokalnych w perspektywie przyjęcia do UE,
  - niekorzystna polityka emerytalna państwa (wydłużenie wieku emerytalnego),
  - rosnące dysproporcje społeczne (niebezpieczne bogacenie się jednostek)
-

Przedstawione powyżej szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony gminy, będą miały istotny wpływ na kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Jakubów. Uwzględniając zwłaszcza takie czynniki jak: potrzeby mieszkańców, przekształcenia strukturalne oraz rozwój gospodarki lokalnej działania powinny dążyć do:

- zdynamiczowania rozwoju przedsiębiorczości w gminie; działania te miałyby iść w kierunku stworzenia kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości. Biorąc pod uwagę rolniczy charakter gminy, ważne jest wspieranie lokalnej gospodarki małych i średnich firm np.: z sektora przetwórstwa rolno-spożywczego. W tym zakresie działania gminy powinny być nastawione na tworzenie jak najlepszych warunków lokalizacyjnych dla kapitału gospodarczego, głównie w postaci: odpowiednich terenów, sprawnie funkcjonującej infrastruktury technicznej oraz aktywnej polityki promocji gminy,
- skutecznego rozwiązywania problemów o charakterze społecznym w celu poprawy życia mieszkańców oraz zatrzymania procesu odpływu ludzi młodych z terenu gminy. Jest to możliwe poprzez tworzenie właściwych warunków zatrudnienia oraz warunków bytowych jak: mieszkania, tereny budowlane, wysoka jakość i dobra dostępność placówek służby zdrowia, placówek oświatowych oraz bazy sportowej i rekreacyjnej. W gminie należy stworzyć system preferencji dla przyszłych inwestorów oraz system kompleksowej obsługi inwestorów uwzględniając wsparcie dla osób młodych podejmujących samo zatrudnienie.

Nie bez znaczenia jest również położenie nacisku na rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez np.: umożliwienie mieszkańcom, zwłaszcza osobom młodym i uczniom, dostępu do internetu, co z pewnością ma wpływ na likwidację barier i ograniczeń rozwojowych,

- aktywizacji terenów przewidzianych pod działalność inwestycyjną zwłaszcza w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych, co pozwoli generować nowe miejsca pracy, zwiększać aktywność gospodarczą a tym samym dochody ludności. Dogodne możliwości do rozwoju w tym kierunku stwarza budowa planowanej autostrady A-2 wraz z punktami obsługi podróżnych w Antoninie

i Józefinie czy Obwodnicy Mińska Mazowieckiego w ciągu drogi nr 2 na odcinku od węzła Arynów do węzła Ryczołek.

- rozwoju zaplecza turystycznego oraz kompleksowej obsługi turystycznej jak również rozwoju agroturystyki jako jednego z alternatywnych źródeł dochodów rolników ze względu na rolniczy charakter gminy. Z pewnością prowadzenie gospodarstw agroturystycznych jest jedną z możliwości pozarolniczych form rozwoju na wsi. Niewątpliwie czynnikiem, który będzie wymuszał konieczność przemian strukturalnych na wsi jest w dużej mierze nasze przyszłe członkostwo w strukturach Unii Europejskiej.

Wykorzystując wszystkie atuty i mocne strony, gmina w niedalekiej przyszłości ma szansę wzmocnić swoją pozycję na mapie gospodarczej regionu. Aby proces ten przebiegał prawidłowo wskazane jest stworzenie profesjonalnej bazy informacyjnej o gminie jako całości i poszczególnych jej strefach funkcjonalnych: społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej, przestrzennej, ekologicznej i finansowej, która na bieżąco powinna być wykorzystywana w procesie zarządzania gminą, a zwłaszcza w planowaniu i podejmowaniu decyzji, a także w ich realizacji i kontroli. W ten sposób gmina uniknie trudności w postaci: braków, nieścisłości czy rozproszenia informacji statystycznych, które będą niezbędne do uzupełniania, uaktualniania analizy SWOT, a tym samym całej strategii.

Misja gminy

Punktem wyjściowym strategii rozwoju gminy Jakubów jest jej misja. Została ona wypracowana w oparciu o szczegółowe badania diagnostyczne, na które składają się:

- diagnoza stanu istniejącego,
- wyniki badań ankietowych przeprowadzonych pośród uczestników spotkań,
- wyniki debat, podczas których sformułowano najważniejsze założenia strategiczne, które posłużyły do oceny mocnych i słabych stron gminy oraz pojawiających się szans i zagrożeń w jej otoczeniu.

Autorami przeprowadzonej ankiety oraz uczestnikami debat obok pracowników urzędu gminy oraz radnych byli: sołtysi, rolnicy oraz przedstawiciele sektora edukacji (nauczyciele). Aktywny udział i zaangażowanie wymienionych przedstawicieli społeczności lokalnej

pozwoił sformułować wnioski, które następnie posłużyły jako baza informacyjna do wyznaczenia tzw. zasadniczych obszarów problemowych w ramach, których określono poszczególne działania jak również sformułowano strategiczną misję rozwoju gminy.

Misja, o której mowa jest swego rodzaju opisem wizji gminy, która określa pożądane kierunki rozwoju gospodarczego. Stan opisywany w misji ma charakter idealny, a jego osiągnięcie powinno stanowić zasadniczy cel wszystkich działań podejmowanych przez władze i społeczność lokalną.

Równocześnie ma spełniać ważną rolę motywacyjną i promocyjną. Rolą misji jest stworzenie właściwego wizerunku gminy Jakubów, wyróżniającego ją spośród innych gmin o podobnej specyfice w regionie. Określenie misji rozwoju pozwala również na eliminację ewentualnych sporów w trakcie realizacji działań zapisanych do wykonania w strategii, gdyż cele określone w misji decydują o tym, które działania mają charakter priorytetowy.

Na bazie spotkań ustalono iż najważniejszymi kierunkami działań gminy powinny być:

- aktywizacja gospodarcza gminy, zwłaszcza terenów przyległych do planowanej autostrady A2,
- aktywizacja obszarów wiejskich (gospodarstw rolnych) poprzez rozwój przedsiębiorczości zwłaszcza poza sektorem rolno-spożywczym w celu zapewnienia wysokiego rozwoju gospodarczego,
- rozwój rekreacji i turystyki w gminie poprzez wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych.

Jako zasadnicze grupy docelowe działań strategicznych uznano:

- mieszkańców gminy,
- przyszłych i obecnych inwestorów,
- turystów.

MISJA GMINY JAKUBÓW

**Gmina Jakubów - atrakcyjna inwestycyjnie,
turystycznie, przyjazna swoim mieszkańcom.**

Należy podkreślić, że gmina Jakubów przy wspólnym zaangażowaniu władz lokalnych oraz jej mieszkańców ma pełne predyspozycje do tego aby osiągnąć wytyczoną przez siebie misję rozwoju.

Wizja gminy

Wizja rozwoju jest określeniem obrazu gminy jaki chciałaby ona osiągnąć za 16 lat – taki horyzont czasowy wyznaczyli uczestnicy procesu planowania. Przez wizję rozwoju należy rozumieć zakładany, pożądany stan docelowy określonego systemu – w tym przypadku gminy Jakubów. Jest ona pewnym wzorcem, do którego gmina ma się upodobnić. Wizja to również określenie, na czym ma polegać sukces realizacji misji gminy w oparciu o maksymalne wykorzystanie istniejących oraz potencjalnych uwarunkowań i możliwości rozwoju.

Wizja rozwoju może mieć dwa scenariusze:

- optymistyczny,
- pesymistyczny.

Oczywiste jest, że członkowie społeczności lokalnej chcieliby, aby rozwój gminy przebiegał w jak najszybszym tempie i przybrał optymistyczny scenariusz. Zgodnie z tym scenariuszem do 2020 roku, w wyniku wzmocnienia szans rozwojowych, przełamywania wszelkich zagrożeń, barier i słabych stron, nastąpi szybki postęp w kwestii rozwiązywania problemów gminy i prawdopodobnie optymistyczny scenariusz zdarzeń będzie można przedstawić następująco:

- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, gwarantująca wysoki poziom zaspokajania potrzeb społecznych i gospodarczych, czyli dobrze zurbanizowana – zwodociągowana, skanalizowana, z dobrą infrastrukturą drogowo-techniczną,

- sprawnie funkcjonująca baza ochrony zdrowia ,
- dobrze rozwinięte szkolnictwo z dostępem do najnowocześniejszych pomocy naukowych, w tym internetu,
- nowoczesna baza sportowo-rekreacyjna i turystyczna, bogata oferta programowa,
- optymalne wykorzystanie szans wynikających z położenia gminy w niedalekim sąsiedztwie Warszawy i Siedlec; aktywny rozwój turystyki i rekreacji,
- dobra baza upowszechniania kultury, szeroka oferta imprez inicjowana między innymi przez świetlice wiejskie oraz Gminny Dom Kultury,
- bogata i różnorodna oferta dla potencjalnych inwestorów – teren, budynki, infrastruktura techniczna,
- aktywny i skoordynowany system przeciwdziałania bezrobociu, prężnie działający ośrodek aktywizacji osób bezrobotnych,
- nowoczesny, technologicznie rozwinięty ośrodek przetwórstwa rolno-spożywczego,
- wysoki poziom przedsiębiorczości poza sektorem rolno-spożywczym, dobra baza agroturystyczna,
- dobry stan środowiska przyrodniczego zgodny ze standardami Unii Europejskiej, gmina ekologicznie czysta, zachęcająca do osiedlania się, inwestowania i korzystania z warunków klimatycznych i turystyczno-rekreacyjnych,
- bezpieczna i życzliwa dla mieszkańców, gości oraz inwestorów,
- skutecznie i efektywnie zarządzana,
- wysoki udział inwestycji w ogólnych wydatkach budżetowych,
- bogata w sensie materialnym, duchowym, skonsolidowana społecznie.

W przeciwieństwie do scenariusza optymistycznego możliwy jest również scenariusz pesymistyczny rozwoju gminy. Zgodnie z tym scenariuszem można się spodziewać:

- zahamowania napływu kapitału krajowego i zagranicznego do gminy,
- recesji w gospodarce lokalnej, powodującej wzrost liczby bezrobotnych,
- spadku dochodów mieszkańców,
- znacznych opóźnień w rozwoju urządzeń infrastruktury sportowej, rekreacyjno-wypoczynkowej oraz turystycznej,
- regresu w rozwoju oświaty, ochrony zdrowia i opiece społecznej,

- zubożenia gospodarstw rolnych, zastoju w rozwoju przedsiębiorczości poza sektorem rolno-spożywczym,
- regresu w sektorze przetwórstwa rolno-spożywczego,
- braku polityki promocyjnej gminy,
- wzrostu przestępczości i zjawisk patologii społecznej,
- nie realizowania ustaleń strategii rozwoju regionalnego oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- niskiego udziału inwestycji w ogólnych wydatkach budżetowych gminy.

Gdyby ten pesymistyczny scenariusz się sprawdził, dalszy dynamiczny rozwój gminy byłby niemożliwy.

W praktyce jednak należy spodziewać się pośredniego scenariusza rozwoju, gdzie dominacja scenariusza optymistycznego czy pesymistycznego w poszczególnych latach do 2020 roku zależeć będzie od kształtowania się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. W przypadku tych ostatnich decydujący wpływ na ich charakter będzie miała sama gmina.

4. Kierunki rozwoju gminy Jakubów do 2020r.

Aby móc racjonalnie kształtować rozwój gminy Jakubów w przyszłości, pierwszym krokiem jaki należy podjąć jest opracowanie spisu wzajemnie uzupełniających się celów rozwojowych.

Formułując cele rozwoju gminy Jakubów przyjęto trójpoziomowy katalog celów, składający się z:

Poziom I – Cele strategiczne – określa najistotniejsze pola działania gminy, jednocześnie wytycza kierunki prac na lata 2004-2020. Cele te są równorzędne względem siebie. Działalność samorządu gminy Jakubów koncentrować się więc będzie na:

- doskonaleniu infrastruktury i ochronie środowiska,
- rozwoju przedsiębiorczości, turystyki i rekreacji,
- poprawie jakości życia mieszkańców gminy.

Doskonalenie infrastruktury i ochrona środowiska

Nowoczesna infrastruktura techniczna i społeczna jest jednym z najistotniejszych elementów warunkujących rozwój gminy. Powinna ona nie tylko zabezpieczać podstawowe potrzeby bytowe mieszkańców gminy ale również być narzędziem przyciągania potencjalnych inwestorów, czyli powinna przyczyniać się do rozwoju gospodarczego gminy.

Ze względu na dogodny, dla potencjalnych inwestorów, położenie komunikacyjne gminy Jakubów (sąsiedztwo planowanej autostrady A2) konieczna jest stała modernizacja istniejących nawierzchni oraz budowa infrastruktury okołodrogowej, co w przyszłości może skutkować umieszczeniem na terenie gminy inwestycji bezpośrednio związanych z wykorzystaniem sąsiedztwa autostrady – centra logistyczne, magazyny, itp.

W zakresie ochrony środowiska konieczne jest dokończenie wodociągowania gminy, budowa gminnych oczyszczalni ścieków, budowa sieci kanalizacyjnej, uporządkowanie systemu segregacji śmieci oraz aktywizacja działań melioracyjnych.

W zakresie rozwoju infrastruktury społecznej najpilniejsze potrzeby to integracja środowisk lokalnych, zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu kształcenia głównie poprzez rozwiązanie problemu dostępu do sieci internet jak również zabezpieczenie opieki najmłodszym poprzez organizację przedszkola.

Rozwój przedsiębiorczości, turystyki i rekreacji

Perspektywa wstąpienia do Unii Europejskiej wymusza konieczność przemian strukturalnych na wsi. Wobec tych zmian w rolnictwie, za najważniejsze działanie prorozwojowe gminy uznano rozwój przedsiębiorczości, szczególnie tworzenie alternatywnych źródeł dochodu dla rolników i tworzenie warunków rozwoju lokalnej gospodarki.

Pomimo niekorzystnych obecnie warunków ekonomicznych rozwoju rolnictwa, niewątpliwie nadal pozostanie ono ważnym obszarem działania, szczególnie dla gminy Jakubów położonej w pomiędzy Warszawą a Siedlcami. Jednak, aby maksymalnie wykorzystać potencjał rolniczy gminy, należy dążyć do poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych, racjonalizować produkcję oraz dążyć do niwelowania skutków produkcji na małą skalę poprzez łączenie rolników w grupy producenckie, marketingowe czy spółdzielnie pozwalające zmniejszyć liczbę pośredników w odbiorze płodów rolnych.

Zmiany strukturalne na wsi powinny również dotyczyć zwiększenia wykorzystania walorów naturalnych wsi, a tym samym wykorzystanie potencjału bogatej tradycji, kultury, znakomitych warunków przyrodniczych dla tworzenia alternatywnych źródeł utrzymania w sektorze turystyki i wypoczynku.

Jedną z najbardziej dostępnych form pozarolniczej działalności mieszkańców gminy będzie agroturystyka. Jednak aby racjonalnie wykorzystać tę możliwość konieczna będzie nie tylko poprawa infrastruktury technicznej i społecznej gminy ale również rozwój umiejętności prowadzenia działalności gospodarczej poza rolnictwem oraz skuteczna promocja walorów turystycznych i wypoczynkowych gminy. Inną drogą poszukiwania alternatywnych źródeł utrzymania jest znalezienie niszy w sektorze usług drobnych. W gminie zauważa się brak takich mikroprzedsiębiorstw (mała gastronomia czy krawiec).

Rozwój przedsiębiorczości, zwłaszcza w formie samozatrudnienia, odgrywać będzie istotną rolę w ograniczaniu bezrobocia i wykorzystania istniejącego potencjału ludzkiego.

Rozwój przedsiębiorczości będzie wymagał przede wszystkim inicjatywy samych mieszkańców ale również wsparcia zewnętrznego.

Poprawa jakości życia mieszkańców gminy

Realizacja tego celu strategicznego służyć będzie mobilizacji lokalnej społeczności i pobudzeniu aktywności podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia w gminie. Istotny element tego działania stanowi pobudzenie aktywności i zintegrowanie środowisk lokalnych. Warunkiem powodzenia wdrażania „Strategii rozwoju gminy Jakubów 2004-2020” jest stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji gminy. Cel ten służy jednak głównie poprawie jakości życia w gminie jako miejscu pracy, zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej z dbałością o realizację jej funkcji społecznych i kulturalnych na odpowiednim poziomie.

Poziom II – Cele operacyjne – stanowią uszczegółowienie wskazanych celów strategicznych. Cele te są równorzędne względem siebie. Dla każdego celu strategicznego określono 2 – 3 cele operacyjne.

Z kolei do każdego celu operacyjnego przypisano konkretne **Zadania – Poziom III** – których realizacja jest niezbędna do osiągnięcia zamierzonych celów. Zadania te są jednocześnie środkami do realizacji celów strategicznych. Sformułowane zadania w wielu przypadkach wykraczają poza kompetencje ustawowe samorządu gminnego. W tym przypadku samorząd gminy Jakubów powinien prowadzić politykę wspierania i stymulowania współpracy wszystkich zainteresowanych podmiotów przy realizacji tych zadań.

Kolejnym krokiem – po przyjęciu „Strategii rozwoju gminy Jakubów 2004-2015” – powinno być opracowanie **programów realizacji poszczególnych zadań**.

Program zadania powinien zawierać:

1. określenie miejsca realizacji zadania,

2. określenie terminu rozpoczęcia i zakończenia zadania (w przypadku zadań o charakterze ciągłym – termin jego rozpoczęcia),
3. określenie etapów realizacji zadania (jeśli konieczne),
4. określenie jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania oraz jej partnerów,
5. określenie kosztów realizacji zadania (finansowych i społecznych),
6. określenie źródeł finansowania zadania,
7. spodziewane rezultaty realizacji zadania.

Cel strategiczny 1: DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY I OCHRONA ŚRODOWISKA

Cel operacyjny 1: Rozwój infrastruktury technicznej

Zadania:

1. modernizacja gminnej infrastruktury drogowej,
  2. budowa gminnej infrastruktury okołodrogowej, w tym budowa parkingów w Jakubowie,
  3. rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie gminy,
  4. budowa 5 gminnych oczyszczalni ścieków,
  5. wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
  6. uzbrojenie terenów gminy wzdłuż planowanej autostrady A2, w tym szczególnie wsie Antonina i Józefin,
  7. poprawa komunikacji wewnątrzgminnej,
  8. dalsza rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej,
  9. budowa 4 stacji uzdatniania wody,
  10. budowa zbiornika retencyjnego Olechów na rzece Rządza,
  11. budowa sieci gazowniczej,
  12. modernizacja infrastruktury energetycznej,
  13. wykorzystanie możliwości produkcji energii elektrycznej z zastosowaniem naturalnych i ekologicznych źródeł energii,
  14. aktywizacja działań melioracyjnych.
-

Cel operacyjny 2: Rozwój infrastruktury społecznej

Zadania:

1. utworzenie świetlic wiejskich,
  2. rozbudowa zaplecza sportowego w szkołach,
  3. budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Jakubowie,
  4. budowa basenu w Turku,
  5. organizacja przedszkola w Jakubowie,
  6. zagospodarowanie budynku po likwidowanej szkole na cele społeczne,
  7. poprawa dostępu do Internetu w placówkach oświatowych,
  8. zapewnienie wszystkim zainteresowanym łatwego i taniego dostępu do sieci Internet i usług telekomunikacyjnych.
-

Cel strategiczny 2: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI I REKREACJI

Cel operacyjny 1: Rozwój przedsiębiorczości

Zadania:

1. poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
2. wspieranie utworzenia instytucji okołobiznesowych w sektorze rolnictwa,
3. wspieranie przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym,
4. wspieranie tworzenia grup producenckich wśród rolników,
5. przygotowanie szkoleń i doradztwa dla rolników indywidualnych z zakresu wykorzystania środków pomocy strukturalnej Unii Europejskiej,
6. rozwój agroturystyki jako alternatywnego źródła dochodów rolników,
7. aktywizacja gospodarcza terenów przyległych do Autostrady A2,
8. zniesienie opłat i podatków gminnych dla potencjalnych inwestorów,
9. uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego i wyznaczenie terenów pod inwestycje,
10. utworzenie spółki komunalnej świadczącej usługi na rzecz gminy.

Cel operacyjny 2: Rozwój turystyki

Zadania:

1. zorganizowanie cyklu szkoleń dla rolników zainteresowanych prowadzeniem gospodarstw i usług agroturystycznych,
  2. stworzenie szlaków turystycznych oraz wytyczenie ścieżek rowerowych,
  3. wykorzystanie potencjału środowiskowego pod tereny łowieckie,
  4. wspieranie rozwoju bazy oraz oferty gastronomicznej w gminie z lokalizacją w Miejscach Obsługi Podróżnych,
  5. stworzenie kalendarza cyklicznych imprez lokalnych i organizacja imprez/wydarzeń turystycznych umożliwiających przyciągnięcie turystów.
  6. przygotowanie i realizacja programów odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego,
  7. wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej stowarzyszeń i zespołów.
-

Cel strategiczny 2: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI I REKREACJI

Cel operacyjny 3: Promocja gospodarcza i turystyczna gminy

Zadania:

1. stworzenie systemu preferencji dla przyszłych inwestorów,
  2. stworzenie strategii promocji gospodarczej gminy,
  3. stworzenie systemu kompleksowej obsługi inwestora,
  4. utworzenie Punktu Informacji Turystycznej
  5. utworzenie systemu informacji turystycznej, w tym informacji internetowej umożliwiającej, np. rezerwację lub zakup usług turystycznych,
  6. właściwe oznakowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie,
  7. wydanie planu turystycznego gminy z naniesionymi szlakami turystycznymi i ścieżkami rowerowymi, miejscami atrakcyjnymi turystycznie, zabytkami, miejscami noclegowymi, siecią dróg i połączeń komunikacyjnych,
  8. opracowywanie materiałów promocyjnych, w tym internetowych,
  9. wypracowanie marki turystycznej gminy.
-

Cel strategiczny 3: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

Cele operacyjny 1: Rozwój zasobów ludzkich

Zadania:

1. wsparcie dla edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej,
  2. doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne,
  3. stworzenie ośrodka aktywizacji osób bezrobotnych,
  4. monitorowanie zmian zapotrzebowania na pracowników na lokalnym rynku pracy i stworzenie systemu szkoleń w oparciu o potrzeby rynku,
  5. wspieranie instytucji organizujących szkolenia zawodowe,
  6. stworzenie gminnych punktów dostępu do Internetu – e-społeczeństwo.
-

Cele operacyjny 2: Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Zadania:

1. przeciwdziałanie patologiom i związanej z nimi przestępczości,
  2. zacieśnienie współpracy Komendy Powiatowej Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczych Straży Pożarnych z mieszkańcami gminy.
-

Cele operacyjny 3: Podniesienie standardu życia

Zadania:

1. dostosowanie komunikacji autobusowej do potrzeb mieszkańców,
  2. podniesienie walorów estetycznych i czystości gminy,
  3. integracja społeczności lokalnej poprzez utworzenie wiejskich ośrodków kultury,
  4. utworzenie Gminnego Domu Kultury,
  5. przygotowanie instytucji użyteczności publicznej do elektronicznego obiegu dokumentów, elektronicznej archiwizacji dokumentów oraz rozwój elektronicznych usług dla ludności,
  6. rozwiązanie problemu niebezpiecznych psów.
-

5. Źródła finansowania strategii

Źródłami finansowania dla przygotowanych programów realizacji poszczególnych zadań będą:

- własne środki budżetowe gminy,
- subwencje i dotacje z budżetu państwa,
- kredyty bankowe,
- dotacje i fundusze celowe rządowych i pozarządowych programów pomocowych,
- fundusze przedakcesyjne Unii Europejskiej (w szczególności fundusz SAPARD),
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej od 2004r.,
- fundusze pozostałych instytucji wspierających rozwój lokalny (np. Banku Światowego, Europejskiego Banku inwestycyjnego itp.),
- środki własne mieszkańców gminy.

W perspektywie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej najistotniejszymi źródłami finansowania zadań, zidentyfikowanymi podczas budowania strategii rozwoju, w tym okresie programowania (lata 2004 – 2006) będą fundusze pomocowe Unii Europejskiej.

Najważniejsze z nich to:

1. Fundusze przedakcesyjne:

- **Przedakcesyjny Instrument Strukturalny ISPA** - wspiera wprowadzenie unijnych rozwiązań w dziedzinie ochrony środowiska mających zapewnić zrównoważony rozwój oraz tworzenie transeuropejskich sieci transportowych.
- **Program SAPARD** - został uruchomiony ze względu na niedostatecznie szybki rozwój gospodarczy na obszarach wiejskich wszystkich państw kandydujących. Ze środków SAPARD finansowane są także inwestycje w rolnictwie i przemyśle spożywczym. Z programu SAPARD mogą korzystać gminy (drogi, oczyszczalnie ścieków), rolnicy (modernizacja gospodarstw rolnych), przedsiębiorstwa (dostosowanie produkcji żywności do norm UE, tworzenie nowych miejsc pracy).

2. Fundusze strukturalne:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**, mający wspomagać regiony gorzej rozwinięte w zakresie:
  - infrastruktury transportowej, energetycznej i telekomunikacyjnej,
  - ochrony środowiska,
  - edukacji i zdrowia,
  - inwestycji produkcyjnych,
  - usług dla małej przedsiębiorczości i rozwoju lokalnego.
- **Europejski Fundusz Socjalny**, wspomagający zatrudnienie, pomoc w zakresie szkolenia i naboru pracowników.

Pomoc z Europejskiego Funduszu Społecznego jest realizowana poprzez:

- organizowanie szkoleń rozwijających umiejętności zawodowe (w tym praktyk i szkoleń wewnątrzzakładowych),
  - ulepszanie systemów powszechnego kształcenia oraz dostosowywanie ich do aktualnego zapotrzebowania na rynku pracy,
  - kształcenie kadr, ekspertów i personelu dydaktycznego,
  - wspieranie pośrednictwa pracy oraz organizacji zajmujących się doradztwem i informacją zawodową,
  - wspieranie programów mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy w tym zatrudnienia w małych i średnich przedsiębiorstwach,
  - walkę z dyskryminacją zawodową w tym wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy,
  - wspieranie grup ludzi odrzuconych i defaworyzowanych przez społeczeństwo (np. bezdomnych i uzależnionych).
- **Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji dla Rolnictwa** składa się z dwóch sekcji: **Sekcji Gwarancji**, która finansuje wspólną politykę rolną (zakupy interwencyjne produktów rolnych, dotacje bezpośrednie dla rolników) oraz **Sekcji Orientacji**, która wspiera przekształcenia w rolnictwie. W ramach Sekcji Orientacji EAGGF realizuje się następujące zadania:
    - rozwój i modernizacja terenów wiejskich,

- wspieranie inicjatyw służących zmianom struktury zawodowej na wsi (w tym kształcenia zawodowego rolników i ich przekwalifikowania do innych zawodów),
  - wspomaganie działań mających na celu zwiększenie konkurencyjności produktów rolnych,
  - restrukturyzacja oraz dostosowanie potencjału produkcyjnego gospodarstw do wymogów rynku,
  - pomoc przy osiedlaniu się młodych rolników,
  - wspieranie rozwoju ruchu turystycznego i rzemiosła,
  - rozwój i eksploatacja terenów leśnych,
  - inwestycje w ochronę środowiska.
- **Fundusz Spójności**, który pomóc ma krajom o niższym od przeciętnego w Unii poziomie rozwoju, w dostosowaniu ich gospodarki do wymogów Unii Monetarnej. Środki będą przeznaczane na kapitałochłonne inwestycje infrastrukturalne w transporcie i ochronie środowiska.

Dodatkową formę pomocy strukturalnej oferują tzw. **inicjatywy wspólnotowe**, szczególnie inicjatywa **INTERREG**. W ramach tej inicjatywy realizuje się następujące zadania:

- promocja rozwoju obszarów wiejskich i miejskich,
- wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (również w sektorze turystycznym),
- wspomaganie inicjatyw lokalnych służących tworzeniu nowych miejsc pracy,
- pomoc w reintegracji regionów z rynkiem pracy,
- wspieranie ochrony środowiska,
- poprawa infrastruktury transportowej, rozbudowa systemów wodnych i energetycznych,
- współpraca w dziedzinie sprawiedliwości i administracji,
- badania i rozwój, szkolnictwo, kultura, komunikacja, zdrowie, ochrona cywilna.

6. Zarządzanie i monitoring strategii

Jak już wspomniano we wstępie do niniejszego opracowania, strategia rozwoju lokalnego nie jest dokumentem wymaganym ustawowo, posiadanie jej jest jednak bezsprzecznie warunkiem koniecznym rozwoju gminy. Sam dokument jednak nigdy nie będzie receptą na sukces.

Aby osiągnąć zaplanowane w tym dokumencie rezultaty, konieczne jest nie tylko wdrażanie zapisów w nim zawartych ale także czuwanie nad realizacją „Strategii rozwoju gminy Jakubów 2004-2020” oraz kontrolowanie jej przebiegu.

„Strategia rozwoju gminy Jakubów 2004-2020” jest budowana dla mieszkańców gminy, dlatego właśnie proces wdrażania strategii wymaga zaangażowania wszystkich jej mieszkańców. Niewątpliwie jednak zasadnicza odpowiedzialność za jej wykonanie spoczywa na władzach gminy – organie wykonawczym powołanym w celu realizacji polityki prorozwojowej. Wdrożenie opracowanego wyżej planu wymaga od tej władzy podjęcia pionierskich działań, często rozłożonych na wiele lat, szczególnie jeśli chodzi o zmianę mentalności mieszkańców (w zdecydowanej większości związanych z rolnictwem) czy zintegrowanie społeczności lokalnej.

Pierwszym krokiem wdrażania strategii jest określenie możliwości finansowych gminy z przełożeniem na zidentyfikowane w trakcie społecznego procesu tworzenia strategii, zadania oraz określenie kolejności i czasu realizacji poszczególnych zadań.

Ważnym zadaniem władz lokalnych jest również pokazanie zasadniczego kierunku rozwoju.

Warunkami sprzyjającymi realizacji strategii są przede wszystkim:

- opracowanie programów realizacji poszczególnych zadań strategicznych,
- informowanie mieszkańców gminy, potencjalnych inwestorów i turystów o zamierzeniach i przedsięwzięciach rozwojowych w ramach realizacji „Strategii rozwoju gminy Jakubów 2004 – 2020”,
- podejmowanie współpracy władz gminy ze wszystkimi podmiotami, w tym również mieszkańcami gminy, przy realizacji strategii,
- kontynuowanie prorozwojowej polityki finansowej,
- aktywna promocja gospodarcza i turystyczna gminy.

Podstawowym kierunkiem zidentyfikowanym w trakcie procesu tworzenia niniejszego dokumentu jest z jednej strony rozwój inwestycji wzdłuż planowanej autostrady A2, z drugiej natomiast wykorzystanie atrakcyjnego turystycznie położenia gminy, szczególnie w dobie rozwoju turystyki weekendowej mieszkańców aglomeracji warszawskiej i Siedlec.

Na bazie posiadanych zasobów środowiskowych oraz rosnącego zainteresowania turystyką weekendową należy zbudować strategię promocji gminy Jakubów oraz zaplecze turystyczno-usługowe. Przy budowie strategii promocji turystycznej gminy należy pamiętać o wypracowaniu, wspólnie z zaangażowanymi podmiotami, wspólnej marki turystycznej, będącej znakiem wysokiej jakości usług, które mogą w przyszłości przynieść gminie wymierne dochody.

Szansą dla rolnictwa w gminie będzie łączenie się w grupy producenckie, pod warunkiem że ich działalność spowoduje wyeliminowanie pośredników w skupie oraz zwiększy efektywność wykorzystania sprzętu w gospodarstwach rolnych. Spowoduje to zwiększenie opłacalności produkcji rolnej, tworzenie nowych miejsc pracy a tym samym zatrzymanie młodzieży w gminie. Ponadto zastosowanie nowych technologii w rolnictwie może spowodować wzrost opłacalności produkcji.

Jednak podstawowym elementem rozwoju gminy powinna być koncentracja na działalnościach uzupełniających działalność rolniczą, stanowiących dodatkowe źródło dochodu dla mieszkańców. Aby jednak odnieść sukces na rynku mieszkańcy zainteresowani tą formą alternatywnego zarobkowania powinni mieć dostęp do systemu szkoleń oraz uzyskać pomoc i wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw, drobnego handlu i rzemiosła.

Wszystkie, zaplanowane do realizacji w niniejszym dokumencie, zadania mają na celu podniesienie atrakcyjności gminy – dla inwestorów, turystów oraz jej mieszkańców, dlatego ich niewykonanie doprowadzi do umiejscowienia gminy na niskich pozycjach w rankingach atrakcyjności gospodarczej czy turystycznej. Zaniechanie wykonania zadań w dziedzinie infrastruktury spowoduje umiejscowienie inwestycji zewnętrznych poza gminą i odstraszy potencjalnych turystów. Niewykonanie zadań w pozostałych obszarach spowoduje rozwój patologii społecznych oraz odpływ młodzieży z terenu gminy do miast w poszukiwaniu lepszych warunków pracy i życia.

Wdrażanie „Strategii rozwoju gminy Jakubów 2004 – 2020” zostało zaplanowane na najbliższych 16 lat, dlatego już w momencie tworzenia należy zaplanować proces monitoringu, czyli oceny prac wdrożeniowych oraz bieżącej weryfikacji zrealizowanego planu.

Monitoring jest to system długookresowej lub powtarzalnej obserwacji danego typu zjawisk, wielkości czy parametrów, mającej na celu zapewnienie informacji zwrotnych koniecznych do kontroli wykonania planu a także reakcji na nieprzewidziane odchylenia od założonego planu i podjęcie działań korygujących.

Sprawnie prowadzony monitoring pozwoli elastycznie reagować na wszelkie pojawiające się w ciągu tych 16 lat zmiany w otoczeniu, które mogą wpłynąć na realizację zadań zawartych w niniejszym dokumencie.

Dla prowadzenia skutecznego monitoringu konieczne jest gromadzenie i analiza odpowiednich informacji, związanych z przyjętymi w strategii założeniami. System pozyskiwania i przetwarzania tych informacji powinien opierać się na charakterystyce gminy zawartej w tym dokumencie i być corocznie aktualizowany na podstawie dostępnych danych statystycznych.

W przypadku gminy Jakubów podstawową rolę w procesie wdrażania i monitorowania strategii pełnić będzie Wójt gminy, kierujący bieżącą działalnością urzędu. Do jego najważniejszych zadań należeć będzie bezpośredni nadzór nad realizacją strategii oraz wyznaczenie wśród swoich pracowników koordynatora jej realizacji.

Koordynator realizacji strategii to osoba bezpośrednio zaangażowana w realizację zadań wyznaczonych w dokumencie, znająca realia środowiska lokalnego i mająca wpływ na kształtowanie procesów zachodzących w gminie.

Do jej zadań należeć będzie w szczególności:

- bieżąca kontrola i analiza wykonania poszczególnych zadań zidentyfikowanych w strategii,
- obserwacja zmieniających się warunków zewnętrznych (szans i zagrożeń płynących z otoczenia),
- prowadzenie monitoringu realizacji strategii - pozyskiwanie i przetwarzanie odpowiednich informacji,
- analiza wskaźników monitoringu określonych poniżej, obrazujących poziom osiągnięcia celów strategicznych,
- przygotowywanie raportów z realizacji strategii i przekazywanie zainteresowanym jednostkom,
- identyfikacja i analiza rozbieżności pomiędzy założeniami strategicznymi a osiągniętymi rezultatami,
- określanie rodzajów działań naprawczych,
- aktywne poszukiwanie źródeł finansowania poszczególnych zadań.

Dane zebrane w ten sposób, chociaż będą miały charakter czysto informacyjny, pozwolą jednak na śledzenie zaawansowania prac wdrożeniowych w zakresie poszczególnych zadań a także podjęcie działań interwencyjnych w przypadku wystąpienia trudności w realizacji strategii.

Zarządzanie strategią powinno przede wszystkim opierać się na szeroko pojętym partnerstwie.

Do partnerów tych należy zaliczyć:

- mieszkańców gminy i ich reprezentantów,
- władze gmin sąsiadujących,
- władze powiatu mińskiego,
- władze samorządu szczebla wojewódzkiego,
- Wojewodę i podległe mu służby,
- administrację rządową szczebla centralnego,
- organizacje i instytucje międzynarodowe, w tym Komisję Europejską,
- instytucje naukowo-badawcze, badawczo-rozwojowe i szkoły wyższe,
- instytucje okołobiznesowe i okołorolne,

- wszelkie podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy oraz potencjalnych inwestorów,
- organizacje zawodowe i społeczne (m.in. stowarzyszenia, fundacje i związki zawodowe, kulturalne, sportowe, ekologiczne itp.).

„Strategię rozwoju gminy Jakubów 2004 - 2020” opracowano metodą społeczną i tą sama metodą powinna być zarządzana.

Wskaźniki monitoringowe dla poszczególnych zadań

Cel strategiczny 1: DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY I OCHRONA ŚRODOWISKA

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
<p>Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p>Modernizacja gminnej infrastruktury drogowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba km dróg o nawierzchni asfaltowej spełniających odpowiednie standardy techniczne • liczba zbudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury technicznej (mostów, tuneli, skrzyżowań, itp.) • podniesienie jakości dróg (wzrost w % poprawionych dróg w stosunku do stanu wyjściowego)
	<p>Budowa gminnej infrastruktury okołodrogowej, w tym budowa parkingów w Jakubowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba kolizji i wypadków w stosunku do stanu wyjściowego, • liczba zbudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury technicznej (mostów, tuneli, skrzyżowań, itp.) • liczba km zmodernizowanych dróg gminnych
	<p>rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość wykonanej sieci kanalizacji sanitarnej w km • długość wykonanej sieci kanalizacji deszczowej w km • długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej w km • długość zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej w km • liczba wykonanych przyłączy do sieci kanalizacyjnej, • liczba gospodarstw wiejskich i innych podmiotów o poprawionych warunkach dostępu do sieci kanalizacyjnej, • % obsługiwanych podmiotów gospodarczych • % obsługiwanych gospodarstw domowych • % skanalizowania gminy •

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
	budowa 5 gminnych oczyszczalni ścieków	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków • przepustowość wybudowanych oczyszczalni ścieków • % ścieków oczyszczonych dzięki gminnym oczyszczalniom ścieków
	wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przydomowych oczyszczalni ścieków • % ścieków oczyszczonych dzięki przydomowym oczyszczalniom ścieków
	uzbrojenie terenów planowanej autostrady A2, w tym szczególnie Antonina i Józefin	<ul style="list-style-type: none"> • ilość terenów udostępnionych pod inwestycje w tys. m² • liczba nowopowstałych przedsiębiorstw na terenach udostępnionych pod inwestycje • liczba nowych miejsc pracy na terenach udostępnionych pod inwestycje
	poprawa komunikacji wewnątrzgminnej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba km dróg o nawierzchni asfaltowej spełniających odpowiednie standardy techniczne • liczba zbudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury technicznej (mostów, tuneli, skrzyżowań, itp.) • podniesienie jakości dróg (wzrost w % poprawionych dróg w stosunku do stanu wyjściowego)
	dalsza rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	<ul style="list-style-type: none"> • długość wykonanej sieci wodociągowej w km • długość zmodernizowanej sieci wodociągowej w km • % obsługiwanych gospodarstw domowych • % zwodociągowania gminy • liczba wykonanych przyłączy do sieci wodociągowej, • liczba gospodarstw wiejskich i innych podmiotów o poprawionych warunkach dostępu do sieci wodociągowej

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
Rozwój infrastruktury społecznej	budowa 4 stacji uzdatniania wody	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wybudowanych lub zmodernizowanych stacji uzdatniania wody • przepustowość wybudowanych lub zmodernizowanych stacji uzdatniania wody
	budowa zbiornika retencyjnego Olechów na rzece Rządza	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost powierzchni chronionych przed powodzią • liczba utworzonych/utrzymanych miejsc pracy 2 lata po realizacji projektu
	budowa sieci gazowniczej	<ul style="list-style-type: none"> • długość wykonanej sieci gazowniczej w km • długość zmodernizowanej sieci gazowniczej w km • liczba wykonanych przyłączy do sieci gazowniczej, • liczba gospodarstw wiejskich i innych podmiotów o poprawionych warunkach dostępu do sieci gazowniczej,
	modernizacja infrastruktury energetycznej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba gospodarstw wiejskich i innych podmiotów o poprawionych warunkach dostępu do sieci energetycznej,
	wykorzystanie możliwości produkcji energii elektrycznej z zastosowaniem naturalnych i ekologicznych źródeł energii	<ul style="list-style-type: none"> • wielkość produkcji energii elektrycznej z naturalnych i ekologicznych źródeł w kWh • liczba gospodarstw wykorzystujących energię elektryczną z naturalnych i ekologicznych źródeł
	rozwiązanie problemu wymiany pokryć azbestowych oraz ich utylizacji	<ul style="list-style-type: none"> • liczba gospodarstw, w których wymieniono pokrycia azbestowe
	aktywizacja działań melioracyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia gruntów objętych nowymi pracami melioracyjnymi wg kategorii inwestycji • powierzchnia użytków zielonych oraz gruntów ornych, na których dokonano modernizacji urządzeń melioracyjnych • liczba gospodarstw, które odnotowały wzrost plonów po realizacji projektów
	utworzenie świetlic wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowoutworzonych świetlic wiejskich

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
	rozbudowa zaplecza sportowego w szkołach	<ul style="list-style-type: none"> • struktura rozbudowanych obiektów sportowych • stan techniczny zaplecza sportowego w szkołach • liczba nowowytbudowanych obiektów sportowych
	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Jakubowie	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowowytbudowanych obiektów sportowych
	Budowa basenu w Turku	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowowytbudowanych obiektów sportowych
	Zagospodarowanie budynku po likwidowanej szkole na cele społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • nowe i utrzymane miejsca pracy związane ze zmodernizowaną infrastrukturą (2 lata po realizacji projektu)
	poprawa dostępu do internetu w placówkach oświatowych	<ul style="list-style-type: none"> • liczba placówek oświatowych posiadających dostęp do internetu • % uczniów używających Internetu
	zapewnienie wszystkim zainteresowanym łatwego i taniego dostępu do Internetu i usług telekomunikacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • liczba publicznych punktów dostępu do Internetu, • % mieszkańców używających internetu
	remonty i modernizacja budynków użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wyremontowanych budynków użyteczności publicznej • liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej

Cel strategiczny 2: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI I REKREACJI

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
Rozwój przedsiębiorczości	poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych	<ul style="list-style-type: none"> • średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w ha • łączna powierzchnia gruntów poddanych scaleniu przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej, • średnia liczba działek rolnych w gospodarstwie przed i po scaleniu z wykorzystaniem środków finansowych Unii Europejskiej
	wspieranie tworzenia instytucji okołobiznesowych w sektorze rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> • liczba podmiotów gospodarczych świadczących usługi doradztwa dla rolnictwa • liczba osób zatrudnionych w instytucjach okołobiznesowych w sektorze rolnictwa • liczba świadczonych usług
	wspieranie tworzenia przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym • liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym • wartość sprzedaży w przedsiębiorstwach zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym
	wspieranie tworzenia grup producenckich wśród rolników	<ul style="list-style-type: none"> • liczba grup producenckich • liczba członków grup producenckich • redukcja kosztów produkcji • wzrost dochodów w gospodarstwach tworzących grupy producenckie • wartość sprzedaży w gospodarstwach stanowiących grupę producencką
	stworzenie systemu szkoleń i doradztwa dla rolników indywidualnych z zakresu wykorzystania	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeszkolonych rolników wg grup tematycznych szkoleń

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
	środków pomocy strukturalnej Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> • % rolników, którzy podnieśli swoje kwalifikacje • liczba uczestników szkoleń, którzy w ciągu roku po odbyciu szkolenia rozpoczęli realizację projektu współfinansowanego ze środków UE, • liczba działań podjętych w ramach projektów współfinansowanych ze środków UE wg rodzaju działań
	rozwój agroturystyki jako alternatywnego źródła dochodów rolników	<ul style="list-style-type: none"> • liczba gospodarstw agroturystycznych • liczba osób zatrudnionych w agroturystyce • % osób, które podniosły swoje kwalifikacje
	aktywizacja gospodarcza terenów przyległych do autostrady A2	<ul style="list-style-type: none"> • ilość terenów udostępnionych pod inwestycje w tys. m²
	Zniesienie opłat i podatków gminnych dla potencjalnych inwestorów	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowopowstałych przedsiębiorstw • liczba osób zatrudnionych w nowopowstałych przedsiębiorstwach • wartość sprzedaży w nowopowstałych przedsiębiorstwach
	Uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego i wyznaczenie terenów pod inwestycje	<ul style="list-style-type: none"> • ilość terenów udostępnionych pod inwestycje w tys. m²
	Utworzenie spółki komunalnej świadczącej usługi na rzecz gminy	<ul style="list-style-type: none"> • liczba utworzonych/utrzymanych miejsc pracy 2 lata po realizacji projektu
Rozwój turystyki	Zorganizowanie cyklu szkoleń dla rolników zainteresowanych prowadzeniem gospodarstw agroturystycznych	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeszkolonych rolników • % rolników, którzy podnieśli swoje kwalifikacje • liczba uczestników szkoleń, którzy w ciągu roku po odbyciu szkolenia uruchomili działalność agroturystyczną
	stworzenie szlaków turystycznych oraz wytyczenie ścieżek rowerowych	<ul style="list-style-type: none"> • długość turystycznych szlaków pieszych w km • długość ścieżek rowerowych w km • powierzchnia obszarów przyrodniczych udostępnionych dla rekreacji w km²

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
	wykorzystanie potencjału środowiskowego pod tereny łowieckie	<ul style="list-style-type: none"> • liczba utworzonych punktów odstrzału (ambon) • liczba punktów okresowego dokarmiania zwierząt, będących pod opieką kół łowieckich • powierzchnia terenów udostępnionych pod łowiectwo w ha
	wspieranie rozwoju bazy oraz regionalnej oferty gastronomicznej w gminie z lokalizacją w Miejscach Obsługi Podróżnych	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób zatrudnionych w punktach gastronomicznych oferujących kuchnię regionalną • liczba punktów gastronomicznych
	stworzenie kalendarza cyklicznych imprez lokalnych i organizacja imprez /wydarzeń turystycznych umożliwiających przyciągnięcie turystów	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych imprez lokalnych • liczba uczestników imprez lokalnych
	renowacja oraz zabezpieczenie miejsc i obiektów cennych historycznie	<ul style="list-style-type: none"> • liczba odnowionych obiektów i zespołów zabytkowych oraz historycznych stanowiących dziedzictwo kulturowe • liczba obiektów zabytkowych i historycznych zabezpieczonych przed zagrożeniami, w tym poprzez systemy przeciwpożarowe i antywłamaniowe • liczba osób korzystających z obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego • nowe i utrzymane miejsca pracy związane z odnowionym dziedzictwem kulturowym i zmodernizowaną infrastrukturą (2 lata po realizacji projektu) • liczba turystów
	Przygotowanie i realizacja programów odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przygotowanych programów • liczba zadań zrealizowanych w ramach programów wg kategorii:<ul style="list-style-type: none"> - odnowa/rozwój wsi, • ochrona/zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
	wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej stowarzyszeń i zespołów	<ul style="list-style-type: none"> wielkość wydatków budżetowych na wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej stowarzyszeń i zespołów
Promocja gospodarcza i turystyczna gminy	stworzenie systemu preferencji dla przyszłych inwestorów	<ul style="list-style-type: none"> liczba pozyskanych inwestorów, struktura pozyskanych inwestorów.
	stworzenie strategii promocji gospodarczej gminy	<ul style="list-style-type: none"> liczba ofert zagospodarowania terenów liczba pozyskanych inwestorów struktura pozyskanych inwestorów
	stworzenie systemu kompleksowej obsługi inwestora	<ul style="list-style-type: none"> liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych liczba potencjalnych inwestorów korzystających z systemu liczba miejsc pracy utworzonych przez firmy korzystających z systemu
	utworzenie Ośrodka Informacji Turystycznej	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób korzystających z Ośrodka Informacji Turystycznej
	utworzenie systemu informacji turystycznej, w tym informacji internetowej umożliwiającej np. rezerwację lub zakup usług turystycznych	<ul style="list-style-type: none"> liczba odwiedzin na stronie internetowej, liczba usług zamówionych za pośrednictwem internetu
	właściwe oznakowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie	<ul style="list-style-type: none"> liczba zinwentaryzowanych i oznakowanych miejsc atrakcyjnych turystycznie
	wydanie planu turystycznego gminy z naniesionymi szlakami turystycznymi i ścieżkami rowerowymi, miejscami atrakcyjnymi turystycznie, zabytkami, miejscami noclegowymi, siecią dróg i połączeń komunikacyjnych	
	opracowywanie materiałów promocyjnych, w tym internetowych	
	Wypracowanie marki turystycznej gminy	

Cel strategiczny 3: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
Rozwój zasobów ludzkich	wsparcie dla edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, które otrzymały wsparcie • liczba osób kontynuujących naukę zgodnie z ich uzdolnieniami
	doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> • liczba uczniów przypadająca na 1 komputer • wydatki budżetowe na zadania związane z doposażeniem szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne, • stopień wyposażenia klasopracowni, • liczba profesjonalnie wyposażonych klasopracowni
	stworzenie ośrodka aktywizacji osób bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> • % osób, które podniosły swoje kwalifikacje • % osób, które zmieniły swoje kwalifikacje • liczba osób, które utrzymały zatrudnienie
	monitorowanie zmian zapotrzebowania na pracowników na lokalnym rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, które utrzymały zatrudnienie • liczba ofert pracy z podziałem na kategorie zawodów
	wspieranie instytucji organizujących szkolenia zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> • % osób, które podniosły swoje kwalifikacje • % osób, które zmieniły swoje kwalifikacje • liczba osób, które utrzymały zatrudnienie
	stworzenie publicznych punktów dostępu do internetu – e-społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> • liczba publicznych punktów dostępu do Internetu • liczba osób korzystających z publicznych punktów dostępu do internetu
Bezpieczeństwo i porządek publiczny	przeciwdziałanie patologiom i związanej z nimi przestępczości	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przestępstw, • liczba wykroczeń, • ilość odnotowanych zjawisk patologii społecznej
	zacieśnienie współpracy Komendy Powiatowej Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczych Straży Pożarnych z mieszkańcami gminy	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wspólnych akcji i przedsięwzięć
Podniesienie standardu życia	dostosowanie komunikacji autobusowej do potrzeb mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przystanków autobusowych

Cel operacyjny	Zadanie	Wskaźnik monitoringowy
		<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z przewozów autobusowych
	podniesienie walorów estetycznych i czystości gminy	<ul style="list-style-type: none"> • wydatki budżetowe na realizację zadań związanych z podniesieniem walorów estetycznych gminy • wydatki budżetowe na zadania związane z utrzymaniem czystości w gminie
	integracja społeczności lokalnej poprzez utworzenie wiejskich ośrodków kultury	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowoutworzonych wiejskich ośrodków kultury • liczba spotkań kulturalnych zorganizowanych w wiejskich ośrodkach kultury • liczba spotkań integrujących społeczność lokalną zorganizowanych w wiejskich ośrodkach kultury
	utworzenie Gminnego Domu Kultury	<ul style="list-style-type: none"> • liczba utworzonych sekcji, klubów i kół zainteresowań • liczba zorganizowanych akcji i imprez kulturalnych • liczba osób uczestniczących w zajęciach sekcji, klubów i kół zainteresowań, • liczba osób biorących udział w akcjach i imprezach organizowanych przez gminny Dom Kultury
	przygotowanie instytucji użyteczności publicznej do elektronicznego obiegu dokumentów, elektronicznej archiwizacji dokumentów oraz rozwoju elektronicznych usług dla ludności z wykorzystaniem podpisu elektronicznego	<ul style="list-style-type: none"> • liczba jednostek publicznych posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu • liczba nowych ogólnie dostępnych podłączeń do Internetu w instytucjach publicznych na 1000 mieszkańców • liczba usług świadczonych przez instytucje publiczne w sieci
	Rozwiązanie problemu bezpańskich psów	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby bezpańskich psów

7. Powiązania Strategii rozwoju gminy Jakubów ze Strategią rozwoju Mazowsza oraz Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego i Sektorowymi Programami Operacyjnymi

Każde województwo, w tym i mazowieckie, na obszarze którego położona jest gmina Jakubów, zobligowane jest ustawowo do opracowania strategii rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto proces integracji europejskiej spowodował jakościowe zmiany sytuacji w zakresie programowania rozwoju w Polsce, zarówno na poziomie województwa jak i kraju.

Zmiany te skutkowały powstaniem m.in. dokumentów strategicznych dla województwa w formie strategii rozwoju oraz Narodowego Programu Rozwoju (NPR), Sektorowych Programów Operacyjnych (SPO) i Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) na poziomie krajowym.

Należy zwrócić uwagę na to, że obecnie trwa proces ostatecznego kształtowania dokumentów programowych w ramach negocjacji z Komisją Europejską i do maja 2004r. SPO jak i ZPORR będą przyjęte do realizacji przez Rząd Polski. Dlatego po tym czasie należy powtórnie porównać cele w Strategii Rozwoju Gminy Ostrów Mazowiecka (co do ich zgodności) z niżej wymienionymi dokumentami.

I. Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich - SPO RiMSŻiROW

Priorytet 1 Wspieranie zmian i dostosowań w rolnictwie:

- 1.1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych
- 1.2. Ułatwianie startu młodym rolnikom
- 1.3. Szkolenia
- 1.4. Wsparcie doradztwa rolniczego
- 1.5. Scalanie gruntów
- 1.6. Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi

Priorytet 2 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich:

- 2.1. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego
- 2.2. Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów

- 2.3. Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem
- 2.4. Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą i/lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych

Priorytet 3 Rozwój i dostosowanie do norm WE przetwórstwa artykułów rolnych:

- 3.1. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych

II. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich - SPO RZL

Priorytet 1: Aktywna polityka rynku pracy i integracji zawodowej i społecznej

- 1.1 Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy
- 1.2 Perspektywy dla młodzieży
- 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia,
- 1.4 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
- 1.5 Wspieranie integracji zawodowej i społecznej grup szczególnego ryzyka
- 1.6 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet

Priorytet 2: Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy:

- 2.1 Zwiększenie dostępu do edukacji-promocja kształcenia przez całe życie,
- 2.2 Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy
- 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki
- 2.4 Wzmocnienie zdolności administracyjnych

III. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego - ZPORR.

Priorytet 1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów:

- 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego
- 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska
- 1.3 Regionalna infrastruktura społeczna
- 1.4 Rozwój turystyki i kultury
- 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
- 1.6 Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach

Priorytet 2 Wzocnienie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich

- 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie,
- 2.2 Wyrównanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne
- 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa
- 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi
- 2.5 Promocja przedsiębiorczości
- 2.6 Regionalne strategie innowacyjne i transfir wiedzy

Priorytet 3 Rozwój lokalny:

- 3.1 Obszary wiejskie,
- 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji,
- 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe,
- 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa,
- 3.5 Lokalna infrastruktura społeczna

IV. Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw - SPOWKP

Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu:

- 1.1 Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw
- 1.2 Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw
- 1.3 Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju firm
- 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką
- 1.5 Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line

Priorytet 2 Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na Jednolitym Rynku Europejskim:

- 2.1 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo

2.2 Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw

2.3 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje

2.4 Wsparcie dla inwestycji w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska

V. Strategia Rozwoju Mazowska

Cele średniookresowe i operacyjne

Cele długookresowe stanowią zasadnicze wyznaczniki kierunków rozwoju województwa mazowieckiego do 2020 roku, natomiast każdy ze wskazanych poniżej celów średniookresowych i operacyjnych określa w horyzoncie roku 2006 realizację jednego lub kilku celów długookresowych.

1. Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne, co nastąpi w wyniku:

- a) określenie obszarów aktywności gospodarczej w kluczowych dla rozwoju Mazowska sektorach
- b) modernizacji i rozbudowy sieci dróg w województwie oraz budowy przepraw mostowych przez Wisłę
- c) modernizacji i rozbudowy regionalnego systemu transportu publicznego
- d) poprawy wyposażenia w infrastrukturę techniczną strefy zewnętrznej aglomeracji warszawskiej
- e) wspieranie rozwoju dawnych miast wojewódzkich oraz ośrodków ponadlokalnych
- f) podniesienia poziomu wykształcenia i kwalifikacji na obszarze pozametropolitalnym
- g) ułatwienia inwestowania w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów poza aglomeracją warszawską
- h) poprawy bezpieczeństwa publicznego na terenie całego województwa.

2. Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach, co powinno następować poprzez:

- a) wzmocnienie materialne systemu oświaty w regionie
- b) inspirowanie i finansowanie badań naukowych, zwłaszcza stosowanych
- c) stymulowanie rozwoju regionalnego systemu innowacji

- d) zwiększenie możliwości korzystania z współczesnych środków komunikowania się, w tym z internetu
- e) upowszechnianie znajomości języków obcych
- f) tworzenie i wspieranie centrów wiedzy i innowacji

3. Wzmocnienie istniejących i stymulowanie rozwoju nowych funkcji metropolitalnych

Warszawy, czemu będą służyć:

- a) wzmocnienie funkcji Warszawy jako krajowego i międzynarodowego węzła transportowego: lotniczego, drogowego i kolejowego
- b) poprawa sytuacji w dziedzinie komunikacji i gospodarki komunalnej metropolii warszawskiej
- c) wzmocnienie funkcji Warszawy jako międzynarodowego ośrodka technologicznego
- d) kreowanie Warszawy na ośrodek kontaktów biznesowych, naukowych i kulturalnych Wschód-Zachód
- e) rozwinięcie funkcji Warszawy jako centrum administracyjno-usługowego Mazowsza
- f) utrzymanie i wzmocnienie roli Warszawy jako regionalnego i krajowego centrum specjalistycznej opieki medycznej
- g) wzmocnienie roli Warszawy jako ośrodka turystycznego
- h) zwiększenie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i turystów na terenie m.st. Warszawy

4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych służąca likwidacji

zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności, co osiągnęte będzie poprzez:

- a) aktywizację rozwoju małych miast jako lokalnych ośrodków usług publicznych
- b) wspieranie rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego
- c) podniesienie poziomu wykształcenia i ochrony zdrowia na obszarach wiejskich
- d) restrukturyzacja rozwoju infrastruktury technicznej obszarów wiejskich
- e) realizacja programu czynszowego budownictwa komunalnego
- f) stymulowanie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy poprzez wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw
- g) przebudowę i modernizację struktur sektora rolnego

- h) tworzenie ośrodków ułatwiających ubieganie się i absorpcję krajowych oraz zagranicznych środków pomocowych
- i) ekologizację rolnictwa oraz wprowadzanie zasad rozwoju ekologicznie zrównoważonego
- j) rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowych

5. Przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego

W realizacji tego celu działania obejmować muszą zarówno sferę przyrodniczą *sensu stricto*, jak i pozostałe obszary działalności społeczno-gospodarczej. Do najważniejszych należą:

- a) utworzenie regionalnego systemu obszarów chronionych, zgodnego ze standardami europejskimi
- b) zwiększenie lesistości regionu i ochrona lasów
- c) zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska
- d) przeciwdziałanie deficytowi wodnemu
- e) poprawa stanu bezpieczeństwa na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych oraz monitorowanie stanu przyrody
- f) podniesienie poziomu wiedzy ekologicznej
- g) rozwijanie proekologicznych form aktywizacji gospodarczej

6. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców województwa mazowieckiego poprzez:

- a) rozwój edukacji prozdrowotnej
- b) rozwój turystyki sportu i rekreacji
- c) rozwój systemu profilaktyki leczniczej
- d) rozwój nowych form opieki medycznej
- e) wyrównywanie warunków udzielania świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich
- f) rozbudowę systemu pomocy doraźnej, w tym kardiologicznej, wypadkowej oraz ratownictwa medycznego
- g) realizację inwestycji w zakresie stacjonarnej opieki zdrowotnej
- h) leczenie uzależnień.

7. Wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo – społecznych mieszkańców województwa mazowieckiego, czemu będą służyć:

- a) propagowanie wiedzy o regionie i „małych ojczyznach”
- b) doskonalenie powiązań transportowych w regionie
- c) promocja korzyści ze współpracy społeczności i władz w ramach regionu
- d) ochrona dóbr kultury materialnej
- e) wspieranie twórczości artystycznej
- f) ochrona krajobrazu kulturowego wsi mazowieckiej i małych miast.

8. Zahamowanie narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu Warszawy i województwa poprzez:

- a) wspieranie inwestycji ukierunkowanych na poprawę ładu przestrzennego aglomeracji warszawskiej oraz usprawnienie jej powiązań z pozostałymi terenami Mazowsza i sąsiednimi województwami
- b) zwiększenie skuteczności planowania przestrzennego i egzekwowania postanowień planu
- c) uwzględnienie potrzeby racjonalizacji sieci osadniczej w planowaniu inwestycji infrastrukturalnych
- d) kształtowanie ładu przestrzennego ukierunkowanego na ograniczenie pól konfliktów pomiędzy zainwestowaniem technicznym a środowiskiem przyrodniczym
- e) kształtowanie krajobrazu harmonijnie skomponowanego i zachowującego tożsamość kulturową i walory krajobrazowe.

VI. Priorytety Strategii Rozwoju Mazowsza

Przy wyborze priorytetów kierowano się koniecznością realizacji strategii rozwoju województwa mazowieckiego określonej jako: dążenie do uzyskania odczuwalnej społecznie poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza, z której wynika potrzeba zapewnienia: pracy, mieszkania, oświaty oraz bezpieczeństwa. Wzrost bezrobocia nakłada dodatkowy obowiązek aktywnej walki z tym zjawiskiem.

Wynika z tego następujący wybór priorytetów:

• **OCHRONA ŚRODOWISKA:**

- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska
- gospodarka wodna – wdrożenie systemu pełnego monitoringu zanieczyszczenia wód, realizacja i modernizacja oczyszczalni ścieków i kanalizacji
- gospodarka odpadami stałymi – przygotowanie koncepcji systemu, realizacja zakładów utylizacji odpadów.

• **TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ:**

- modernizacja i rozbudowa sieci drogowej w województwie oraz budowa przepraw mostowych przez Wisłę (Warszawa, Płock, Solec nad Wisłą, Maciejowice)
- rozbudowa i modernizacja systemu regionalnego transportu publicznego
- wspomaganie rozwoju łączności na terenie całego województwa.

• **CZYNSZOWE BUDOWNICTWO KOMUNALNE:**

- uruchomienie programu czynszowego budownictwa komunalnego
- realizacja programu czynszowego budownictwa komunalnego

• **BEZPIECZEŃSTWO:**

- poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie całego województwa
- współpraca samorządów lokalnych oraz straży miejskiej z policją.

• **EDUKACJA:**

- podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji na obszarze pozametropolitalnym
- zwiększenie możliwości korzystania z współczesnych środków komunikowania się, w tym z internetu
- upowszechnienie znajomości języków obcych.

• **ROZWÓJ OBSZARÓW POZAMETROPOLITALNYCH:**

- aktywizacja rozwoju małych miast jako lokalnych ośrodków usług publicznych
- rozwój infrastruktury technicznej na obszarach pozametropolitalnych
- przebudowa i modernizacja struktur sektora rolnego.

• **KULTURA:**

- wprowadzenie dziejów Mazowsza do programu historii szkół średnich;
- wspieranie rozwoju kultury na Mazowszu i ochrona zabytków dziedzictwa
- promocja Mazowsza w Europie uwzględniając dorobek najwybitniejszych twórców na przestrzeni 10 wieków przez najstarsze zabytki materialne.

Strategia rozwoju gminy Jakubów z punktu widzenia celów strategicznych i działań jest zbieżna z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Mazowsza oraz Sektorowymi Programami Operacyjnymi i Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego.

Poniższe zestawienie przedstawia przyporządkowanie poszczególnych zadań Strategii rozwoju gminy Jakubów z celami i priorytetami Strategii Mazowsza oraz SPO i ZPORR.

Cele Strategii Gminy Ostrów mazowiecka		Zgodność celów strategii gminy ze Strategią Rozwoju Mazowsza	Zgodność celów strategii gminy z celami ZPORR	Zgodność celów strategii gminy z celami SPO
Cel strategiczny 1 Cel operacyjny 1		Numer celu operacyjnego	Numer priorytetu i działania	Numer priorytetu i działania
Zadanie	1	-	1.2,3.1	-
	2	-	3.1	-
	3	4d,5c	3.1,3.2	-
	4	4d,5c	3.1,3.2	-
	5	4d,5c	3.1	-
	6	-	3.1	-
	7	7b	-	-
	8	4d,5c	3.1	-
	9	4d,5c	3.1	-
	10	-	1.2,3.1	-
	11	5d	3.1	-
	12	4d	3.1	-
	13	4d	3.1	-
	14	-	3.1	-
	15	-	1.2	-
Cel operacyjny 2				
Zadanie	1	-	-	-
	2	6b	3.5	-
	3	6b	3.5	-
	4	6b	3.5	-
	5	-	3.5	-
	6	-	3.5	-
	7	2d	1.5	-
	8	2d	1.5	-
Cel strategiczny 2 Cel operacyjny 1				
Zadanie	1	4g	-	1.5SPOROW
	2	4g	-	1.1SPOWKG
	3	4a,f	2.4,2.5	2.2,3.1SPOROW
	4	4a	2.4,2.5	2.2SPOROW
	5	4h	2.5	1.3 SPOROW
	6	4f	2.5,3.4	2.2 SPOROW
	7	-	-	1.3 SPOWKG
	8	-	-	1.3 SPOWKG
	9	-	-	-

Cele Strategii Gminy Ostrow mazowiecka		Zgodność celów strategii gminy ze Strategią Rozwoju Mazowsza	Zgodność celów strategii gminy z celami ZPORR	Zgodność celów strategii gminy z celami SPO
Cel operacyjny 2				
Zadanie	1	4f,6b	1.4,3.1	2.2SPOROW,2.1SPOWKG
	2	4i,j,6b	1.4	-
	3	4i,j,6b	1.4	2.1SPOROW
	4	4i,5g	1.4,3.1,3.4	2.2SPOROW
	5	-	1.4,3.1,3.4	2.2SPOROW
	6	7b	1.4	2.1SPOROW
	7	7e	1.4	2.1SPOROW
Cel operacyjny 3				
Zadanie	1	-	-	1.3SPOWKG
	2	-	-	-
	3	-	-	1.5SPOWKG
	4	4j	1.4	2.1SPOWKG
	5	4d	1.4, 1.5	-
	6	4i	1.4	-
	7	4j	1.4	-
	8	2d,4j	1.4	-
	9	-	-	-
Cel strategiczny 3				
Cel operacyjny 1				
Zadanie	1	2c	2.2	1.2 SPORZL
	2	-	3.5	-
	3	4f	2.1	1.3 SPORZL
	4	-	2.1	1.1,2.1 SPORZL
	5	4c	2.4	2.2SPORZL,1.3SPOROW
	6	4d	1.5	-
Cel operacyjny 2				
Zadanie	1	6h	-	-
	2	-	-	-
Cel operacyjny 3				
Zadanie	1	7b	-	-
	2	4c,6d,e,f	3.5	-
	3	7a	-	-
	4	-	-	-
	5	4c,d	1.5	-
	6	-	-	-

Tabela 27 Zgodność celów Strategii rozwoju gminy Jakubów z celami Strategii rozwoju Mazowsza oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i Sektorowych Programów Operacyjnych

8. Spis tabel i wykresów

Wykres 1 Ludność w Gminie Jakubów.....	12
Wykres 2 Struktura demograficzna ludności wg płci w gminie Jakubów.....	13
<i>W analizowanym okresie 1996 – 2002 można zauważyć słaby trend malejący, pomimo znacznych różnic tej wielkości w poszczególnych latach. Jak wynika z poniższych danych, najwyższy przyrost naturalny w gminie Jakubów odnotowano w 1998r. (o 15 osób), najniższy – w 2002r. (o -9 osób).</i>	
Wykres 3 Przyrost naturalny w gminie Jakubów	13
Wykres 5 Struktura demograficzna wg grup ekonomicznych – 1996r.	14
Wykres 6 Struktura demograficzna wg grup ekonomicznych – 2002.....	15
Tabela 1 Bezrobocie ogółem.....	16
Tabela 2 Struktura bezrobotnych wg płci	17
Tabela 3 Bezrobotni bez prawa do zasiłku.....	18
Tabela 4 Bezrobotni wg wieku – powiat miński na tle województwa mazowieckiego	19
Tabela 5 Struktura bezrobotnych wg wykształcenia	19
Tabela 6 Stopa bezrobocia.....	20
Wykres 7 Stopa bezrobocia 1998-2002.....	20
Tabela 7 Wydatkowanie środków z Funduszu Pracy w powiecie mińskim w okresie styczeń-sierpień 2003.....	21
Tabela 8 Szkolnictwo dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2001/2002.....	24
Tabela 9 Formy pomocy społecznej realizowane w latach 1996-2002.....	36
Tabela 10 Ogólna charakterystyka sieci dróg w Gminie – dane 2001 r.	44
Tabela 11 Budowa sieci wodociągowej w latach 1996- 2002	47
Tabela 12 Budżet gminy Jakubów na lata 1998 – 2002.....	61
Wykres 8 Budżet gminy Jakubów na lata 1998 – 2002.....	61
Tabela 13 Przewidywana wielkość dochodów gminy do 2020r.....	63
Wykres 9 Przewidywana wielkość dochodów gminy do 2020r.	63
Tabela 14 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 1998 – 2001 (w cenach bieżących) 64	
Tabela 15 Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Jakubów wg wybranych sekcji stan na 31. XII. 2001 i 2002 w sztukach	65
Wykres 10 Podmioty gospodarcze wg wybranych sekcji EKD.....	66
Tabela 16 Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Jakubów (stan na 31.12.2002r.).....	66
Wykres 11 Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Jakubów.....	67
Tabela 17 Sklepy i punkty sprzedaży paliw w gminie Jakubów (stan na 31.12.2002r.).....	67
Tabela 18 Ilość gospodarstw rolnych i działek, ich powierzchni wg spisu rolnego w 1996 roku w ha	68
Wykres 12 Udział procentowy gospodarstw wg wielkości w ha	69
Tabela 19 Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych wg kierunku produkcji w 1996r.....	69
Tabela 20 Produkcja trzody chlewnej i bydła wg spisu rolnego z 1996r.....	69

<i>Tabela 21 Powierzchnia zasiewów pod produkcję roślinną wg spisu rolnego z roku 1996 w indywidualnych gospodarstwach rolnych .....</i>	<i>70</i>
<i>Wykres 13 Powierzchnia zasiewów pod produkcję roślinną.....</i>	<i>70</i>
<i>Tabela 22 Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych wg rodzaju prowadzonej działalności z roku 1996. ....</i>	<i>71</i>
<i>Tabela 23 Struktura użytkowanie gruntów (ha) w 1996 i 2001r w gminie Jakubów .....</i>	<i>72</i>
<i>Tabela 24 Warunki glebowe w gminie Jakubów w 1996r. w ha .....</i>	<i>72</i>
<i>Wykres 14 Udział procentowy klas gleby w gminie Jakubów w 1996r. w ha .....</i>	<i>73</i>
<i>Tabela 25 Jednostki OSP w gminie Jakubów.....</i>	<i>75</i>
<i>Tabela 26 Zdarzenia ogółem na terenie gminy Jakubów.....</i>	<i>75</i>
<i>Tabela 27 Zgodność celów Strategii rozwoju gminy Jakubów z celami Strategii rozwoju Mazowsza oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i Sektorowych Programów Operacyjnych .</i>	<i>123</i>